

**T.C. SANAYİ VE
TEKNOLOJİ BAKANLIĞI**

2015 Yılı Sosyal Kalkınma ve Enerji Altyapısı Mali Destek Programları Program Sonrası Değerlendirme Raporu

Ahiler Kalkınma Ajansı

Ağustos 2021

**T.C. SANAYİ VE
TEKNOLOJİ BAKANLIĞI**

AHİLER
Kalkınma Ajansı
Geleceğe Yön Verir

2015 Yılı Sosyal Kalkınma ve Enerji Altyapısı Mali Destek Programları Program Sonrası Değerlendirme Raporu

AHİLER KALKINMA AJANSI

Cevher Dudayev Mahallesi
Vatan Caddesi No:42/1 Merkez / NEVŞEHİR
Tel: +90 384 214 36 66
Faks: +90 384 214 00 46
E- Posta: info@ahika.gov.tr
İnternet Sitesi: www.ahika.gov.tr

2015 YILI SOSYAL KALKINMA VE ENERJİ ALTYAPISI MALİ DESTEK PROGRAMLARI PROGRAM SONRASI DEĞERLENDİRME RAPORU

Yayın Sahibi

Ahiler Kalkınma Ajansı

Yayına Hazırlayanlar

Ali Rıza ÖZMEN – İDB Birim Başkanı
Kerim ADİKTİ – İDB Uzmanı
Kürşat ERKUL – İDB Uzmanı

Seçkin Can KOYUNCU – İDB Uzmanı
Uğur SAĞLAM – İDB Uzmanı
Yılmaz SANSAN – İDB Uzmanı

Tüm hakları saklıdır. Bu eserin tamamı ya da bir bölümü, 5846 sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu uyarınca kullanılmadan önce hak sahibinden 52. Maddeye uygun yazılı izin alınmadıkça, hiçbir şekilde ve yöntemle işlenmek, çoğaltılmak, çoğaltılmış nüshaları yayılmak, satılmak, kiralanmak, ödünç verilmek, teslim edilmek, sunulmak, telli/telsiz ya da başka teknik, sayısal ve/veya elektronik yöntemlerle iletilmek suretiyle kullanılamaz. Hazırlanmış olan çalışmanın tüm hakları Ahiler Kalkınma Ajansı'na aittir. Ahiler Kalkınma Ajansı tarafından hazırlanan işbu çalışmadan kaynak gösterilmek suretiyle alıntı yapılabilir.

İçindekiler

Şekiller Tablosu	v
Tablolar Dizini	vii
Kısaltmalar ve Tanımlar	viii
YÖNETİCİ ÖZETİ	x
GİRİŞ	1
PROGRAMLARIN DEĞERLENDİRİLMESİ	2
1. 2015 YILI SOSYAL KALKINMA MALİ DESTEK PROGRAMI.....	4
1.1. Programın Tanımı ve Kapsamı	4
1.2. Programın Amaç, Öncelik ve Performans Göstergeleri	5
1.3. Programın Sonuçları	6
1.3.1. Bütçe Gerçekleşmeleri	6
1.3.2. Proje Başvuruları, Sözleşme İmzalanan ve Tamamlanan Projelere İlişkin Bilgiler ...	7
1.4. Amaç ve Öncelikler Kapsamında Hedeflere Ulaşılma Düzeyi.....	10
1.5. Değerlendirme Kriterleri Kapsamında Programın İncelenmesi	12
1.5.1. İlgililik.....	12
1.5.2. Etkinlik.....	14
1.5.3. Etkililik	17
1.5.4. Etki.....	19
1.5.5. Sürdürülebilirlik.....	21
1.6. Proje Uygulama Süreci	22
VAKA ÇALIŞMASI - Duyguların İlmeklere Dökülmesi Projesi.....	26
1.7. Sonuç ve Değerlendirmeler.....	28
1.8. Öneriler	30
2. 2015 YILI ENERJİ ALTYAPISI MALİ DESTEK PROGRAMI.....	32
2.1. Programın Tanım ve Kapsamı	32
2.2. Programın Amaç, Öncelik ve Performans Göstergeleri	33
2.3. Programın Sonuçları	34
2.3.1. Bütçe Gerçekleşmeleri	34
2.3.2. Proje Başvuruları, Sözleşme İmzalanan ve Tamamlanan Projelere İlişkin İstatistiki Bilgiler	34
2.4. Amaç ve Öncelikler Kapsamında Hedeflere Ulaşılma Düzeyi.....	39
2.5. Değerlendirme Kriterleri Kapsamında Programın İncelenmesi	40
2.5.1. İlgililik.....	40
2.5.2. Etkinlik.....	42
2.5.3. Etkililik	47
2.5.4. Etki.....	49
2.5.5. Sürdürülebilirlik.....	51
2.6. Proje Uygulama Süreci	53
VAKA ÇALIŞMASI - Enerjimiz Güneş Olsun, Okullarımız Yeşil Olsun Projesi	57
2.7. Sonuç ve Değerlendirmeler.....	58
2.8. Öneriler	61
EKLER.....	63

EK-1: 2015 YILI SOSYAL KALKINMA MALİ DESTEK PROGRAMI ANKETİ.....	63
EK-2: 2015 YILI ENERJİ ALTYAPISI MALİ DESTEK PROGRAMI ANKETİ	68
Kaynakça.....	74

Şekiller Tablosu

Şekil 1. AHİKA Mali Destek Programları Değerlendirme Süreci	2
Şekil 2. 2015 Yılı Sosyal Kalkınma Mali Destek Programı-Başvuran ve Tamamlanan Projelerin İller Bazında Dağılımı, n=103, n=23	8
Şekil 3. Ankete Katılan Yararlanıcıların İllere ve İlçelere Göre Dağılımı, n=23	9
Şekil 4. Ankete Katılan Yararlanıcıların Programa Başvurma Nedenleri, n=23	12
Şekil 5. Ankete Katılan Yararlanıcıların Projeleri Hakkında Görüşleri, n=23	13
Şekil 6. Ankete Katılan Yararlanıcıların Proje Temel Faaliyetleri Hakkında Görüşleri, n=23	14
Şekil 7. Projelerin Bütçe Kullanım Durumu, n=23	15
Şekil 8. Projelerin Zamanında Tamamlanma Durumu, n=23	16
Şekil 9. Ankete Katılan Yararlanıcıların Projeleri Kapsamında Verilen Eğitim ve Kişi sayıları, n=23	17
Şekil 10. Ankete Katılan Yararlanıcıların Proje Çıktıları ile Elde Ettikleri Sonuçlar, n=23	18
Şekil 11. Ankete Katılan Yararlanıcıların Hedeflerine Ulaşma Durumu, n=23	19
Şekil 12. Ankete Katılan Yararlanıcıların Proje Faaliyetlerini Gerçekleştirme Durumu, n=23 ...	20
Şekil 13. Ankete Katılan Yararlanıcıların Projelerinden Elde Ettikleri Deneyim ile Başka Proje Yürütebilme Durumları, n=23	21
Şekil 14. Projelerin Sürdürülmesine Engel Durumlar, n=8	22
Şekil 15. Ankete Katılan Yararlanıcıların Programdan Haberdar Olma Yolları, n=23	23
Şekil 16. Ankete Katılan Yararlanıcıların Programı Finansal Olarak Değerlendirmesi, n=13	24
Şekil 17. Ankete Katılan Yararlanıcıların Destek Süreçlerinin Uygunluğuna İlişkin Görüşleri, n=23	25
Şekil 18. Ankete Katılan Yararlanıcıların Ajansa Tekrar Destek Başvurusu Yapma Durumu, n=23	25
Şekil 19. Ankete Katılan Yararlanıcıların Destek Başvurusu Yaptıkları Kurumlar, n=13.....	26
Şekil 20. 2015 Yılı Enerji Altyapısı Mali Destek Programı Başvuran ve Tamamlanan Projelerin İller Bazında Dağılımı nBaşvuru=60, nBaşarılı=26, nSözleşme=22, nTamamlanan=10.....	35
Şekil 21. Sözleşme İmzalanan Projelerin İllere ve İlçelere Göre Dağılımı, n=22	36
Şekil 22. Tamamlanan Projelerin İllere ve İlçelere Göre Dağılımı, n=10	37
Şekil 23. Tamamlanan Projelerin Kurum Türlerine Göre Dağılımı, n=10	38
Şekil 24. Ankete Katılan Yararlanıcıların Programa Başvurma Nedenleri, n=10	41
Şekil 25. Ankete Katılan Yararlanıcıların Yatırımları Hakkında Görüşleri, n=10	41
Şekil 26. Projelerin Bütçe Kullanım Durumu, n=10	42
Şekil 27. Projelerin Zamanında Tamamlanma Durumu, n=10	43
Şekil 28. Ankete Katılan Yararlanıcıların Projelerindeki Doğrudan Faydalanıcı Sayısı, n=10 ...	44
Şekil 29. Ankete Katılan Yararlanıcıların Yenilenebilir Enerji Yatırımı, n=10	44
Şekil 30. Ankete Katılan Yararlanıcıların Organize Sanayi Bölgelerinde Yaptıkları Yenilenebilir Enerji Yatırımı, n=10	45
Şekil 31. Ankete Katılan Yararlanıcıların Yenilenebilir Enerji Kaynaklarıyla Üretilen Yıllık Elektrik Enerjisi, n=10	45
Şekil 32. Ankete Katılan Yararlanıcıların Tesis Edilen Güneş Enerji Sisteminin Kurulu Gücü, n=10	46

Şekil 33. Ankete Katılan Yararlanıcıların Yenilenebilir Enerji Kaynaklarıyla Üretilen Elektrik Enerjisi İle Salınımı Azaltılan CO ₂ Miktarı, n=10.....	46
Şekil 34. Ankete Katılan Yararlanıcıların Proje Çıktıları ile Elde Ettikleri Sonuçlar, n=10	47
Şekil 35. Ankete Katılan Yararlanıcıların Hedeflerine Ulaşma Durumu, n=10	48
Şekil 36. Ankete Katılan Yararlanıcıların Proje Faaliyetlerini Gerçekleştirme Durumu, n=10 ...	49
Şekil 37. Ankete Katılan Yararlanıcıların Ajanstan Destek Almadan Önceki 5 Yıl İçerisinde Yürüttükleri Proje Sayıları, n=10.....	50
Şekil 38. Ankete Katılan Yararlanıcıların Ajanstan Destek Aldıktan Sonraki 5 Yıl İçerisinde Yürüttükleri Proje Sayıları, n=10.....	50
Şekil 39. Ankete Katılan Yararlanıcılarda Görülen Davranışsal Değişiklikler, n=13	52
Şekil 40. Ankete Katılan Yararlanıcıların Projelerinden Elde Ettikleri Deneyim ile Başka Proje Yürütebilme Durumları, n=10	52
Şekil 41. Projelerin Sürdürülebilirliği, n=10	53
Şekil 42. Ankete Katılan Yararlanıcıların Programdan Haberdar Olma Yolları, n=10.....	54
Şekil 43. Ankete Katılan Yararlanıcıların Programı Finansal Olarak Değerlendirmesi, n=10	54
Şekil 44. Ankete Katılan Yararlanıcıların Destek Süreçlerinin Uygunluğuna Dair Görüşleri, n=10	55
Şekil 45. Ankete Katılan Yararlanıcıların Ajansa Tekrar Destek Başvurusu Yapma Durumu, n=10	56
Şekil 46. Ankete Katılan Yararlanıcıların Destek Başvurusu Yaptıkları Kurumlar, n=10.....	56

Tablolar Dizini

Tablo 1. Mali Destek Programlarının Bütçeleri.....	1
Tablo 2. 2015 Yılı Sosyal Kalkınma Mali Destek Programı Bütçe Gerçekleşmeleri	6
Tablo 3. 2015 Sosyal Kalkınma Mali Destek Programı Başvuran ve Tamamlanan Proje Sayıları 7	
Tablo 4. 2015 Sosyal Kalkınma Mali Destek Programı Tamamlanan Proje Sayıları ve İlçelere Göre Dağılımı	8
Tablo 5. 2015 Sosyal Kalkınma Mali Destek Programı Tamamlanan Proje Sayılarının Yararlanıcı Kurumlara Göre Dağılımı	9
Tablo 6. 2015 Yılı Sosyal Kalkınma Mali Destek Programı Öncelikler Bazında Gerçekleşmeler Tablosu*	11
Tablo 7. Ankete Katılan Yararlanıcıların Ajanstan Destek Almadan Önceki 5 Yıl İçerisinde ve Destek Aldıktan Sonraki 5 Yıl İçerisindeki Yürüttükleri Proje Sayıları	20
Tablo 8. 2015 Yılı Enerji Altyapısı Mali Destek Programı Bütçe Gerçekleşmeleri	34
Tablo 9. 2015 Yılı Enerji Altyapısı Mali Destek Programı Başvuran ve Tamamlanan Proje Sayıları	35
Tablo 10. 2015 Yılı Enerji Altyapısı Mali Destek Programı Sözleşme İmzalanan Proje Sayıları ve İlçelere Göre Dağılımı.....	36
Tablo 11. 2015 Yılı Enerji Altyapısı Mali Destek Programı Tamamlanan Proje Sayıları ve İlçelere Göre Dağılımı	37
Tablo 12. 2015 Yılı Enerji Altyapısı Mali Destek Programı Tamamlanan Proje Sayılarının Yararlanıcı Kurumlara Göre Dağılımı	38
Tablo 13. 2015 Yılı Enerji Altyapısı Mali Destek Programı Öncelikler Bazında Gerçekleşmeler Tablosu*	39

Kısaltmalar ve Tanımlar

Kısaltmalar

AB:	Avrupa Birliği
AHİKA:	Ahiler Kalkınma Ajansı
İDB:	İzleme ve Değerlendirme Birimi
KAYS:	Kalkınma Ajansları Yönetim Sistemi
KOBİ:	Küçük ve Orta Büyüklükteki İşletmeler
KOP:	Konya Ovası Projesi
MEDAŞ:	Meram Elektrik Dağıtım A.Ş.
n:	Örneklem Büyüklüğü
OSB:	Organize Sanayi Bölgesi
SODES:	Sosyal Destek Programı
TANAP:	Trans Anadolu Doğalgaz Boru Hattı Projesi
TKDK:	Tarım ve Kırsal Kalkınmayı Destekleme Kurumu
TSO:	Ticaret ve Sanayi Odası

Tanımlar

Katkısallık (additionality): Yararlanıcılar tarafından gerçekleştirilmesi planlanan bir faaliyet veya projenin kamu müdahalesi olmadan gerçekleştirilebilme olasılığını ifade etmektedir. Tam katkısallık, müdahale gerçekleşmeden faaliyet veya projenin yapılamayacağını ifade ederken, kısmi katkısallık ise yararlanıcılar tarafından halihazırda gerçekleştirilmesi planlanan bir faaliyet veya projenin müdahale ile daha kısa sürede veya daha yüksek standartlarda yapılması durumudur.

Birincil veri: Çalışmayı gerçekleştiren kişiler tarafından doğrudan sahadan toplanan veriler anlamına gelmektedir.

Davranışsal katkısallık (behavioral additionality): Yararlanıcıların proje konusuyla ilgili davranışlarında kamu desteğinin oluşturduğu farkı ifade etmektedir.

Etkinlik (efficiency): Bu kriter, program sonucunda ortaya çıkan çıktılar, sonuçlar ve etkiler kapsamında kullanılan kaynaklar ve girdilerle girdi ve çıktıların orantılı olup olmadığını ölçmektedir. Etkinlik kriteri ile program için ayrılan bütçe ile daha fazlasının yapılabileceği değerlendirilmektedir (Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı, Kalkınma Ajansları Uygulanan Mali Desteklerin Değerlendirilmesine İlişkin Usul ve Esaslar, 2019).

Etkililik (effectiveness): Etkililik kriteri, programın hedeflerine ulaşıp ulaşılmadığını, uygulamada ortaya çıkan güçlükler ve bunlar için tespit edilen çözüm yöntemleri ve dışsal etkileri

dikkate almaktadır. Program sonucunda ortaya çıkan çıktılar, sonuçlar veya etkilerin programın temel hedefleri ile uyumlu olup olmadığı değerlendirilmektedir.

Etki (impact): Etki kriteri, programın sosyo-ekonomik ve çevresel bakımdan uzun vadeli ve kapsamlı sonuçlarını değerlendirmektedir. Bu kriter kapsamında gerek hedeflenen etkiler, gerekse hedeflenmeyen olumlu ve olumsuz bütün etkiler değerlendirilmektedir (Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı, Kalkınma Ajanslarınca Uygulanan Mali Desteklerin Değerlendirilmesine İlişkin Usul ve Esaslar, 2019).

İkincil veri: Programın değerlendirilmesi amacıyla farklı kaynaklardan derlenen veri setlerini ifade etmektedir.

Program: Bir politikanın gerçekleştirilebilmesi amacıyla uygulanacak işlevsel aracı ifade etmektedir.

Program değerlendirme: Uygulanan programlar sayesinde başlangıçta tespit edilen amaç ve hedeflere ulaşıp ulaşılmadığını ve hedeflenen sonuç ve etkilerin ortaya çıkarılıp çıkarılmadığını belirlemek amacıyla yapılan çalışma anlamına gelmektedir.

Sürdürülebilirlik (sustainability): Program sonucunda meydana gelen çıktılar, sonuçlar ve etkilerin devamlılığını dikkate almaktadır. Programın uygulanması sonucunda meydana gelen sonuçların, sağlanan mali destek sona erdikten sonra da yararlanıcıların kendi kaynakları veya diğer dışsal kaynaklar ile sürdürülebilme durumunu değerlendirmektedir (Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı, Kalkınma Ajanslarınca Uygulanan Mali Desteklerin Değerlendirilmesine İlişkin Usul ve Esaslar, 2019).

Uygunluk (relevance): Uygunluk/ilgililik kriteri, program hedeflerinin genel sosyo-ekonomik amaçlar ve ihtiyaçlar ile ve ulusal veya bölgesel plan ve programlar ile uyumunu değerlendirmektedir.

YÖNETİCİ ÖZETİ

Bu rapor, Ahiler Kalkınma Ajansı'nın 2015 yılında çağrısını gerçekleştirdiği Sosyal Kalkınma Mali Destek Programı ve Enerji Altyapısı Mali Destek Programı olmak üzere iki Mali Destek Programının değerlendirme ve etki analizine yönelik olarak hazırlanmıştır. Sosyal Kalkınma Mali Destek Programından kâr amacı gütmeyen kurumlar (kamu kurumları, kamu kurumu niteliğinde meslek kuruluşları, üniversiteler ve mesleki eğitim kurumları, sivil toplum kuruluşları (vakıflar, dernekler, birlikler, kooperatifler vb.), belediyeler, kaymakamlıklar) yararlanmıştır. Enerji Altyapısı Mali Destek Programından kâr amacı gütmeyen kurumlar (il özel idaresi, belediye, il milli eğitim müdürlüğü, organize sanayi bölge müdürlüğü ve köylere hizmet götürme birliği) yararlanmıştır.

Sosyal Kalkınma Mali Destek Programı'nın çağrı bütçesi 3 milyon TL olarak belirlenmiş, daha sonra Ajans Yönetim Kurulu kararı ile 468.587,88 TL 2015 Yılı Enerji Altyapısı Mali Destek Programına aktarılmıştır. Program bütçesinde kalan 2.531.412,12 TL'nin tamamı 27 projeye dağıtılmıştır. Proje uygulama aşamasında 4 yararlanıcıdan fesih talebi gelmiş olup 23 proje başarılı bir şekilde tamamlanmıştır. Ajans, tamamlanan 23 projeye 1.878.363,27 TL hibe katkısı sağlamıştır.

Enerji Altyapısı Mali Destek Programının çağrı bütçesi 7 milyon TL olarak belirlenmiş, daha sonra Ajans Yönetim Kurulu kararı ile Ajans bütçesinden 2.825.840,18 TL ve Sosyal Kalkınma Mali Destek Programı çağrı bütçesinden 468.587,88 TL olmak üzere toplam 3.294.428,06 TL Enerji Altyapısı Mali Destek Programına aktarılmıştır. Enerji Altyapısı Mali Destek Programı bütçesi toplamda 10.294.428,06 TL'ye çıkarılmıştır. Program bütçesinden 9.371.465,75 TL sözleşmeye bağlanarak 22 projeye tahsis edilmiştir. Proje uygulama aşamasında 12 proje fesih edilmiş olup 10 proje başarılı bir şekilde tamamlanmıştır. Ajans, tamamlanan 10 projeye 4.478.856,02 TL hibe katkısı sağlamıştır.

2015 Yılı Sosyal Kalkınma ve Enerji Altyapısı Mali Destek Programlarının etkilerinin değerlendirilmesi amacıyla nitel ve nicel yöntemler birlikte kullanılarak gerçekleştirilen bu çalışma, uluslararası değerlendirme kriterleri ve Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı Kalkınma Ajansları Genel Müdürlüğü tarafından yayınlanan "Kalkınma Ajanslarınca Uygulanan Mali Desteklerin Değerlendirilmesine İlişkin Usul ve Esaslar" ile uyumlu olarak, söz konusu programların;

- Yararlanıcılar ve bölgedeki aktörler için uygun olup olmadığını (**ilgililik**),
- **Etkili ve etkin** bir biçimde gerçekleştirilip gerçekleştirilmediğini,
- Ortaya koydukları **etkilerini**,
- Etkilerinin **sürdürülebilirliğini**

ortaya koymaktadır ve yeni programlar için öneriler sunmaktadır.

Etki değerlendirme çalışması, birincil ve ikincil verilerin derlenmesini ve analizini içeren kapsamlı bir uygulama sonucunda gerçekleştirilmiştir. Çalışmanın ilk aşamasında değerlendirmede kullanılacak göstergeler seçilmiştir ve Ajans belirlenen göstergeler kapsamında her bir program için sahadan veri toplamak amacıyla anket formları hazırlamıştır. 33 proje yararlanıcısının tamamına ulaşılıp anket uygulanmıştır. Toplanan birincil ve ikincil veriler kullanılarak mali destek programları kapsamında frekans analizleri gerçekleştirilmiş olup, grafiksel görsellerle sunulan analiz sonuçları, gerçekleştirilen tespitler, elde edilen bulgular ve yorumları her program için ayrı bölümlerde sunulmuştur.

2015 yılı Mali Destek Programları kapsamında hedeflenen ve gerçekleşen performans göstergeleri verileri KAYS sisteminden alınmıştır. Gerçekleştirilen anket çalışmaları kapsamında, performans göstergelerinin mevcut durumuna dair verilerin elde edilmesinden ziyade, programların etkilerinin llmesine yönelik sorulara yer verilmiştir. Mali destek programları kapsamında uygulanan anket formları raporun son bölümünde yer almaktadır.

Programlara başvuru ve projelerin yürütülmesi sürecinde Ajans tarafından toplanmış program yararlanıcılarına ait veriler düzenlenmiş ve analiz edilmiştir. İzleme verileri dışında programlara ait başvuru rehberleri, ulusal politikalar ve bölgesel planlar, bölgesel araştırma raporları ve ajans mevzuatı da incelenmiş ve programların değerlendirilmesinde kullanılmıştır. Elde edilen tüm veriler ve bilgilerin analiz edilmesinin ardından değerlendirme sorularına verilen cevaplar dikkate alınarak nihai rapor hazırlanmıştır.

Hazırlanan rapor, değerlendirilen programların hedefleri doğrultusunda uygulandıklarını ve Ajansın program süresince başarılı bir performans gösterdiğini ortaya koymaktadır. Programlara ilişkin ön plana çıkan değerlendirme sonuçları aşağıda verilmektedir.

2015 Yılı Sosyal Kalkınma Mali Destek Programı

2015 Yılı Sosyal Kalkınma Mali Destek Programı ile TR71 Bölgesinde dezavantajlı/kırılgan grupların sosyal sermayesinin artırılması, toplumsal problemlerle mücadele yollarının geliştirilmesi ve bölgedeki sığınmacıların sosyal hayata uyumunun sağlanması amaçlanmıştır. Bu amaçlar doğrultusunda Sosyal Kalkınma Mali Destek Programı için aşağıda belirtilen 3 farklı başlıkta öncelikler belirlenmiştir;

ncelik 1: Dezavantajlı/kırılgan grupların sosyo-ekonomik hayata entegrasyonunun sağlanması ve bu gruplara yönelik sosyal girişimciliğin geliştirilmesi,

ncelik 2: Yoksulluk, g, suç, erken evlilik, eğitimin terkedilmesi, madde bağımlılığı, şiddet gibi toplumsal problemlerle mücadele yollarının geliştirilmesi,

ncelik 3: Sığınmacıların sosyal ve ekonomik yaşama entegrasyonunun güçlendirilmesi.

Program için 2.531.412,12 TL'lik bütçe tahsis edilmiştir. Programa toplam 103 proje başvurusu gelmiş; 41 proje desteklenmek üzere seçilmiş (%39,81), 14 proje yararlanıcısı sözleşmeden feragat

etmiş, 27 proje ile sözleşme imzalanmıştır. Sözleşme imzalanan 4 proje, uygulama aşamasında fesih edilmiş, bunun sonucunda 23 proje başarıyla uygulanmış ve tamamlanmıştır.

Sosyal kalkınma alanında çıkılmış olan ilk mali destek programı olması, yararlanıcıların daha önce bu alanda bir mali destek programı yürütmemiş olmaları gibi zayıf yönler olmasına karşın sözleşme imzalanan projelerin %85,18'i başarı ile tamamlanmıştır. Projelerin başarı ile tamamlanmasında hem Ajansın yararlanıcılar ile sıkı iletişim ve işbirliği halinde olması, hem de yararlanıcıların proje yürütme konularındaki isteği etkili olmuştur. Elde edilen veriler Ajansın, bölgenin ihtiyaçları doğrultusunda uygun bir destekleme programı tercih ettiğini ortaya koymaktadır.

Programdan TR71 bölgesinde bulunan kamu kurumları, üniversiteler, vakıf ve dernekler ile meslek odaları ve birlikler yararlanmıştır. Yararlanıcılar ile gerçekleştirilen anket sonuçlarına göre yararlanıcıların programa başvurmalarındaki temel amaç sosyal kalkınmaya katkı sağlamak olarak öne çıkmaktadır. Program, yararlanıcıların ihtiyaçlarına cevap verebilir nitelikte olmasının yanında ulusal ve bölgesel politikalardaki önceliklerle de uyum içindedir.

Yararlanıcılar programın uygulama süreçlerinden büyük oranda memnun kalmışlardır. Bu durum programın uygulama süreçleriyle ilgili bir sıkıntı yaşanmadığını ortaya koymaktadır. Yararlanıcıların en fazla olumsuz görüş bildirdiği husus ise ön ödeme miktarı konusunda olmuştur. Bu hususun, ön ödeme miktarı harcadıktan sonra tekrar ödeme alınabilmesi için ara ve/veya nihai raporlar hazırlanması gerektiğinden ve bazı yararlanıcıların ajans destek ödeme süreçlerini ilk defa tecrübe ediyor olmalarından kaynaklandığı düşünülmektedir.

Yararlanıcılar ile yapılan anket verileri, izleme ve değerlendirme birimi verileri ile program kapanış raporları incelendiğinde, projelerin hedeflerine büyük ölçüde ulaştığı görülmektedir.

Program kapsamında alınan makine ve ekipmanlara ek olarak, bölgenin beşeri sermayesinin artırılması amacıyla meslek edindirme, hizmet içi eğitim ve farkındalığı artırmaya yönelik eğitimler gibi çeşitli konularda düzenlenen 82 adet eğitimde 2.569'u kadın olmak üzere toplamda 5.166 kişiye eğitim verilmiştir.

Elde edilen proje çıktıları sonucunda yararlanıcıların büyük bölümünün kurum tanınırlığı ve prestiji artmıştır. Önemli düzeyde kurumun hizmet kalitesinde kayda değer artış yaşanmıştır. Yararlanıcıların tamamı kısmen veya tamamen hedeflerine ulaştığını belirtmiştir ve bu durum programın etkin şekilde gerçekleştirildiğini göstermektedir.

Program, kurumlarda davranışsal değişiklikleri de etkinleştirmiş, kurum içi iletişim ve işbirliğinde güçlenme, projeyi ilgilendiren alanlarda ve proje yazma ve yönetme konusunda bilgi artışı gibi birçok fayda sağlamıştır. Bu durum, elde edilen faydaların sürdürülebilirliğini de göstermektedir. Yararlanıcıların %92'si Ajans desteğinden sonra tek başlarına ya da bir danışman desteğiyle proje yürütebileceklerini belirtmiştir. Mali destek programından sonra 5 kurum farklı destek mekanizmalarından (KOP, TANAP, İçişleri Bakanlığı, AB ve SODES vb.) destek almıştır. Ajanstan sonra en çok destek KOP programlarından alınmıştır.

Programdan faydalanan yararlanıcıların büyük kısmı (%65) destek almamış olsalardı projelerini erteleyeceklerini veya daha düşük bütçe ile gerçekleştireceklerini belirtmişlerdir. Kurumların %17'si, projenin kurum için hayati öneme sahip olduğunu dile getirmiştir. Elde edilen veriler programın, yararlanıcıların ihtiyaçlarını tam olarak karşıladığını göstermektedir.

2015 Yılı Enerji Altyapısı Mali Destek Programı

2015 Yılı Enerji Altyapısı Mali Destek Programı ile TR71 Bölgesinde yenilenebilir enerji (güneş, jeotermal ve rüzgar) altyapısının güçlendirilmesi ve yenilenebilir enerji kullanımının yaygınlaştırılması amaçlanmıştır. Bu amaçlar doğrultusunda enerji altyapısı programı için aşağıda belirtilen 2 farklı başlıkta öncelikler belirlenmiştir;

Öncelik 1: Güneş, jeotermal ve rüzgar enerjisinin ısıtma, soğutma, depolama ve kurutma başta olmak üzere kullanımının yaygınlaştırılmasına yönelik yatırımların desteklenmesi,

Öncelik 2: Güneş, jeotermal ve rüzgâr enerji kaynakları ile lisanssız elektrik üretimine yönelik altyapı yatırımlarının güçlendirilmesi.

Programa toplam 60 kurum proje başvurusunda bulunmuştur. Söz konusu kurumların yaklaşık %43'ü yapılan teknik ve mali değerlendirmelerde başarılı bulunmuş (26 adet) ve destekten yararlanmaya hak kazanmıştır. Desteklenmesine karar verilen projelerin 4 tanesi çeşitli sebeplerden dolayı Ajansla sözleşme imzalamaktan feragat etmiş, dolayısıyla 22 proje için sözleşme imzalanmıştır. Program kapsamında hibe desteği verilen projelerden 12 tanesi ise uygulama süreci içerisinde feshedilmiş olup 10 proje başarıyla tamamlanmıştır.

Program için 10.294.428,06 TL bütçe tahsis edilmiştir. Programa ayrılan bütçenin büyük çoğunluğu sözleşmeye bağlanmış (%91) olmasına rağmen yarısından azı (%44) kullandırılabilmiştir.

Güneş panelleri ile üretilen elektriğin fazlasının satılabilmesi için yararlanıcılar ile MEDAŞ arasında bağlantı anlaşması yapılmış olması gerekmektedir. Bu anlaşma sürecinin başlatılabilmesi için MEDAŞ tarafından onaylanması gereken bağlantı anlaşmasına çağrı mektupları yararlanıcılar tarafından sözleşme aşamasında Ajansa sunulmamıştır. Proje süresince de söz konusu çağrı mektuplarının MEDAŞ tarafından onaylanması ve Ajansa sunulması işlemleri tamamlanamadığı için projelerin yarısından fazlası (%55) feshedilmiştir. Programa başvuru sırasında çağrı mektuplarının sunulmaması programın verimini azaltan önemli bir faktör olarak görülmektedir.

Programdan bölgenin bütün illerindeki kamu kurumları, birlikler ve organize sanayi bölgeleri yararlanmıştır. Yaralanıcıların programa başvurularındaki temel amaç *“yenilenebilir enerji kaynaklarını kullanmak ve yaygınlaştırmak ile bölgenin su, kanalizasyon, arıtma tesislerine yönelik enerji ihtiyaçlarını karşılamak”* olarak öne çıkmaktadır. Programın, yararlanıcıların ihtiyaçlarına uygun olarak tasarlandığı ve bölgesel ve ulusal politika öncelikleri ile uyumlu olduğu değerlendirilmektedir.

Yararlanıcıların programın uygulama süreçlerinden büyük oranda memnun oldukları görülmektedir. Bu durum programın uygulama süreçleriyle ilgili bir sıkıntı yaşanmadığını ortaya koymaktadır. Yararlanıcıların en fazla olumsuz görüş bildirdiği konu hibe miktarı olmuştur. Bu olumsuz görüşün temel sebebinin, sözleşmelerin imzalanmasından önce gerçekleştirilen bütçe revizyonlarından ve izin/ruhsat işlemleri nedeniyle faaliyet takvimlerindeki gecikmeler sebebiyle proje maliyetlerinin artmasından kaynaklandığı düşünülmektedir.

Toplanan veriler, performans göstergelerinin büyük bölümünde proje öncesine göre artış olduğunu ortaya koymaktadır. Program kapanış raporundan elde edilen veriler ve anket sonuçlarına göre program kapsamında TR71 bölgesinde 1.706 kW kurulu güç ile 5.855.095 TL'lik yenilenebilir enerji yatırımı gerçekleştirilmiş olduğu görülmektedir. Projeler kapsamında yıllık elektrik üretim kapasitesi 4.998 MW güce çıkarılmış olup, CO₂'nin çevreye salınımı 1.362,44 ton azaltılmıştır. Yararlanıcıların tümü kısmen ya da tamamen hedeflerine ulaştıklarını belirtmişlerdir ve bu durum programın etkin şekilde uygulandığını göstermektedir.

Kurumlar; projelerinin kurumsal prestij ve tanınırlıklarının, hizmet kalitesinin, hizmet çeşitliliğinin artmasına katkı sağladığını bildirmiştir. Ayrıca kurumlar; yeni faaliyet alanlarına girilmesi, proje kültürünün yaygınlaştırılması, enerji verimliliğine katkı ve enerji tasarrufu sağlanması, yenilenebilir enerji kullanımının yaygınlaştırılması, bölgedeki su ve çevre kirliliğinin azaltılması, vatandaşların memnuniyet seviyesinin ve dezavantajlı grupların yaşam kalitesinin artırılması konularında katkı sağlandığını bildirmiştir.

Program, kurumlarda davranışsal değişiklikleri de etkinleştirmiş, kurum içi iletişim ve işbirliğinde güçlenme, projeyi ilgilendiren alanlarda ve proje yazma ve yönetme konusunda bilgi artışı gibi birçok fayda sağlamıştır. Bu durum, elde edilen faydaların sürdürülebilirliğini de göstermektedir. Yararlanıcıların büyük bölümü Ajans desteğinden sonra tek başına veya bir danışman yardımıyla proje uygulayabileceklerini belirtmiştir. Bu yararlanıcıların %70'i ise farklı destek mekanizmalarına başvuruda bulunmuştur.

Program yararlanıcılarının tamamı, destek almamış olsalar projelerini uygulayamayacaklarını, ertelemek zorunda kalacaklarını veya daha düşük bütçe ile yapacaklarını belirtmişlerdir. Bu kapsamda, yararlanıcıların program sayesinde proje hedeflerini gerçekleştirdikleri ve ihtiyaçlarını karşıladıkları anlaşılmaktadır.

GİRİŞ

Ahiler Kalkınma Ajansı (AHİKA), faaliyet gösterdiği TR71 Bölgesi'nde, Bölge Planı'nda ortaya konan öncelikler ile uyumlu olarak 2015 yılında kamu kurum ve kuruluşlarına yönelik toplam 10.000.000 TL bütçeli iki mali destek programı ilanına çıkmıştır (Tablo 1).

Tablo 1. Mali Destek Programlarının Bütçeleri

Yıl	Mali Destek Programı	Çağrı Bütçesi (TL)
2015	Enerji Altyapısı Mali Destek Programı	7.000.000
	Sosyal Kalkınma Mali Destek Programı	3.000.000
Toplam		10.000.000

Kaynak: Mali Destek Programları Başvuru Rehberleri, AHİKA

2015 Yılı Sosyal Kalkınma Mali Destek programı ve 2015 Yılı Enerji Altyapısı Mali Destek programının etkilerinin değerlendirilmesi için gerçekleştirilen bu çalışma ile programların ulusal ve bölgesel planlarda öngörülen amaçlara ulaşma düzeyinin tespit edilmesi hedeflenmiştir. Etki değerlendirme çalışması kapsamında gerçekleştirilen anketler vasıtasıyla, Ajansın gelecekte ilan edeceği yeni programların tasarımı ve programların verimliliği ve etkinliğinin artırılmasına katkı sağlayacak önemli veriler elde edilmiştir. Çalışma ayrıca, Kalkınma Ajansları Proje ve Faaliyet Destekleme Yönetmeliği'nde belirtildiği üzere programların etki ve etkinliğinin ölçülmesini amaçlamaktadır.

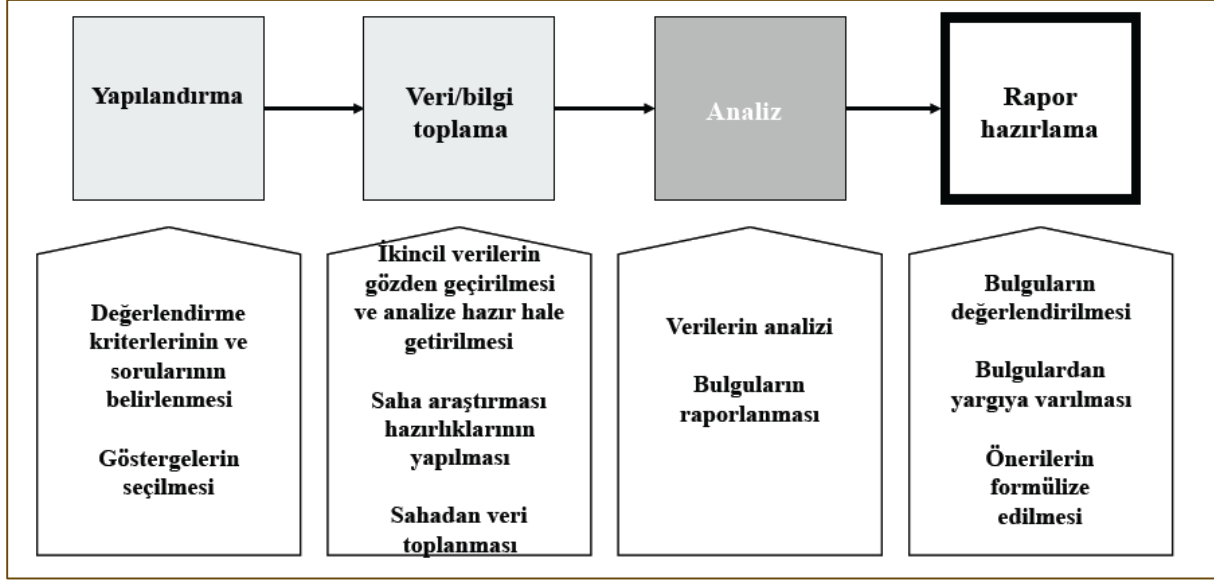
2015 Yılı Sosyal Kalkınma ve Enerji Altyapısı Mali Destek Programlarının aynı yıl içinde uygulanmaya başlanması ve 2015 yılında uygulanan programlar için yıl bazında tek bir değerlendirme raporu hazırlanabileceği düşüncesi ile; iki program içerik olarak birbirinden farklı konular içermesine ve iki ayrı çalışma gibi görünmesine karşın, programların tek bir değerlendirme raporu kapsamında ele alınmasına karar verilmiştir. Diğer taraftan iki programın birlikte değerlendirilmesi, sahada yürütülen anket çalışmaları ve yararlanıcı ziyaretleri bakımından Ajansa zaman, maliyet ve ulaşım konularında kolaylıklar sağlamıştır.

PROGRAMLARIN DEĞERLENDİRİLMESİ

Değerlendirmede Kullanılan Yöntem

Ahiler Kalkınma Ajansı'nın (AHİKA) 2015 yılı Enerji Altyapısı ve Sosyal Kalkınma Mali Destek Programları için hazırlanan etki değerlendirme çalışmasının temel süreçleri Şekil 1'de görülmektedir.

Şekil 1. AHİKA Mali Destek Programları Değerlendirme Süreci

Kaynak: Elçi, Ş. (2014) Ar-Ge ve İnovasyon Destek Programlarının Değerlendirilmesi ve Etki Analizi, "Ar-Ge ve İnovasyon Programlarında Değerlendirme ve Etki Analizi", R. Akpınar, ed.

Yapılandırma

Çalışmanın ilk aşamasında, değerlendirmede kullanılacak göstergeler seçilmiştir. Ajans tespit edilen göstergeler doğrultusunda programlara ilişkin sahadan veri toplamış ve anket formlarını hazırlamıştır.

Yararlanıcılara Yönelik Anket Uygulaması

Ajansla sözleşme imzalayan ve başarı ile projeleri tamamlayan 33 yararlanıcının tamamına ulaşıp anket uygulanmıştır. Anket çalışması sonucu toplanan birincil veriler frekans analizlerine tabi tutulmak üzere veri girişleri yapılarak bilgisayar ortamına aktarılmıştır.

İzleme Verilerinin İncelenmesi

Programlara başvuru ve projelerin uygulanması sürecinde yararlanıcılara ilişkin Ajans tarafından toplanan izleme verileri düzenlenmiş ve analizlere dahil edilmiştir.

Belge İncelemesi

İzleme verileri dışında programlara ait başvuru rehberleri, ulusal planlar ve bölgesel politikalar, bölgesel araştırma raporları ve ajans mevzuatı da gözden geçirilmiş ve programların değerlendirilmesinde bir girdi olarak kullanılmıştır.

Raporlama

Yukarıda bahsi geçen çalışmaların yapılmasından sonra, elde edilen veri ve bilgiler ile değerlendirme sorularına verilen yanıtlar analiz edilmiş, kapsamlı tespit ve değerlendirmeler ışığında etki değerlendirme raporu hazırlanmıştır.

Bu raporun ilk bölümünde 2015 Yılı Sosyal Kalkınma Mali Destek Programının tanımı, kapsamı, amaç ve öncelikleri, performans göstergeleri ve bütçe gerçekleştirmelerinin yanısıra sözleşme imzalanan ve tamamlanan projelere ilişkin istatistiki bilgiler sunulmaktadır. Raporun ikinci bölümünde ise 2015 Yılı Enerji Altyapısı Mali Destek Programı için aynı başlıklar altında bilgiler verilmiştir. Birinci ve ikinci bölümlerde, analiz edilen mali destek programlarının amaç ve öncelikleri kapsamında hedeflere ulaşılma düzeyi ve anketlerden elde edilen bulguların değerlendirme kriterleri bazında analizleri de yer almaktadır. Birinci ve ikinci bölümün son kısmında ise elde edilen verilerin değerlendirilmesi yoluyla tespitlerde bulunulmakta ve Ajans programlarının verimliliği, etkinliği ve etkilerinin artırılmasına yönelik öneriler sunulmaktadır.

1. 2015 YILI SOSYAL KALKINMA MALİ DESTEK PROGRAMI

1.1. Programın Tanımı ve Kapsamı

Programın Uygun Başvuru Sahipleri: 2015 yılı Sosyal Kalkınma Mali Destek Programı bölgede faaliyette bulunan kâr amacı gütmeyen kurum ve kuruluşlara yönelik olarak tasarlanmıştır. Programın uygun başvuru sahipleri aşağıda belirtilen şekilde tanımlanmıştır:

- Kamu kurum ve kuruluşları,
- Kamu kurumu niteliğinde meslek kuruluşları,
- Üniversiteler ve mesleki eğitim kurumları,
- Sivil toplum kuruluşları (vakıflar, dernekler, birlikler, kooperatifler vb.),
- Belediyeler,
- Kaymakamlıklar.

Destek Miktarı ve Oranları: Proje bazında asgari destek tutarı 50.000 TL ve azami destek tutarı 150.000 TL olarak tespit edilmiştir. Yararlanıcı bazında verilen destek oranı proje bütçesinin en az %25'i ve en fazla %90'ı şeklinde belirlenmiştir ve bu değerlerin dışında kalan destek talepleri değerlendirmeye alınmamıştır. Proje bütçesinin geri kalan bölümünün yararlanıcılar tarafından eş finansman olarak karşılanması öngörülmüştür ve aynı katkılar eş finansman olarak kabul edilmemiştir.

Proje Süresi: Desteklenen projelerin asgari uygulama süresi 9 ay, azami uygulama süresi ise 12 ay olarak belirlenmiştir.

Proje Değerlendirme ve Seçim Süreci: Programın son başvuru tarihi 20 Mart 2015, değerlendirme sonuçlarının duyurulma tarihi ise 27 Mayıs 2015 olarak belirlenmiştir. Ajansa sunulan projeler, "Ön İnceleme" ve "Teknik ve Mali Değerlendirme" olmak üzere iki aşamada değerlendirilmiştir ve ön inceleme aşamasında projeler, idari şartlar ve uygunluk kriterleri bakımından incelenmiştir.

Bir projenin desteklenebilmesinin ön koşulunda, toplam başarı puanına ek olarak, değerlendirme tablosunun ilk iki bölümünde yer alan mali kapasite ve işletme kapasitesi kısımları incelenmiştir. Mali kapasite ve işletme kapasitesi bakımından en az 10 puan (20 puan üzerinden), ilgililik bakımından da en az 13 puan (25 puan üzerinden) alan projeler ön koşulu sağlamış sayılmaktadır. Ön koşulu sağlayan ve değerlendirme sonunda toplam 100 puan üzerinden en az 65 puan alan projeler başarılı bulunmuştur.

Teknik ve mali değerlendirme aşamasında ise her proje öncelikle en az iki bağımsız değerlendirici tarafından belirlenen değerlendirme kriterleri doğrultusunda puanlandırılmış, bağımsız değerlendiriciler arasında 20 puan ve üzeri fark bulunması durumunda üçüncü bir bağımsız değerlendirici tarafından yeniden değerlendirilmesi yaptırılmış ve üç bağımsız değerlendiricinin ortalaması alınarak nihai puan belirlenmiştir. Bağımsız değerlendiriciler tarafından başarılı bulunan projeler Değerlendirme Komitesi tarafından incelenmiştir. Bu aşamayı da başarıyla geçen

projeler için nihai destek kararı, değerlendirme puanları esas alınarak Ajans Yönetim Kurulu tarafından verilmiştir.

Desteklenecek projelerin seçiminde kullanılan teknik ve mali kriterler şu şekilde belirlenmiştir:

- Başvuranın mali ve yönetim kapasitesi,
- Proje konusunun programın amaç ve öncelikleri ile ilgililiği,
- Önerilen metodolojinin kalitesi ve geçerliliği,
- Projenin destek sonrası sürdürülebilirliği,
- Projenin bütçe ve maliyet etkinliği.

Destek Süreci: Sözleşmede belirtilen süre içerisinde, yararlanıcı kurumun talebi doğrultusunda destek miktarının %40'ı ön ödeme olarak proje hesabına yatırılmıştır. Ön ödemenin ardından yapılan diğer ödemeler ise hakediş usulüne göre gerçekleştirilmiştir. Buna göre, ön ödeme tutarının ve aynı oranda sağlanan eş finansman tutarının usulüne uygun harcandığını gösteren belgelerin ara/nihai raporlarla birlikte Ajansa sunulması ve ilgili raporların Ajans tarafından incelenip onaylanmasının ardından (sözleşmede aksi belirtilmediği sürece), ara ödemede destek miktarının en fazla %50'si ve nihai ödemede %10'u yararlanıcının banka hesabına 30 gün içerisinde aktarılmıştır.

1.2. Programın Amaç, Öncelik ve Performans Göstergeleri

Etki değerlendirme çalışması yapılan Sosyal Kalkınma Mali Destek Programı'nın amaçları ve öncelikleri ile performans göstergeleri program başvuru rehberine uygun olarak aşağıda özetlenmektedir. Programın genel amacı, *“TR71 Bölgesinde sürdürülebilir bir sosyal kalkınma için; dezavantajlı/kırılgan grupların sosyal sermayesinin artırılması, toplumsal problemlerle mücadele yollarının geliştirilmesi ve bölgedeki sığınmacıların sosyal hayata uyumunun sağlanması”* şeklinde belirlenmiştir.

Programın öncelikleri ise

1. *“Dezavantajlı/kırılgan grupların sosyo-ekonomik hayata entegrasyonunun sağlanması ve bu gruplara yönelik sosyal girişimciliğin geliştirilmesi,*
2. *Yoksulluk, göç, suç, erken evlilik, eğitimin terkedilmesi, madde bağımlılığı, şiddet gibi toplumsal problemlerle mücadele yollarının geliştirilmesi,*
3. *Sığınmacıların sosyal ve ekonomik yaşama entegrasyonunun güçlendirilmesi”* şeklinde tanımlanmıştır.

Programın performans göstergeleri ise şu şekildedir:

- Doğrudan Faydalanıcı Sayısı,
- Doğrudan Faydalanıcı Sayısı – Kadın,
- Doğrudan Faydalanıcı Sayısı – Engelli,
- Doğrudan Faydalanıcı Sayısı – Çocuk,
- Doğrudan Faydalanıcı Sayısı – Genç,

- Doğrudan Faydalanıcı Sayısı – Yaşlı,
- Doğrudan Faydalanıcı Sayısı - Mesleki Eğitim Alanlar,
- Doğrudan Faydalanıcı Sayısı – Mesleki Eğitim Alan Kadın,
- Doğrudan Faydalanıcı Sayısı (Yerinden Edilmiş Kişiler),
- Eğitim Sayısı,
- Eğitim Süresi,
- Eğitime Katılan Kişi Sayısı,
- Doğrudan Faydalanıcı Sayısı (Göç Eden Kişiler),
- Eğitilen Engelli Sayısı,
- Eğitilen Kadın Sayısı,
- Eğitilen Genç Sayısı,
- Eğitilen/Rehabilite Edilen Madde Bağımlısı Sayısı,
- Eğitilen Eski Hükümlü Sayısı,
- Bilinçlendirme/Yaygınlaştırma Faaliyeti Sayısı (Seminer, Konferans, Sergi, Çalıştay vb.),
- Bilinçlendirme/Yaygınlaştırma Faaliyetine (Seminer, Konferans, Sergi, Çalıştay vb.), Katılan Kurumların Sayısı,
- Bağımlılıkla Mücadele Kapasitesi Geliştirilen Kurumların Sayısı,
- Bağımlılıkla Mücadele Alanında İşbirliği Geliştiren Kurumların Sayısı,
- Sürekli İstihdam,
- Geçici İstihdam.

Yararlanıcılar proje başvuru aşamasında projelerinin içeriğine göre uygun olan performans göstergelerini seçmiştir.

1.3. Programın Sonuçları

1.3.1. Bütçe Gerçekleşmeleri

2015 Yılı Sosyal Kalkınma Mali Destek Programı'nın çağrı bütçesi 3 milyon TL olarak belirlenmiş, daha sonra Yönetim Kurulu kararı ile 468.587,88 TL 2015 Yılı Enerji Altyapısı Mali Destek Programına aktarılmıştır. Program bütçesinde kalan 2.531.412,12 TL'nin tamamı 27 projeye kullanılmıştır. (Tablo 2).

Tablo 2. 2015 Yılı Sosyal Kalkınma Mali Destek Programı Bütçe Gerçekleşmeleri

Mali Destek Programı	Sözleşmeye Bağlanan Destek Tutarı (TL)	Gerçekleşen Ajans Katkısı (TL)	Gerçekleşen Toplam Eş Finansman Tutarı (TL)	Gerçekleşen Toplam Proje Bütçesi (TL)
Sosyal Kalkınma (2015)	2.531.412,12	1.878.363,27	541.769,94	2.420.133,21

Kaynak: Program Kapanış Raporu, AHİKA

Program sonunda gerçekleşen destek miktarı 1.878.363,27 TL, toplam eş finansman tutarı 541.769,94 TL, projelerin toplam bütçesi ise 2.420.133.21 TL olarak gerçekleşmiştir. Tamamlanan projeler incelendiğinde yararlanıcıların, sözleşmelerindeki hibe miktarının çok büyük kısmını (%84) kullandıkları görülmektedir. Sosyal Kalkınma Mali Destek Programı'nda yararlanıcılar, proje bütçelerinin ortalama %77'si oranında Ajans desteği almıştır.

1.3.2. Proje Başvuruları, Sözleşme İmzalanan ve Tamamlanan Projelere İlişkin Bilgiler

Programa toplam 103 proje başvurmuş; bunların yaklaşık %40'ı teknik ve mali değerlendirmede başarılı bulunarak (41 adet) desteklenmeye hak kazanmıştır. Desteklenmesine karar verilen projelerden 14 tanesi çeşitli sebeplerden Ajansla sözleşme imzalamaktan feragat etmiş, kalan 27 proje için hibe desteği sözleşmesi imzalanmıştır. Program kapsamında hibe desteği verilen projelerden 4 tanesi ise uygulama süreci içerisinde feshedilmiş olup 23 proje başarıyla tamamlanmıştır (Tablo 3).

Tablo 3. 2015 Sosyal Kalkınma Mali Destek Programı Başvuran ve Tamamlanan Proje Sayıları

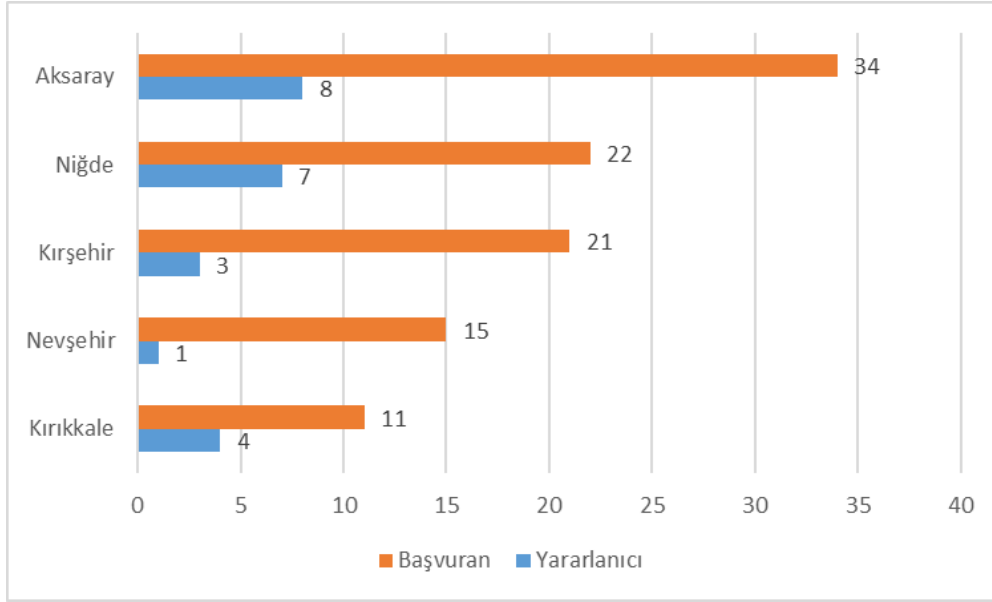
2015 Yılı Sosyal Kalkınma Mali Destek Programı	Adet
Başvuru	103
Başarılı Proje	41
Feragat	14
Sözleşme İmzalanan Proje	27
Fesih	4
Tamamlanan Proje	23

Kaynak: Program Kapanış Raporu, AHİKA.

2015 yılı Sosyal Kalkınma Mali Destek Programı TR71 bölgesinde faaliyet yürüten kar amacı gütmeyen kurum ve kuruluşlara yönelik olarak gerçekleştirilmiştir. İllere göre programa başvuru sayıları incelendiğinde en fazla başvurunun Aksaray (%33) ve Niğde'den (%21) geldiği görülmektedir. Geriye kalan başvuruların %20'si Kırşehir, %15'i Nevşehir ve %11'i ise Kırıkkale ilinden gelmiştir.

Değerlendirme sonucunda başarılı bulunan ve desteklenen projelerin il dağılımına bakıldığında, 8 proje (%34) ile ilk sırada bulunan Aksaray ilini, 7 proje ile (%30) Niğde ilinin izlediği görülmektedir. Bu illeri 4 proje (%17) ile Kırıkkale, 3 proje (%13) ile Kırşehir ve 1 proje ile Nevşehir ili izlemektedir (Şekil 2).

Şekil 2. 2015 Yılı Sosyal Kalkınma Mali Destek Programı-Başvuran ve Tamamlanan Projelerin İller Bazında Dağılımı, n=103, n=23

Kaynak: Program İzleme Verileri, AHİKA.

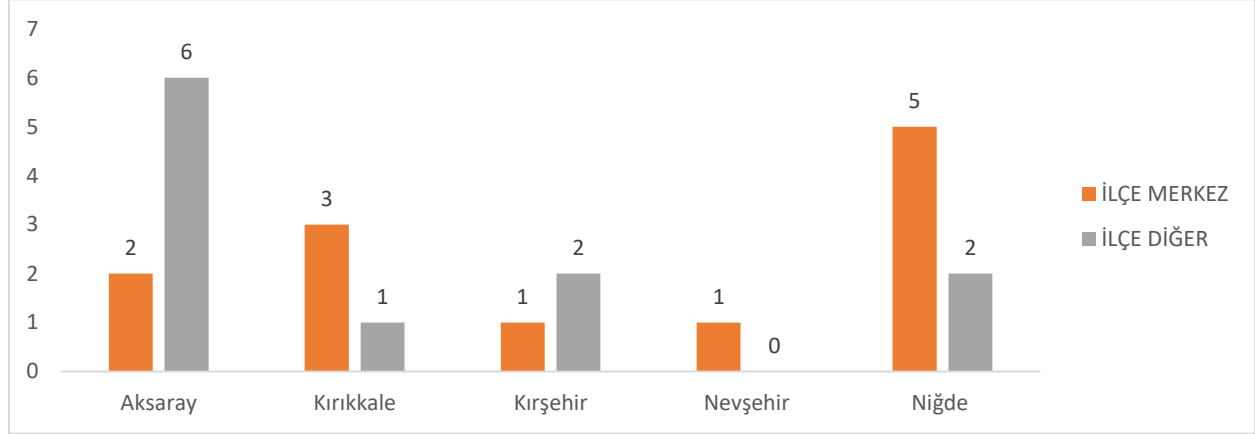
Tablo 4. 2015 Sosyal Kalkınma Mali Destek Programı Tamamlanan Proje Sayıları ve İlçelere Göre Dağılımı

Yaralanıcıların Bulunduğu İller	İl	İlçe	
		Merkez	Diğer
Aksaray	8	2	6
Kırıkkale	4	3	1
Kırşehir	3	1	2
Nevşehir	1	1	0
Niğde	7	5	2

Kaynak: Program İzleme Verileri, AHİKA.

En çok proje yürütülen il 8 proje ile Aksaray olurken 7 proje ile Niğde ili ikinci sıradadır. Projelerin merkez ve ilçe dağılımları Aksaray ili hariç birbirine yakın ve orantılıdır. Başarı ile tamamlanan 23 projenin %52,17'si (12 proje) merkez ilçelerde yürütülürken %47,83'ü (11 proje) diğer ilçelerde yürütülmüştür (Şekil 3).

Şekil 3. Ankete Katılan Yararlanıcıların İllere ve İlçelere Göre Dağılımı, n=23

Kaynak: Program Değerlendirme ve Etki Analizi Anketleri.

Başarılı projelerin il ve ilçe bazında dağılımlarına bakıldığında Nevşehir ili hariç diğer bütün illerde hem merkez hem de ilçe bazında proje yürüten yararlanıcılar bulunduğu görülmektedir. Aksaray ilinde yürütülen 8 projenin 2 tanesi merkez ilçede iken 6 tanesi diğer ilçelerde yürütülmüştür. Bu ilde yürütülen projelerin il ve ilçe dağılımının orantılı olmadığı görülmektedir. Aksaray ili özelinde bir değerlendirme yapıldığında ilçe dağılımının da lineer olmadığı anlaşılmaktadır. Aksaray'da yürütülen projelerin (8 adet) %50'si (4 proje) Gülağaç ilçesinde yürütülmüştür. Bu sayı Kırıkkale ilinde yürütülen bütün projeler ile eşit iken Nevşehir ve Kırşehir ilinde yürütülmüş olan projelerin sayısından daha fazladır. Gülağaç özelinde proje ve yararlanıcılar incelendiğinde 4 projenin 2 tanesi Milli Eğitime bağlı okul tarafından yürütülmüş olup, 2 tanesi Kaymakamlık ve Kaymakamlığa bağlı Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfı tarafından yürütülmüştür.

Gülağaç'ta yürütülen projelerde daha detaya inilip projelerin kilit personelleri incelendiğinde aynı isimler göze çarpmaktadır. Kilit personellerin aynı kişilerden oluşması, ilçede yürütülmüş olan projelerin aynı ekip tarafından yazılma ihtimalinin çok yüksek olduğunu göstermekle birlikte, bölgede proje yazma ve yürütme konusunda tecrübesi olan kişilerin yeni projeler yazma ve başarılı olma konusunda rakiplerinin önüne geçtiğinin açık bir kanıtıdır.

Ajanstan destek almadan önce proje yürütmüş olan veya Ajans ve proje kültürü ile tanışmış olan yararlanıcılardan 6 tanesi hariç diğer bütün yararlanıcılar destek mekanizmasına sahip başka programlara başvuru yapmışlardır. Bu durum Ajansın proje kültürüne önemli bir katkı yaptığının açık göstergesidir.

Tablo 5. 2015 Sosyal Kalkınma Mali Destek Programı Tamamlanan Proje Sayılarının Yararlanıcı Kurumlara Göre Dağılımı

Yararlanıcı Kurum	Proje Sayısı
Köylere Hizmet Götürme Birliği	1
Açık Ceza Evi	1
Dernek	3

Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfı	2
Emniyet Müdürlüğü	1
Halk Eğitim Merkezi	1
Hastane	2
İl Sağlık Müdürlüğü	1
Sosyal Hizmetler Müdürlüğü	1
Kaymakamlık	2
Milli Eğitim Müdürlüğü/Okul	4
Valilik	2
Üniversite	1
Ticaret ve Sanayi Odası	1

Kaynak: Program İzleme Verileri, AHİKA.

Tablo 5'ten anlaşılacağı üzere başarı ile tamamlanan 23 projenin 4 tanesi okullar tarafından yürütülmüş iken bunu 3 proje ile dernekler izlemektedir. Diğer kurumların dağılımları Tablo 5'te gösterilmektedir.

1.4. Amaç ve Öncelikler Kapsamında Hedeflere Ulaşılma Düzeyi

Uygulanan mali destek programları için başvuru rehberlerinde performans göstergeleri belirlenmiştir. Mali destek programları bazında hedeflenen ve gerçekleşen performans göstergesi verileri, KAYS sistemi ile toplanmakta ve kayıt altına alınmaktadır. 2015 yılı Mali Destek Programları kapsamında hedeflenen ve gerçekleşen performans göstergeleri verileri KAYS sisteminden alınmış ve program kapanış raporlarında yer almıştır. Bu nedenle 2015 yılı programlarına ait olan tablolardaki veriler, programlarla ilgili bilgileri kapsamlı olarak yansıtmaktadır.

2015 Yılı Sosyal Kalkınma Mali Destek Programı'nın aşağıda belirtilen önceliklerine yönelik olarak başvuru rehberinde toplam 24 gösterge belirlenmiş ve program kapanışında 23 kurum ve kuruluştan toplam 13 gösterge verisi alınmıştır. Sürekli istihdam verisi hariç tüm göstergelerde artış gözlemlenmiştir. Yararlanıcıların kamu kurum ve kuruluşu olması, personel istihdamının Kamu Personeli Seçme Sınavı (KPSS) neticesinde merkezi atamalar ile veya kurum sınavları ile belirlenmesi nedeniyle sürekli istihdam göstergesindeki artışın veya azalışın anlamlı bir veri olmayacağı değerlendirilmektedir. Buna karşın proje süresinde veya proje tamamlandıktan sonra projenin oluşturduğu çarpan etkisi ile meydana gelen geçici istihdam artışı (%287,5) önemli bir veridir. Başarı ile tamamlanmış projeler kapsamında 49 adet eğitim düzenlenmiş olup bölgenin beşeri sermayesinin artırılmasına ciddi bir katkı sağlandığı düşünülmektedir.

2015 Yılı Sosyal Kalkınma Mali Destek Programında 3 öncelik belirlenmiştir. Bu öncelikler;

Öncelik 1: “Dezavantajlı/kırılgan grupların sosyo-ekonomik hayata entegrasyonunun sağlanması ve bu gruplara yönelik sosyal girişimciliğin geliştirilmesi”,

Öncelik 2: “Yoksulluk, göç, suç, erken evlilik, eğitimin terkedilmesi, madde bağımlılığı, şiddet gibi toplumsal problemlerle mücadele yollarının geliştirilmesi”,

Öncelik 3: “Sığınmacıların sosyal ve ekonomik yaşama entegrasyonunun güçlendirilmesi” şeklinde tanımlanmıştır.

Bu öncelikler çerçevesinde yararlanıcılar projelerinin içeriğine göre uygun performans göstergelerini belirlemiştir. Tablo 6’da öncelikler bazında gerçekleşen performans göstergeleri görülmektedir.

Tablo 6. 2015 Yılı Sosyal Kalkınma Mali Destek Programı Öncelikler Bazında Gerçekleşmeler **Tablosu***

İlgili Öncelik	Program Performans Göstergesi	Veri Alınan Yararlanıcı Sayısı	Gösterge Proje Öncesi Toplam Değeri	Gösterge Hedefi	Elde Edilen
Öncelik 1,2ve 3	Doğrudan Faydalanıcı Sayısı	18	12.710	40.763	16.793
Öncelik 1,2ve 3	Doğrudan Faydalanıcı Sayısı - Kadın	17	260	2.544	3.599
Öncelik 1,2ve 3	Doğrudan Faydalanıcı Sayısı - Engelli	17	193	32.476	316
Öncelik 2 ve 3	Doğrudan Faydalanıcı Sayısı - Çocuk (0-18)	16	200	1.230	2.580
Öncelik 2 ve 3	Doğrudan Faydalanıcı Sayısı - Genç (19-29)	17	4.780	2.062	6.240
Öncelik 2 ve 3	Doğrudan Faydalanıcı Sayısı - Yaşlı (65 Yaş ve Üzeri)	15	320	65	1.168
Öncelik 2 ve 3	Eğitim Sayısı	18	21	142	70
Öncelik 2 ve 3	Eğitim Süresi	18	1.191	12.565	2.195
Öncelik 2 ve 3	Eğitime Katılan Kişi Sayısı	18	4.051	3.792	30.166
Öncelik 1,2ve 3	Bilinçlendirme/Yaygınlaştırma Faaliyeti Sayısı (Seminer, Konferans, Sergi, Çalıştay vb.)	18	28	217	46
Öncelik 1,2ve 3	Ortak Kullanım Amaçlı Sosyal Alan/Mekan/Merkez Sayısı	16	9	15	11
Öncelik 1 ve 2	Sürekli İstihdam	14	1.350	62	1.317
Öncelik 1 ve 2	Geçici İstihdam	13	80	17	230

Kaynak: Kaynak: Program İzleme Verileri, AHİKA.

*Proje sonrası değerlendirme raporları ve anket verileri konsolide edilmiştir.

1.5. Değerlendirme Kriterleri Kapsamında Programın İncelenmesi

1.5.1. İlgililik

İlgililik kriteri kapsamında, program hedeflerinin genel sosyo-ekonomik amaçlar ve ihtiyaçlar ile ve ulusal veya bölgesel plan ve programlar ile uyumu değerlendirilmektedir. Bu bağlamda, yararlanıcıların programa başvurma nedenleri, programın yararlanıcıların ihtiyaçlarıyla uyumu ve programın proje faaliyetleri ile uyumu konuları ele alınmıştır.

Yararlanıcıların Programa Başvurma Nedenleri

Yararlanıcıların programa başvurmalarındaki en önemli neden (%78), sosyal kalkınmaya katkı sağlamak olarak öne çıkmaktadır. İkinci önemli neden ise (yararlanıcıların %70'i) kurumların proje uygulama alanındaki bilgi ve yeteneğini yükseltmek şeklindedir. Üçüncü neden (% 65) bölgedeki sosyal ve kültürel ortamın gelişmesini ve güçlenmesini sağlamak olarak görülmektedir. Kuruma prestij ve tanınırlık sağlamak ve bölgedeki mevcut işgücü niteliğini artırmak ise %57 ile dördüncü sırada gelmektedir. İşsizliğin azaltılmasını ve yeni istihdam imkanlarının oluşturulmasını sağlamak ise %43 ile bir diğer başvuru nedeni olmuştur. Ayrıca diğer kuruluşlarla bağlantıları ve işbirliklerini artırmak (%39) yararlanıcıların programa başvurmalarını tetikleyen diğer bir nedendir. Diğer taraftan, yararlanıcıların programa başvuru nedenleri arasında en az öne çıkanlar, bölgenin kaynak ve imkanlarının araştırılması ve tanıtılmasını sağlamak (%17) ve kültürel değerlerin korunmasını sağlamak (%13) şeklindedir. Verilen cevaplar analiz edildiğinde yararlanıcıların programa başvurma amaçlarının, programın amaç ve önceliklerine uygun olduğu görülmektedir (Şekil 4).

Şekil 4. Ankete Katılan Yararlanıcıların Programa Başvurma Nedenleri, n=23

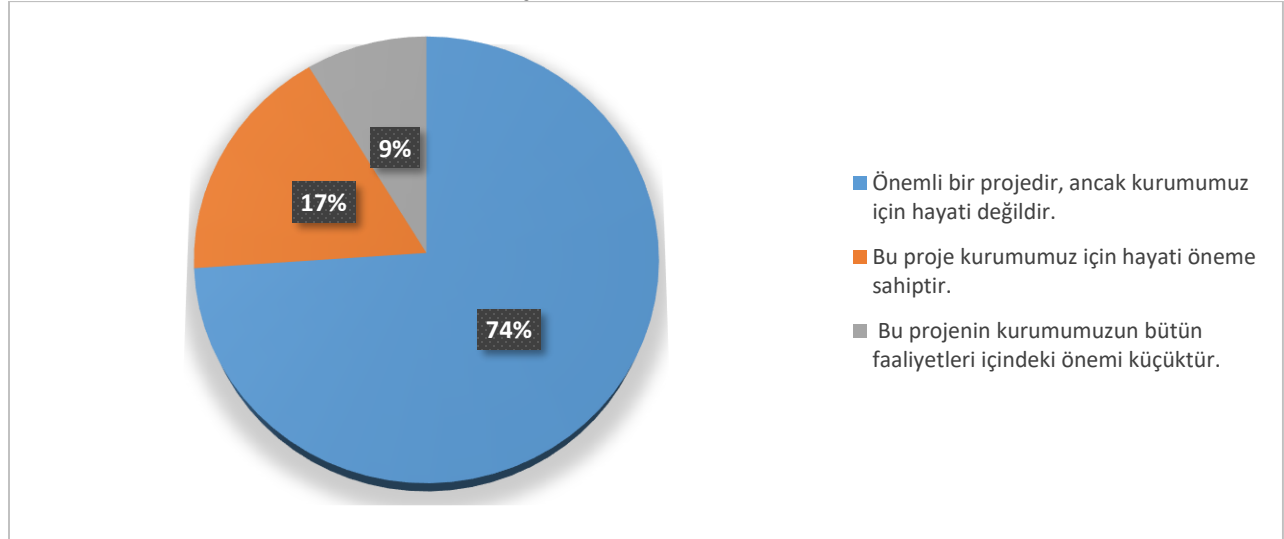

Kaynak: Program Değerlendirme ve Etki Analizi Anketleri.

Programın Yararlanıcıların İhtiyaçlarıyla Uyumu

Yapılan saha çalışmalarına göre yararlanıcıların %74'ü (17 proje) projenin önemli bir proje olduğunu fakat kurum için hayati öneme sahip olmadığını dile getirirken, %17'si (4 proje) projenin kurum için hayati öneme sahip olduğunu dile getirmektedir. Projenin hayati öneme sahip olduğunu dile getiren yararlanıcıların %50'si ajanstan ikinci bir destek alırken, bu yararlanıcıların tamamı ajans veya başka bir hibe mekanizmasına sahip desteklerden yararlandığını beyan etmişlerdir. Yararlanıcıların % 9'u (2 proje) projenin kurumlarının bütün faaliyetleri içindeki öneminin küçük olduğunu ifade etmişlerdir. Yararlanıcı kurumların verdikleri yanıtların, yararlanıcıların kurumsal ve finansal büyüklükleri ile ters orantılı olduğu, kurumsal ve finansal olarak görece büyük kurumlar için proje desteğinin daha az öneme sahip olduğu, ancak kurumsal ve finansal olarak görece küçük ölçekli yararlanıcılar için daha büyük önem taşıdığı görülmektedir. Diğer taraftan, yararlanıcı kurumların büyük bölümü için verilen desteğin bir fark yaratması önemlidir. Yararlanıcıların %91'inin projenin önemli (hayati önem/ önemli fakat hayati değil) olduğunu dile getirmesi, programın yararlanıcıların ihtiyaçlarıyla büyük oranda örtüştüğünü göstermektedir.

Şekil 5. Ankete Katılan Yararlanıcıların Projeleri Hakkında Görüşleri, n=23

Kaynak: Program Değerlendirme ve Etki Analizi Anketleri.

Programın Proje Faaliyetleri ile Uyumu

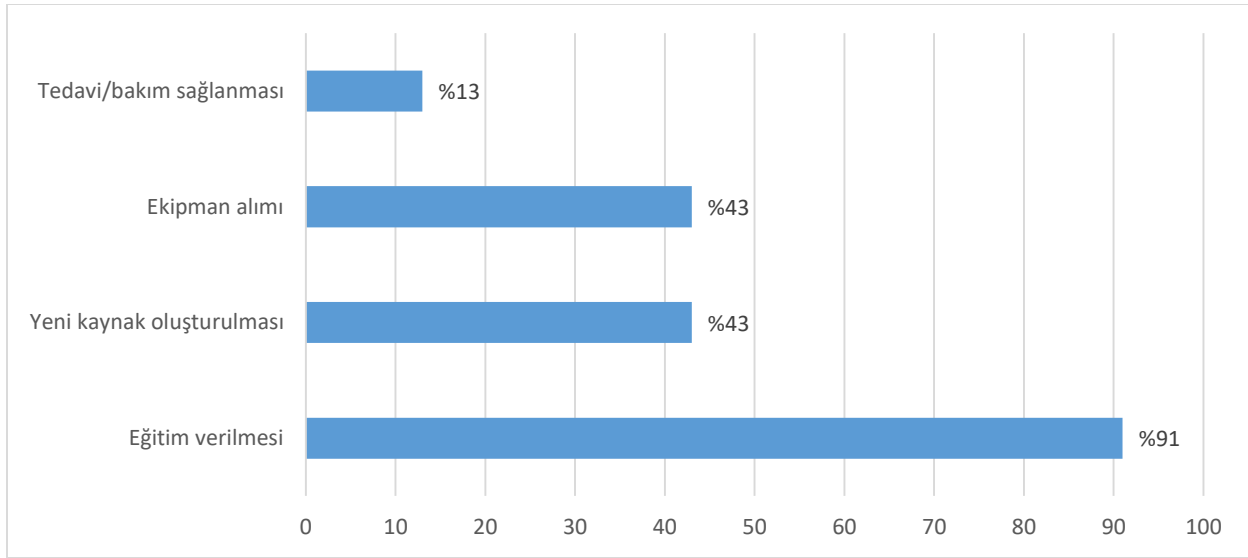
Sosyal Kalkınma Mali Destek Programı kapsamında gerçekleştirilen projelerin %91'inde (21 proje) eğitim faaliyeti gerçekleştirilmiştir. Uygulanan 23 projeden 21 tanesinde eğitim faaliyeti gerçekleştirilmesi beşeri sermayenin artırılması yönünde çalışmalar yapıldığını göstermektedir.

Projelerin %43'ünde (10 proje) yeni kaynak oluşturulması ve ekipman alımı gerçekleştirilmiştir. Özellikle yararlanıcısı hastane ve sosyal hizmetler olan 3 projede ana faaliyetlerin tedavi ve bakım sağlanmasına yönelik hizmetler olduğu görülmektedir (Şekil 6).

Uygulanan projelerin büyük çoğunluğunda eğitim verilmek suretiyle programın hedef kitlesi olan dezavantajlı/kırılğan grupların ihtiyaç duyduğu konularda kendilerini geliştirmelerine olanak sağlanmıştır. Eğitim faaliyeti içeren projelerin fazla olması, uygulanan projelerin mali destek programı öncelikleri ile uyumlu olduğunun bir göstergesi olarak değerlendirilebilir.

Ayrıca yine alınan verilerden anlaşıldığı üzere, projelerin %43'ünde yeni kaynak oluşturulması için makine ve ekipman alımı gerçekleştirildiği görülmektedir. Bu kapsamda yapılan faaliyetlerin, programın önceliklerinden “Dezavantajlı/kırılğan grupların sosyo-ekonomik hayata entegrasyonunun sağlanması ve bu gruplara yönelik sosyal girişimciliğin geliştirilmesi” önceliği ile ilişkili olduğu değerlendirilmektedir.

Şekil 6. Ankete Katılan Yararlanıcıların Proje Temel Faaliyetleri Hakkında Görüşleri, n=23

Kaynak: Program Değerlendirme ve Etki Analizi Anketleri.

1.5.2. Etkinlik

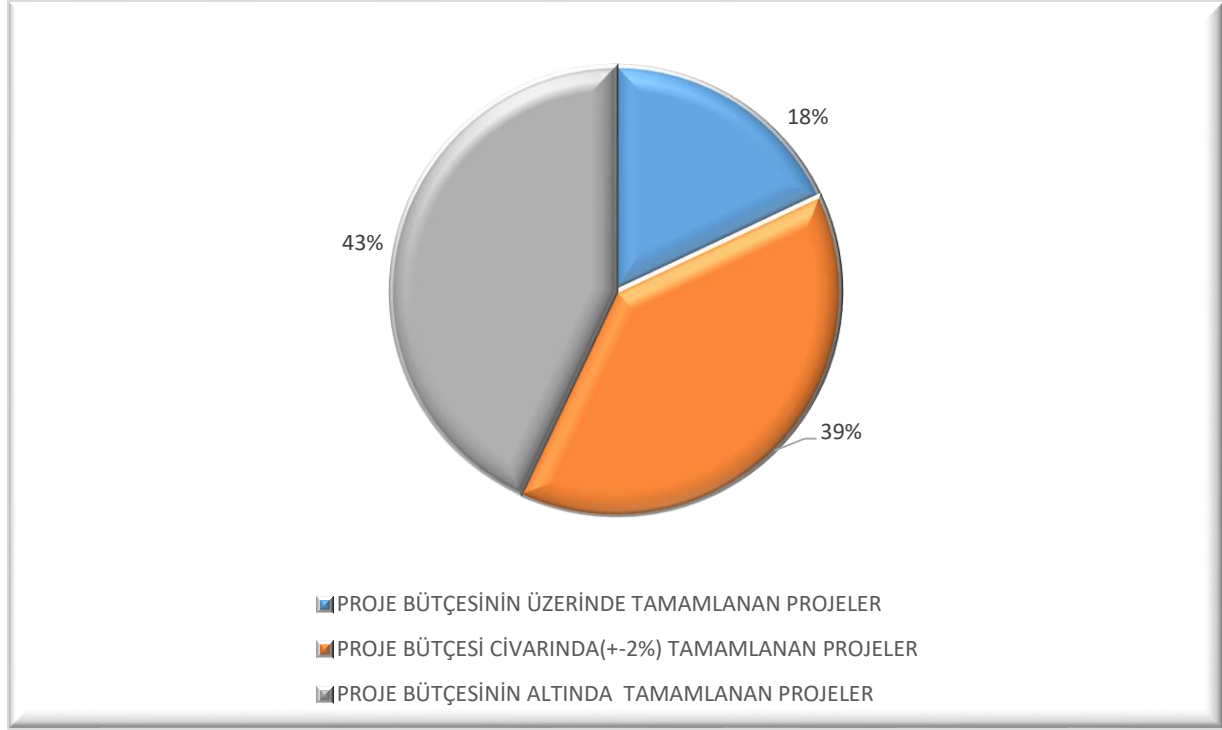
Etkinlik kriteri kapsamında, program sonucunda ortaya çıkan çıktılar, sonuçlar ve etkiler ile kullanılan kaynaklar, girdiler ve çıktıların orantılı olup olmadığı ölçülmektedir. Ayrıca program için ayrılan bütçe ile daha fazlasının yapılıp yapılamayacağı değerlendirilmektedir. Bu bağlamda, projelerin bütçe kullanımı, zamanında tamamlanma durumları ve amaçladıkları çıktıları gerçekleştirme düzeyleri ele alınmıştır.

Projelerin Bütçe Kullanım Durumu

Program kapsamında başarılı bir şekilde tamamlanan projelerin bütçe kullanım durumu incelendiğinde, projelerin %43'ünde (10 proje) sözleşme aşamasında belirlenen bütçenin altında bir bütçe ile proje tamamlanırken, %39'unun (9 proje) sözleşme başlangıcında belirlenen bütçe tutarı ve civarında bir bütçe ile tamamlandığı görülmektedir. Yalnızca 4 proje (%18) başlangıçta

planlanan bütçe tutarının üstünde bir bütçe ile tamamlanmıştır. Bu verilerden anlaşılacağı üzere, her projenin bütçe kullanım durumu değişkenlik göstermekte olup, projelerin genellikle belirlenen bütçe tutarının altında bir bütçe ile tamamlandığı anlaşılmaktadır. Proje faaliyetlerinin planlanan şekilde tamamlandığı dikkate alınırsa, proje bütçelerinin başvuru aşamasında iyi planlandığını ve etkin bir şekilde kullanıldığını söylemek mümkündür. (Şekil 7).

Şekil 7. Projelerin Bütçe Kullanım Durumu, n=23

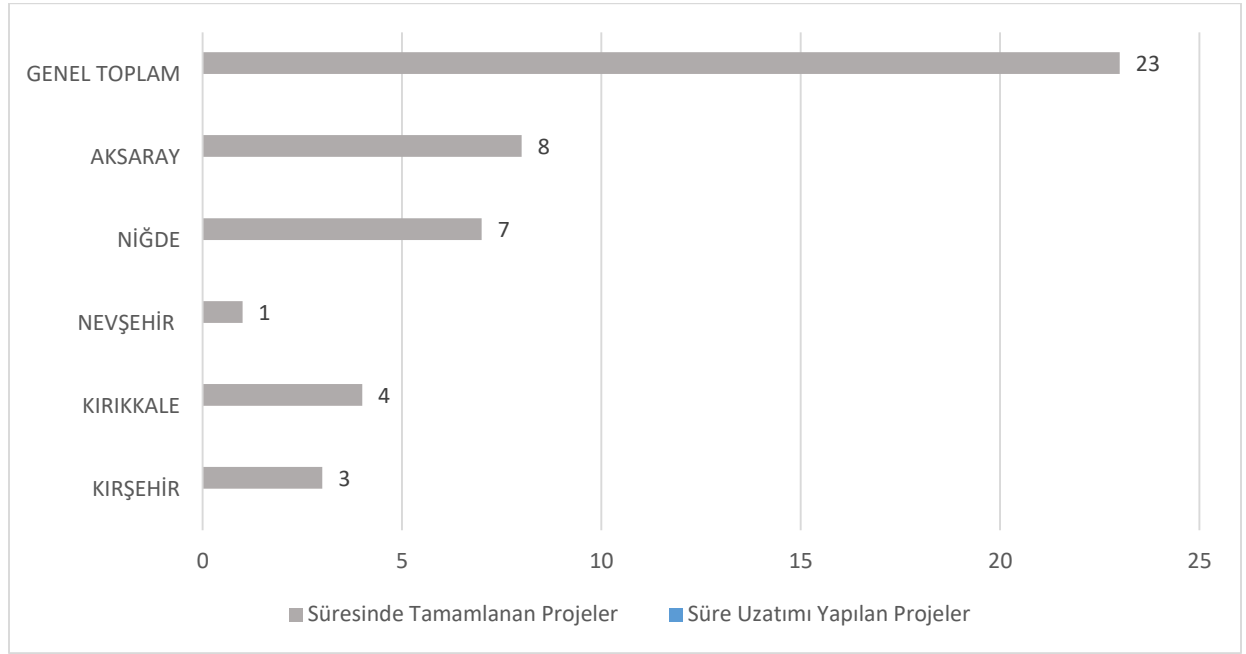

Kaynak: Program İzleme Verileri, AHİKA.

Projelerin Zamanında Tamamlanma Durumu

Sosyal Kalkınma Mali Destek Programı kapsamında tamamlanan 23 proje incelendiğinde sözleşme aşamasında 6 projenin uygulama süresinin 9 ay olduğu, 17 projenin süresinin ise 12 ay olarak belirlendiği görülmektedir. Proje yararlanıcıları tarafından uygulama sürecinde bütçe değişikliği içeren zeyilnameler yapıldığı görülse de, uygulanan projelerin hiçbirinde süre uzatımı için sözleşme değişikliğine gidilmemiştir. 23 projenin tamamının sözleşme başlangıcında belirlenen süre içinde tamamlanması, projelerde sürenin etkin ve verimli bir şekilde kullanıldığını ve başlangıç aşamasında proje sürelerinin doğru bir şekilde belirlendiğini göstermektedir (Şekil 8).

Şekil 8. Projelerin Zamanında Tamamlanma Durumu, n=23

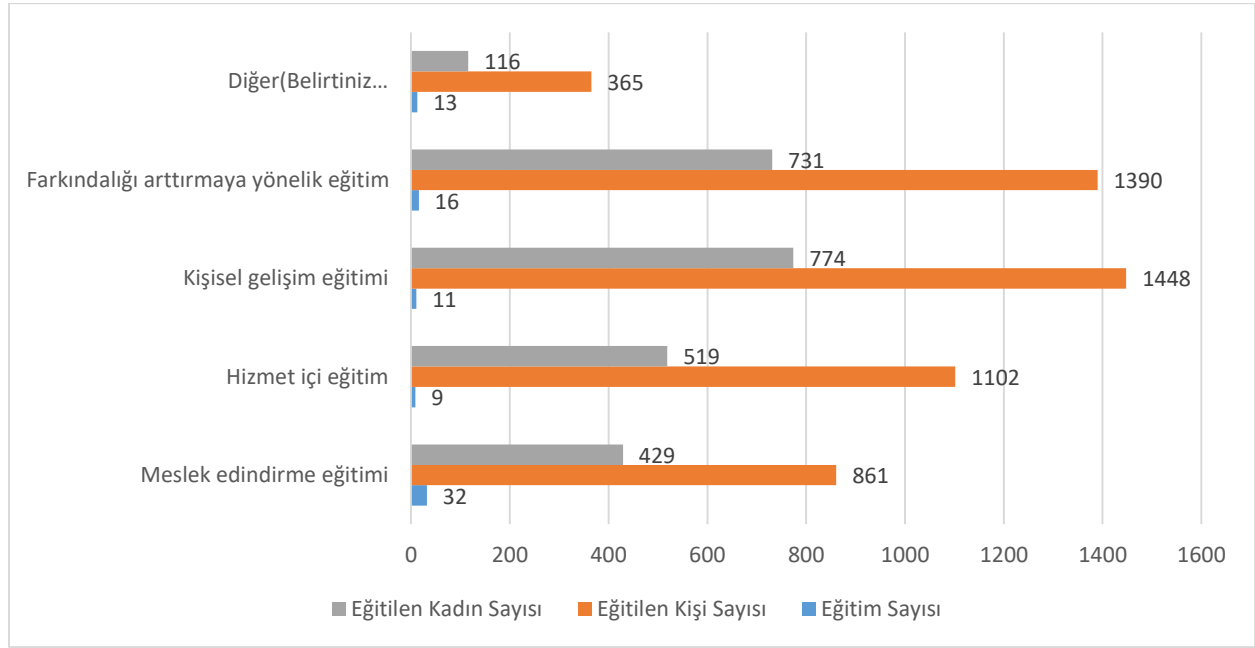

Kaynak: Program İzleme Verileri, AHİKA.

Programın Çıktıları

Projeler kapsamında gerek proje süresi içerisinde ve gerekse süreç sonrasında 82 adet eğitim düzenlenmiştir. Bu kapsamda 5.166 kişiye çeşitli konularda eğitim verilmiş olup katılımcıların 2.569'u kadındır. Eğitimlerin %40'ı (32 eğitim) meslek edindirme eğitimleri olup, söz konusu eğitimlerden 861 kişi yararlanmıştır ve eğitim alan kişilerin 429'u kadındır. Sosyal kalkınma kapsamında verilen eğitimlerin %20'si (16 eğitim) ise farkındalığı artırmaya yönelik eğitimler olmuştur. Bu eğitimler kapsamında 1.448 kişiye eğitim verilmiştir ve bu kişilerin 774'ü kadındır. Bu eğitimleri ise sırasıyla %13 ile kişisel gelişim eğitimleri ve %11 ile hizmet içi eğitimler takip etmektedir. Ayrıca verilen eğitimlerin %16'sını oluşturan diğer eğitimlerin ise projelerin konusuna ve ihtiyaçlarına yönelik olarak seçilmiş, sosyal kalkınmaya destek amaçlı eğitimler olduğu görülmektedir (Şekil 9). Bu kapsamda 1.390 kişiye eğitim verilmiştir ve bu kişilerin 731'i kadındır. Hizmet içi eğitimler kapsamında ise toplamda 1.102 kişiye eğitim verildiği ve eğitim alan kişilerin 519'unun kadınlar olduğu görülmektedir. Bu verilerden anlaşılabacağı üzere, verilen eğitimlerin içeriğinin ve eğitim verilen dezavantajlı grupların, Sosyal Kalkınma Mali Destek Programının öncelikleri ile uyuştuğunu söylemek mümkündür.

Şekil 9. Ankete Katılan Yararlanıcıların Projeleri Kapsamında Verilen Eğitim ve Kişi sayıları, n=23

Kaynak: Program Değerlendirme ve Etki Analizi Anketleri.

1.5.3. Etkililik

Etkililik kriteri kapsamında, programın hedeflerine ulaşip ulaşmadığı, uygulamada ortaya çıkan güçlükler ve çözüm yöntemleri ile programın dışsal etkileri dikkate alınmaktadır. Ayrıca program sonucunda ortaya çıkan çıktılar, sonuçlar veya etkilerin programın temel hedefleri ile uyumlu olup olmadığı değerlendirilmektedir. Bu bağlamda, programın sonuçları ve hedeflere ulaşma durumu ele alınmıştır.

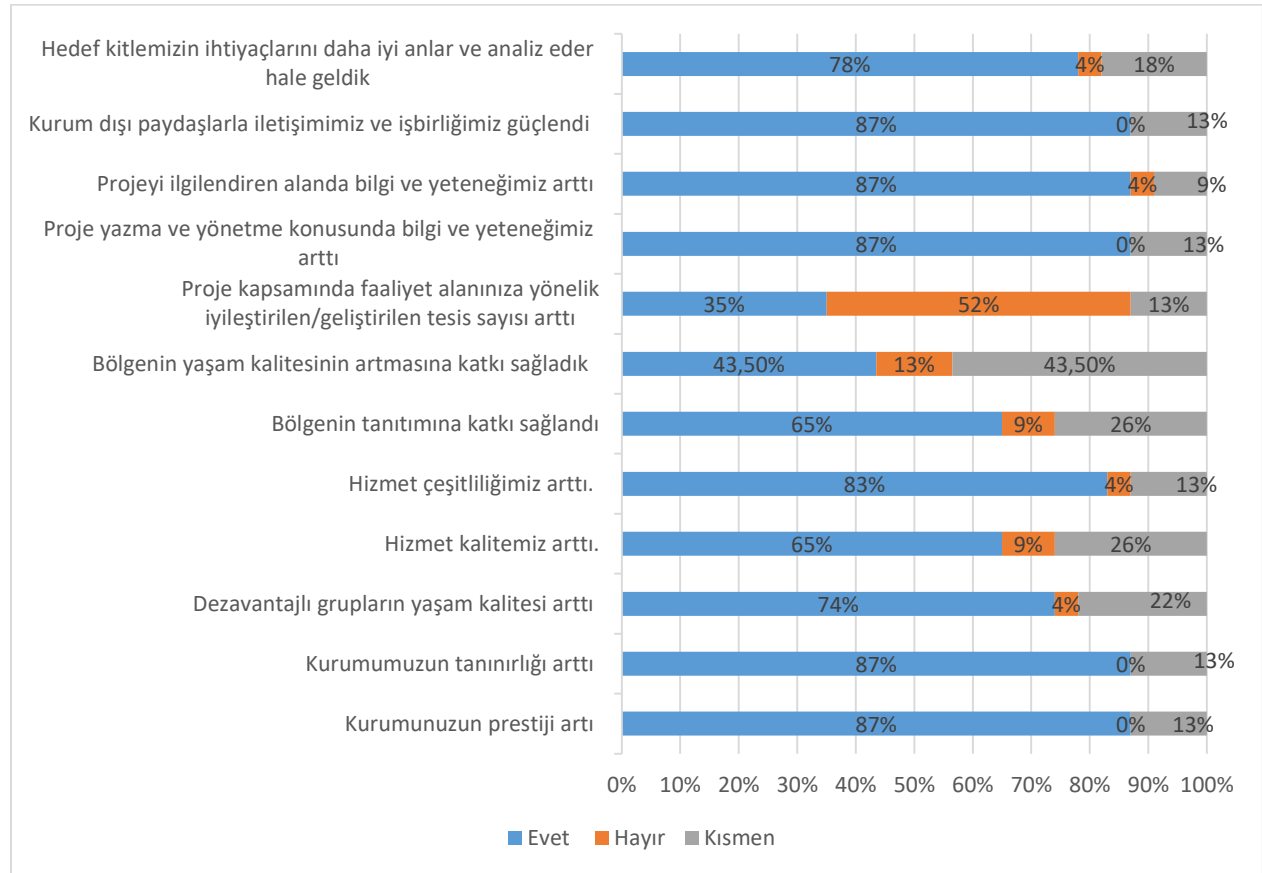
Programın Sonuçları

Yapılan anket çalışması ile yararlanıcıların proje sonunda elde ettikleri sonuçlar değerlendirilmiştir. Buna göre yararlanıcıların büyük bölümü projelerinde hedefledikleri sonuçları elde etmişlerdir. Yararlanıcıların %87'si (20 proje) kurumlarının prestijinin ve tanınırlığının arttığını ifade ederken, %13'ü (3 proje) ise kurumlarının prestij ve tanınırlığının kısmen arttığını belirtmektedir. Ayrıca yararlanıcıların yine %87'si proje yazma ve yönetme, projeyi ilgilendiren alanda yeteneklerinin ve kurum dışı paydaşlarla işbirliklerinin arttığını belirtirken, %13'ü ise projeyi ilgilendiren alanda yeteneklerinin ve kurum dışı paydaşlarla iletişim ve işbirliklerin kısmen arttığını belirtmektedir. Sadece bir yararlanıcı projeyi ilgilendiren alanda bilgi ve yeteneklerinin artmadığını belirtmiştir.

Yararlanıcıların %83'ü (19 proje) hizmet çeşitliliğinin arttığını belirtirken, %65'i (15 proje) hizmet kalitesinin de arttığını belirtmektedir. Yararlanıcıların %65'i (15 proje) projelerin yaşadıkları

bölgenin tanıtımına katkı sağladığını belirtirken %43,50 'si (10 proje) yaşadıkları bölgenin yaşam kalitesinin arttığını belirtmektedir. Program kapsamında, yararlanıcıların %74'ü dezavantajlı grupların yaşam kalitesinin arttığını belirtmiştir. Yararlanıcıların %78'i ise hedef kitlenin ihtiyaçlarını daha iyi anlayıp analiz eder hale geldiklerini ifade etmişlerdir. Sosyal Kalkınma Mali Destek programı kapsamında yararlanıcıların %35'i (8 proje) bölgeye yeni bir tesisin kazandırıldığını belirtmektedir (Şekil 10). Yapılan saha çalışmasından elde edilen bu sonuçlardan anlaşılacağı üzere, program kapsamında gerçekleştirilen faaliyetlerin sonuçlarının programın öncelikleri ile uyduğu ve programın etkili olduğu görülmektedir.

Şekil 10. Ankete Katılan Yararlanıcıların Proje Çıktıları ile Elde Ettikleri Sonuçlar, n=23

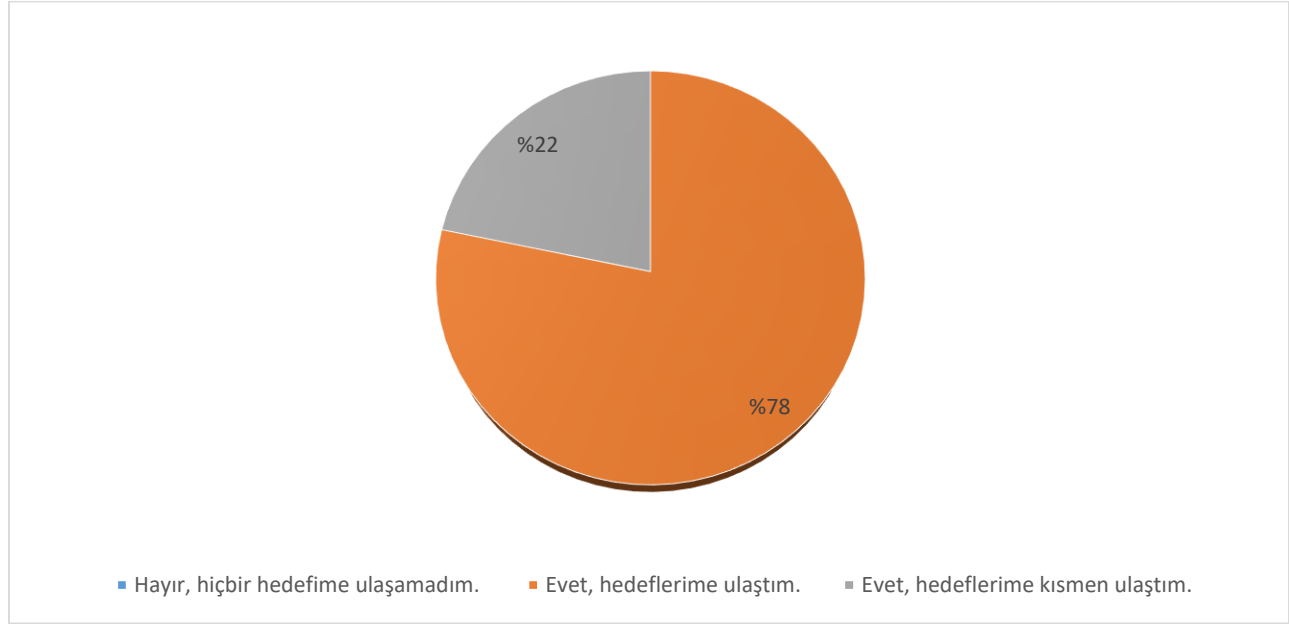

Kaynak: Program Değerlendirme ve Etki Analizi Anketleri.

Hedeflere Ulaşma Durumu

Yararlanıcıların %78'i (18 proje) projede belirtilen hedeflere ulaştıklarını, %22'si (5 proje) ise hedeflerine kısmen ulaştıklarını belirtmektedir. Sosyal Kalkınma Mali Destek Programı'nın yararlanıcıların proje aşamasında belirledikleri hedeflere ulaşmasına büyük oranda etki ettiği görülmektedir.

Şekil 11. Ankete Katılan Yararlanıcıların Hedeflerine Ulaşma Durumu, n=23

Kaynak: Program Değerlendirme ve Etki Analizi Anketleri.

1.5.4. Etki

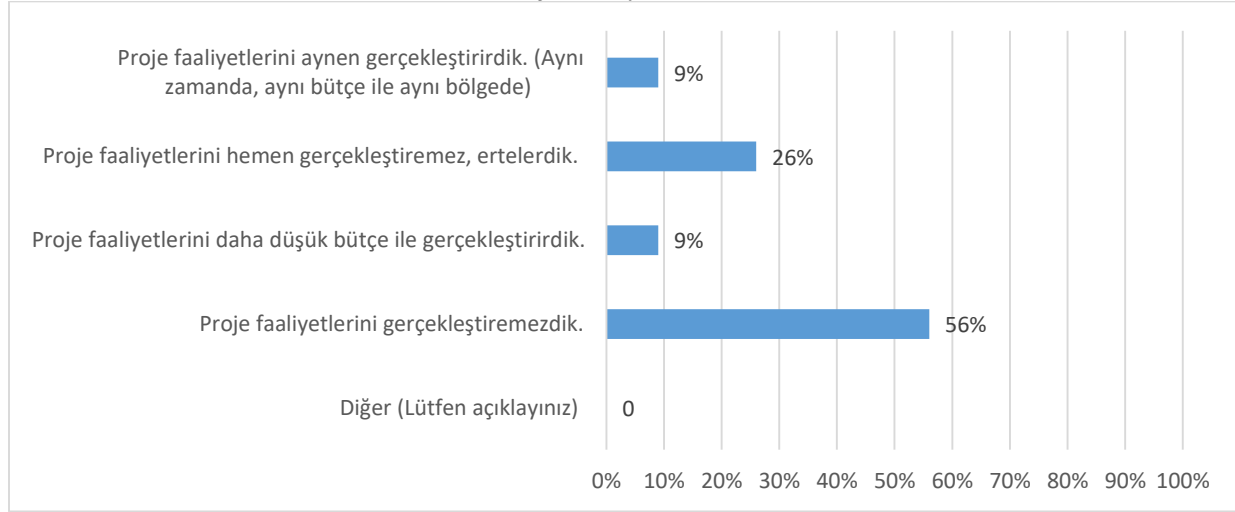
Etki kriteri kapsamında, programın sosyo-ekonomik ve çevresel bakımdan uzun vadeli ve kapsamlı sonuçları değerlendirilmektedir. Bu kriter kapsamında gerek hedeflenen etkiler, gerekse hedeflenmeyen olumlu ve olumsuz etkiler dikkate alınmaktadır. Bu bölümde, proje faaliyetlerinin gerçekleşme durumu ve programın yararlanıcılar üzerindeki diğer etkileri ele alınmıştır.

Proje Faaliyetlerinin Gerçekleşme Durumu

Program kapsamında, hibe katkısı alınmaması durumunda yararlanıcıların %61'i (14 proje) proje faaliyetlerini gerçekleştiremeyeceklerini, %26'sı (6 proje) faaliyetlerini hemen gerçekleştiremeyip erteleyeceklerini belirtmişlerdir.

İki yararlanıcı proje faaliyetlerini daha düşük bütçe ile gerçekleştireceklerini belirtirken dernek statüsüne sahip bir yararlanıcı ise proje faaliyetlerini aynı bütçe ile aynı bölgede gerçekleştirebileceklerini belirtmektedir. Veriler ışığında yararlanıcıların %87'sinin hibe destek mekanizması olmaması durumunda proje faaliyetlerini hemen gerçekleştiremeyecekleri anlaşılmaktadır. Bu nedenle programın projelerin hayata geçirilmesindeki etkisi büyüktür (Şekil 12).

Şekil 12. Ankete Katılan Yararlanıcıların Proje Faaliyetlerini Gerçekleştirme Durumu, n=23

Kaynak: Program Değerlendirme ve Etki Analizi Anketleri.

Programın Yararlanıcılar Üzerindeki Diğer Etkileri

Yapılan saha çalışmasında, yararlanıcıların Ajansa başvurmadan önceki beş yılı ve başvurduktan sonraki beş yılı incelenmiş olup, Ajanstan destek almadan önceki 5 yıl içerisinde, yararlanıcılardan 10'unun hiç proje yürütmediği, 12 tanesinin 1-3 arasında proje yürüttüğü, yalnızca 1 yararlanıcının 4 - 6 arasında proje yürüttüğü görülmektedir. Ajanstan destek aldıktan sonraki 5 yıla bakıldığında ise, 10 yararlanıcının hiç proje yürütmediği, 11 tanesinin 1-3 arasında proje yürüttüğü ve 2 yararlanıcının ise 4 - 6 arasında proje yürüttüğü anlaşılmıştır.

Ajanstan destek alan yararlanıcıların genel olarak destekten sonraki 5 yıl içerisinde yürüttükleri proje sayılarında ciddi bir artış meydana gelmemiştir. Bu sonuç proje kültürünün bölgede henüz yeteri kadar gelişmediğini ortaya koymaktadır (Tablo 7).

Tablo 7. Ankete Katılan Yararlanıcıların Ajanstan Destek Almadan Önceki 5 Yıl İçerisinde ve Destek Aldıktan Sonraki 5 Yıl İçerisindeki Yürüttükleri Proje Sayıları

Proje Başvuru Sayısı	Ajanstan Destek Almadan 5 Yıl İçerisinde Başvuran Yararlanıcı Sayısı	Ajanstan Destek Aldıktan Sonraki 5 Yıl İçerisinde Başvuran Yararlanıcı Sayısı
0	10	10
1-3	12	11
4-6	1	2
7-9	0	0
9 üzeri	0	0

Kaynak: Program Değerlendirme ve Etki Analizi Anketleri.

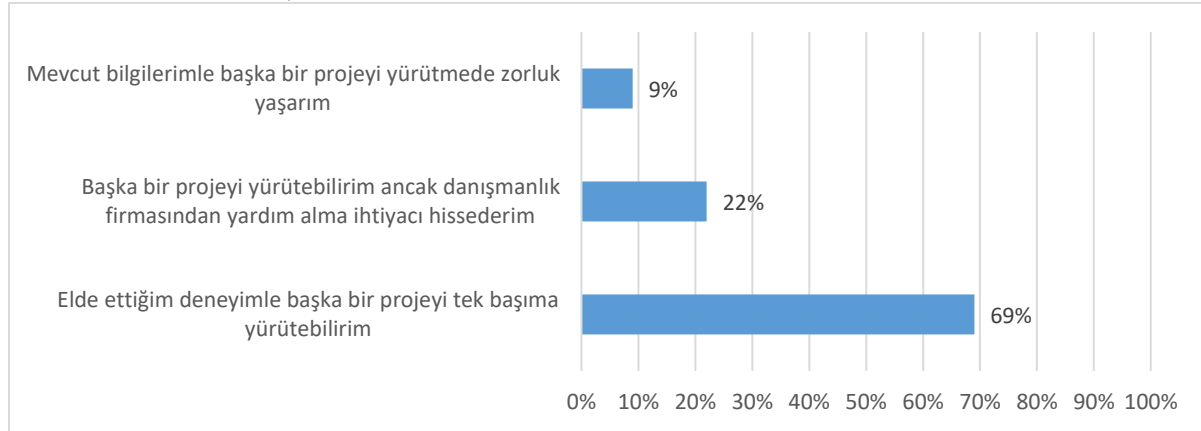
1.5.5. Sürdürülebilirlik

Sürdürülebilirlik kriteri kapsamında, program sonucunda meydana gelen çıktılar, sonuçlar ve etkilerin devamlılığı dikkate alınmaktadır. Programın uygulanması sonucunda meydana gelen sonuçların, sağlanan mali destek sona erdikten sonra da yararlanıcıların kendi kaynakları veya diğer dışsal kaynaklar ile sürdürülebilme durumu değerlendirilmektedir. Bu bölümde yararlanıcıların proje yürütme ve yönetme kapasitesi ile projelerin sürdürülebilirliği ele alınmıştır.

Proje Yürütme ve Yönetme Kapasitesi

Yararlanıcıların, %70'i (16 yararlanıcı) projelerden elde ettikleri deneyimler ile başka bir projeyi tek başına yürütebileceğini belirtmekte, %22'si (5 yararlanıcı) başka bir projeyi yürütebileceğini ancak danışmanlık desteğine ihtiyaç duyacağını belirtmektedir. Yararlanıcıların %8'i ise mevcut bilgileri ile başka bir projeyi yürütmede zorluk yaşayacaklarını ifade etmektedir (Şekil 13). Buradan anlaşılabileceği üzere, yararlanıcıların %91'inin (21 yararlanıcı) projeleri yürütme ve yönetme açısından sorun yaşamayacağı görülmektedir. Bu durum yararlanıcıların projelerinin devamlılığı ve sürdürülebilirliği açısından önemlidir.

Şekil 13. Ankete Katılan Yararlanıcıların Projelerinden Elde Ettikleri Deneyim ile Başka Proje Yürütebilme Durumları, n=23

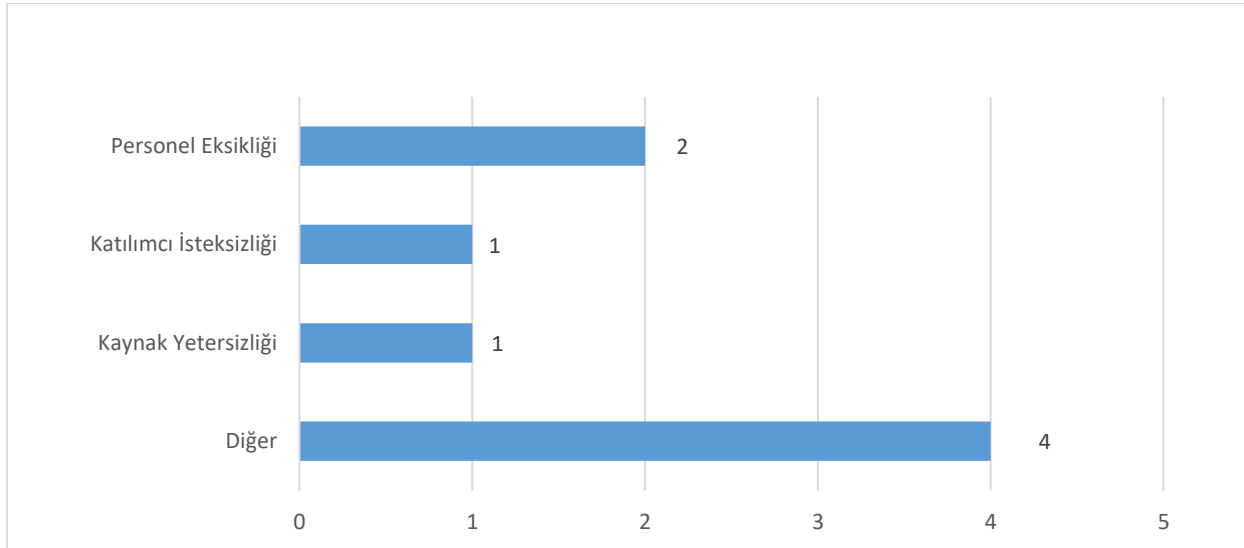
Kaynak: Program Değerlendirme ve Etki Analizi Anketleri.

Projelerin Sürdürülebilirliği

Program kapsamında desteklenen projelerin sürdürülebilirliği konusunda yapılan değerlendirmede, projeler kapsamında yapılan çalışmaların devam edip etmediği irdelenmiştir. Projelerin %65'inde çalışmalarının devam ettiği fakat projelerin %35'inde (8 proje) faaliyetlerin çeşitli sebeplerle sürdürülemediği belirtilmiştir. Projelerin hangi sebeplerle sürdürülemediği araştırıldığında; iki projede personel eksikliği, bir projede katılımcı isteksizliği ve bir projede kaynakların yeterli olmaması hususları belirtilmiştir.

Geriye kalan projelerin devam etmeme gerekçesi olarak proje faaliyetlerinin farklı kurumlar tarafından verilmesi veya resmi olarak farklı kurumların görev alanına girmesi ileri sürülmüştür. Verilen cevaplar değerlendirildiğinde projelerin sürdürülebilirliğinin sağlanması için program tasarımına özellikle dikkat edilmesi gerekmektedir (Şekil 14).

Şekil 14. Projelerin Sürdürülmesine Engel Durumlar, n=8

Kaynak: Program Değerlendirme ve Etki Analizi Anketleri.

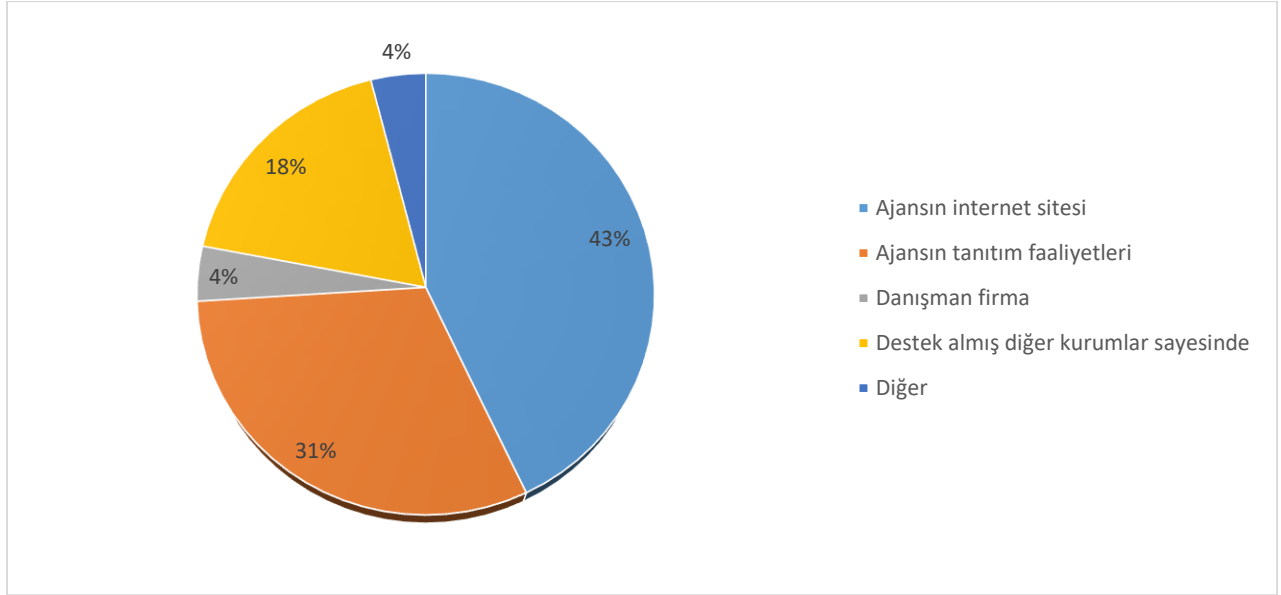
1.6. Proje Uygulama Süreci

Yararlanıcıların Programdan Haberdar Olma Yolları

Yararlanıcıların proje teklif çağrısından haberdar olma şekillerine bakıldığında en etkili yöntemin %43 (10 yararlanıcı) ile Ajansın internet sitesi olduğu görülmektedir. Ajansın internet sitesi ve tanıtım faaliyetleri %74 (17 yararlanıcı) gibi yüksek bir oran ile yararlanıcıların haberdar olma yollarında ilk sırada yer almaktadır. Sadece bir yararlanıcı proje teklif çağrısından danışman firma vasıtasıyla haberdar olduğunu dile getirmiştir (Şekil 15).

TR71 bölgesinde sosyal alanda çıkılan ilk teklif çağrısı olması, Ajans internet sitesinin yararlanıcılar tarafından takip edilmesi ve yayınlanan içeriklerin incelenerek programlara başvuru yapılması hususları düşünüldüğünde, bölgede Ajans tanıtım faaliyetlerinin etkin ve Ajans bilinirliğinin yüksek olduğu kanaatine varılmaktadır.

Şekil 15. Ankete Katılan Yararlanıcıların Programdan Haberdar Olma Yolları, n=23

Kaynak: Program Değerlendirme ve Etki Analizi Anketleri.

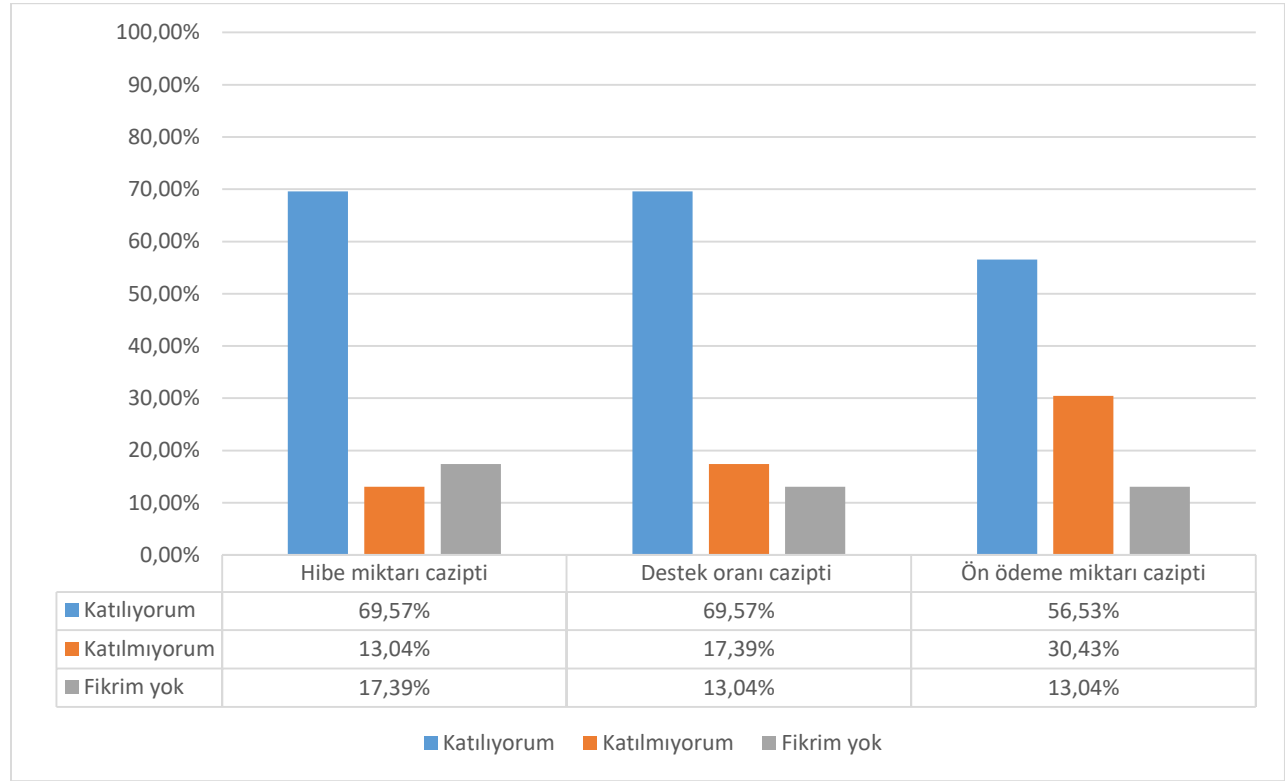
Yararlanıcıların Programı Finansal Olarak Değerlendirmeleri

Yararlanıcıların %69,57'si verilen hibe miktarını, %69,57'si destek oranını ve %56,53'ü de ön ödeme miktarını cazip bulmuştur (Şekil 16). Destek oranı ve hibe miktarı, yararlanıcıların finansal olarak nispeten daha memnun olduğu konulardır.

Gerçekleştirilen projelerin 22 tanesinde (%95,65) nihai bütçe proje bütçesinden daha az iken sadece bir projede (%4,35) proje bütçesi ile nihai bütçe eşittir. Tamamlanan projelerin hiçbirisi Ajansa sunulan ilk bütçeyi geçmemiştir.

Yararlanıcıların eş finansman kaynağı incelendiğinde eş finansman kaynağının büyük kısmının personel maaşları olduğu göze çarpmaktadır. Diğer bir deyişle Ajans proje kapsamında gerçekleştirilen harcamaların neredeyse tamamını karşılamıştır. Projenin nihai bütçesinin ilk bütçeyi geçmemesi ve ajansın, projedeki harcamaların neredeyse tamamını karşılaması hususları değerlendirildiğinde, yararlanıcıların taleplerinin rasyonel, ajans desteğinin ise yeterli olduğu kanaatine varılmaktadır.

Şekil 16. Ankete Katılan Yararlanıcıların Programı Finansal Olarak Değerlendirmesi, n=13

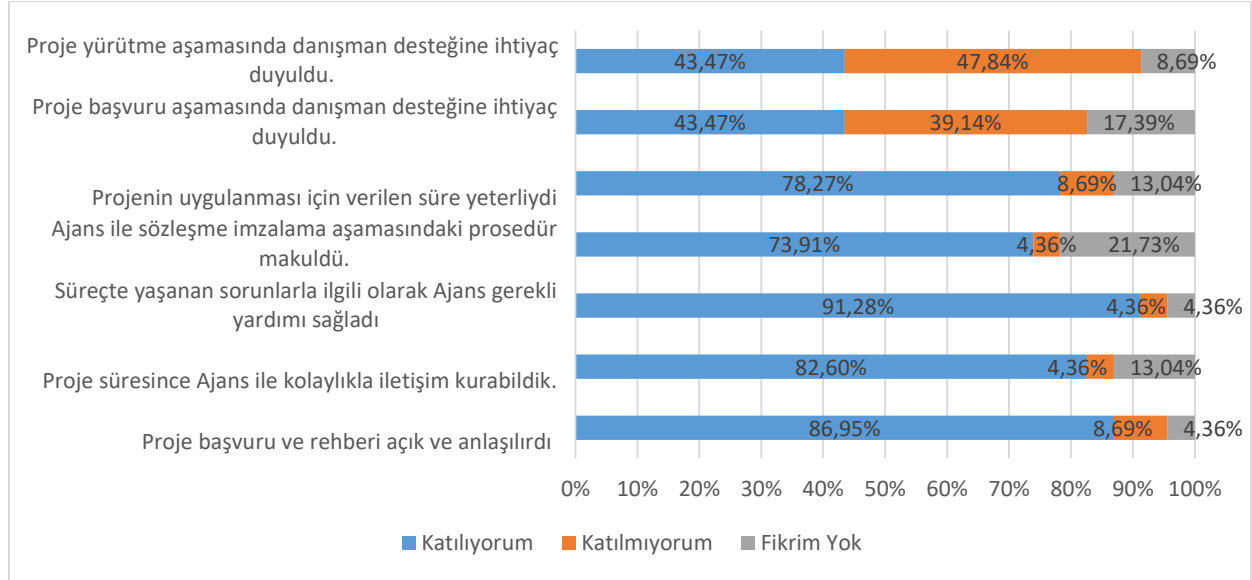
Kaynak: Program Değerlendirme ve Etki Analizi Anketleri.

Yararlanıcıların Program Başvuru Süreçlerine Dair Görüşleri

Yararlanıcıların proje başvuru rehberi, süreçler ve ajans ile iletişimini ölçmek adına sorulan sorulara verdikleri yanıtlar incelendiğinde, başvuru rehberinin açık ve anlaşılır olduğu, hem proje başvuru aşamasında hem de projelerin yürütülmesi aşamasında ajans ile kolaylıkla iletişim kurulduğu dile getirilmiştir. Proje başvuru aşamasında danışman desteğine ihtiyaç duyan yararlanıcıların neredeyse tamamı proje yürütme süreci boyunca da danışman desteğine ihtiyaç duymuştur.

Proje başvuru aşamasında destek alan yararlanıcıların yürütme aşamasında da destek almalarının, proje yürütme kültürünün henüz oturmamış olmasından kaynaklandığı düşünülmektedir (Şekil 17).

Şekil 17. Ankete Katılan Yararlanıcıların Destek Süreçlerinin Uygunluğuna İlişkin Görüşleri, n=23

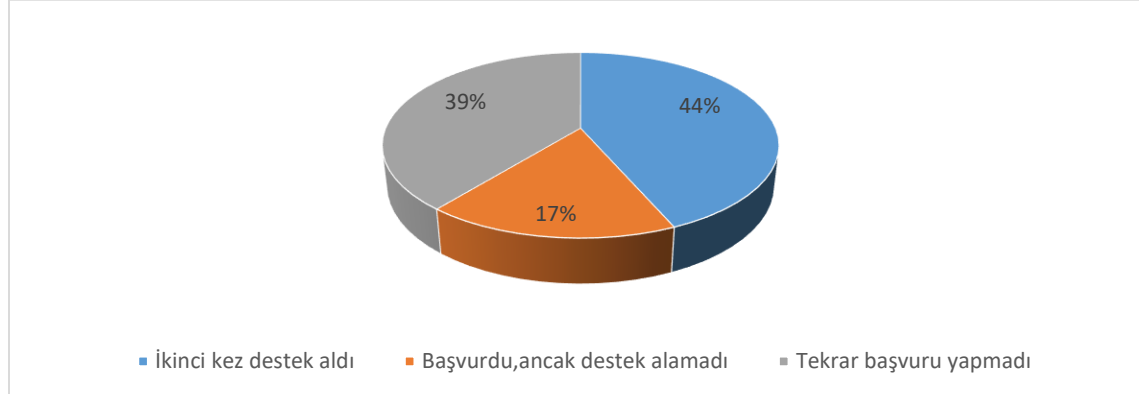

Kaynak: Program Değerlendirme ve Etki Analizi Anketleri.

Yararlanıcıların Tekrar Destek Başvurusu Yapma Durumu

Mali destek programı kapsamında sözleşme imzalayan ve başarı ile projelerini tamamlayan 23 yararlanıcının Ajans destek programlarına tekrar başvuru yapıp yapmadığı incelenmiştir. 14 yararlanıcının Ajansın destek programlarına tekrar başvuru yaptığı, bunların 10 tanesinin ikinci kez destek aldığı, 9 yararlanıcının ise mali destek programlarına başvuru yapmadığı gözlemlenmiştir (Şekil 18). Yararlanıcılarla yapılan anket çalışmasında “*ihtiyaçlarınıza uygun bir destek olması halinde ajanstan tekrar destek almayı düşünür müsünüz?*” sorusuna 23 kurumdan 22'si evet cevabını vermiştir. Sadece bir kurum ajanstan destek almayı düşünmediğini belirtmiştir. Yararlanıcı tekrar başvuru yapmama gerekçesini, Ajansın desteklerinde evrak yükünün fazla olmasına bağlamaktadır.

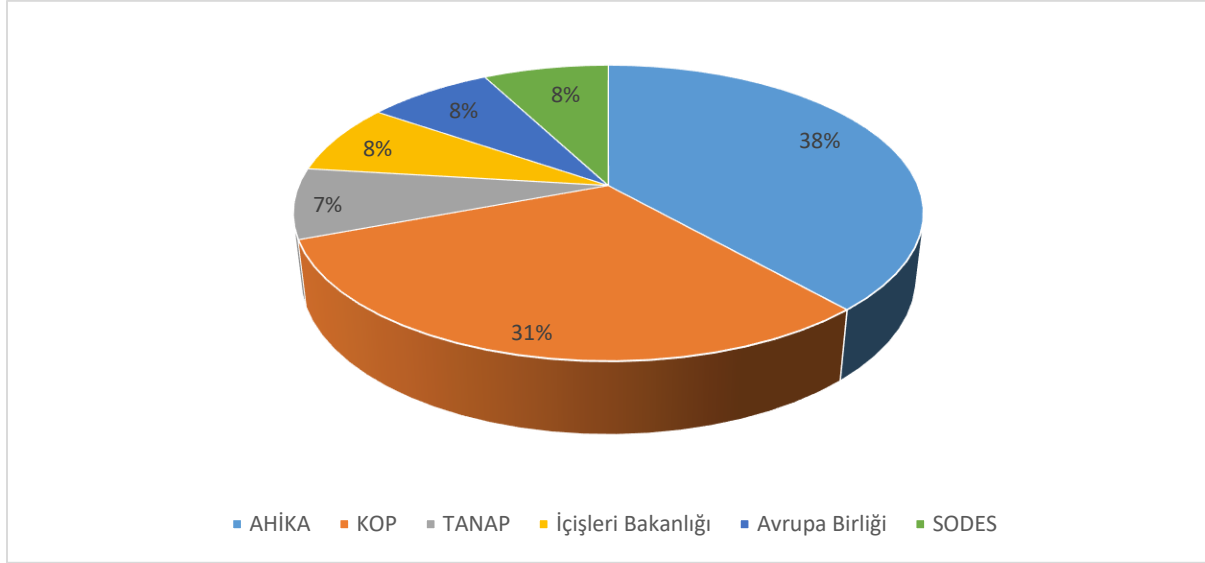
Şekil 18. Ankete Katılan Yararlanıcıların Ajansa Tekrar Destek Başvurusu Yapma Durumu, n=23

Kaynak: Program Değerlendirme ve Etki Analizi Anketleri.

Yararlanıcı kurumların proje kültüründeki gelişmeyi sorgulayabilmek adına yöneltilen bir diğer soru ise “*Ajanstan destek aldıktan sonra destek, hibe veya kredi aldınız mı?*” sorusu olmuştur. Ankete katılan kurumların yaklaşık %57'si (13 kurum) evet cevabını vermişken geriye kalan 10 kurum herhangi bir destek almadığını belirtmiştir. Mali destek programından sonra 5 kurum farklı destek mekanizmalarından (KOP, TANAP, İçişleri Bakanlığı, AB ve SODES vb.) destek almıştır. Ajanstan sonra en çok destek KOP programlarından alınmıştır (Şekil 19).

Şekil 19. Ankete Katılan Yararlanıcıların Destek Başvurusu Yaptıkları Kurumlar, n=13

Kaynak: Program Değerlendirme ve Etki Analizi Anketleri.

VAKA ÇALIŞMASI - Duyguların İlmeklere Dökülmesi Projesi

Projenin İlgili Olduğu Öncelik: “Dezavantajlı/kırılgan grupların sosyo-ekonomik hayata entegrasyonunun sağlanması ve bu gruplara yönelik sosyal girişimciliğin geliştirilmesi.” önceliğidir.

2015 Yılı Sosyal Kalkınma Mali Destek Programı kapsamında desteklenen Aksaray ili Gülağaç Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfı Başkanlığının “Duyguların İlmeklere Dökülmesi” isimli projesinde dezavantajlı grupta yer alan Gülağaçlı kadınlara mesleki eğitimler verilerek iş hayatına atılmaları sağlanmıştır. Proje kapsamında, girişimcilik, hijyen eğitimi ve halı dokuma eğitimi olmak üzere 3 farklı konuda 18 kişiye toplam 180 saat eğitim verilmiş, 1 adet halı dokuma atölyesi kurulmuştur. Proje kapsamında alınan eğitimler sadece teoride kalmamış, kurulmuş olan halı atölyesinde pratiğe de dökülerek pekiştirilmesi sağlanmıştır. Projede üretilen ürünler ile 5 adet sergi düzenlenmiştir. Proje ile kurulan 1 adet atölye ile ilçede yeni bir işkolu ve sektör oluşturulmuştur. Aynı zamanda proje sayesinde oluşturulan alan ile mesleki ve kişisel gelişim eğitimlerine devam edilmiştir. 66’sı kadın olmak üzere toplam 74 kişiye 5 farklı eğitim verilmiştir. Bu durum aynı zamanda projenin sürdürülebilirliğinin sağlandığını da göstermektedir.

Ahiler Kalkınma Ajansı 10 yıldır gerçekleştirdiği başarılı projelerin bir kısmını 2021 yılında “Bu Senin Hikayen” sloganı ile kısa film haline getirmiştir. Çekimi yapılan projelerden biri olan “Duyguların İlmeklere Dökülmesi” projesinde görev alan Gülağaç Kaymakamlığı Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfı Müdürü Lokman ABUR, projenin çıkış fikrini “Proje ile birlikte halı atölyesi yapalım dedik ve ismini “Duyguların İlmeklere Dökülmesi” yaptık çünkü hepsi (kadınları kastediyor) duygu yüklüler, bunu hiçbir yerde aktaramıyorlar, anlatamıyorlar. Bunu düşünerek ellerinden iş çıkar, halı dokurlar, bunu satarız, sosyal yardım yerine kendi paralarını kazanırlar diye düşündük.” şeklinde açıklamıştır.

Proje sonunda elde edilen kazanımları ise “Tam da düşündüğümüz gibi oldu. Bu halıya gelen ablalar yardıma gelmiyor çünkü kendi paralarını kazanıyorlar. Hepsinin ayrı ayrı problemleri var, eşinden ayrılanlar oluyor, eşi vefat etmiş olanlar oluyor veya eşinin, ailesinin ekonomik durumu iyi olmayanlar oluyor. Bunlar kendi parasını kazanıp kendi çocuklarını okutuyorlar” şeklinde belirtmiştir.

Proje kapsamında kurulan halı dokuma tezgahında uzun yıllardır çalışmakta olan Melek ORÇUN ise “ İnsan isteyince her şeyi başarabiliyor. Benim oğlum üniversite okuyor. Telefon açtığı zaman anneciğim tamam ben halıyı bitirip gönderiyorum (parayı kastediyor) dediğim zaman ben bir ayrı gurur duyuyorum. Buraya geldiğim zaman nefes alabildiğimi hissedebiliyorum yani yaşadığımın farkına varabiliyorum. Hayatta her şey para değil derler ya o noktayı ben burada yaşıyorum” ifadesi ile projenin hayatında ne kadar büyük bir değişim meydana getirdiğini, kendi kendine yetebilmenin vermiş olduğu mutluluğu vurgulamıştır.

İncelenen projeden elde edilen geri dönüşler neticesinde, dezavantajlı grupların sosyo-ekonomik hayata entegrasyonunun kolaylaştırılması ve bu gruplara yönelik sosyal girişimciliğin geliştirilmesi önceliği ile projenin tam olarak örtüştüğü ve projenin yeterli etki düzeyine ulaştığı anlaşılmaktadır.

1.7. Sonuç ve Değerlendirmeler

TR71 bölgesinde; dezavantajlı ve kırılgan grupların sosyal, ekonomik ve kültürel ihtiyaçlarına yeterince cevap verilemediği değerlendirilmektedir. Ekonomik ve sosyal nedenlerden dolayı bölge dışına göç eden vasıflı ve eğitilmiş genç nüfus sayısı oldukça fazladır. Özellikle, bölgedeki sosyal donatıların ihtiyacı karşılayamaması, hizmet kalitesinin beklenen düzeyde olmaması ve sosyal faaliyetlerin sınırlı olması bölge dışına göçü artırmaktadır.

Bölgede ekonomiye önemli katkılar sağlayabilecek olan kadın iş gücünün çalışma hayatına katılımı beklenen seviyenin altındadır. Bölgede kadınlar genellikle turizm ve hizmet sektörlerindeki düşük ücretli işlerde kayıt dışı olarak istihdam edilmektedir. Bölgede kayıt dışı istihdam oranının yüksek olması nedeniyle çalışanlar sosyal güvenceden yoksun olabilmektedir.

T.C. Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü ve Hacettepe Üniversitesi Nüfus Etütleri Enstitüsü'nün yapmış olduğu Türkiye'de kadına yönelik aile içi şiddet araştırması verilerine göre; TR71 Düzey 2 Bölgesi illeri, kadına şiddet oranının yüksek olduğu Orta Anadolu bölgesinde yer almaktadır. Bu durum kadına yönelik şiddeti önlemek için yapılması gereken çalışmalara ağırlık verilmesi gerektiğini ortaya koymaktadır. Bölge illerinden Niğde ve Nevşehir, Türkiye genelinde erken yaşta evliliklerin en yoğun yaşandığı iller arasında yer almaktadır (Niğde birinci ve Nevşehir üçüncü). Erken yaşta evlilikler sonucunda özellikle kız çocukları eğitim ve sağlık haklarından yararlanamamaktadır.

Göçmenler ve sığınmacılar istihdam, barınma, güvenlik ve eğitim konularında sorun yaşamaktadır. TR71 Bölgesine Suriye, Irak ve İran başta olmak üzere komşu ülkelerden göç eden göçmen ve sığınmacıların sorunlarının acilen ele alınması önem taşımaktadır.

Diğer taraftan Türkiye genelinde sosyo-ekonomik gelişmişlik sıralaması bakımından bölge illeri orta düzeyde yer almaktadır. Sosyo-ekonomik gelişmişlik endeksine göre 81 il arasında Aksaray 51, Kırıkkale 33, Kırşehir 30, Nevşehir 40 ve Niğde 57. sıradadır (SEGE 2017, İllerin Sosyoekonomik Gelişmişlik Endeksi). Bölge illerinin sosyo-ekonomik gelişmişlik düzeyini artırmak amacıyla müdahale edilmesi gereken önemli sorunlar "TR71 Düzey 2 Bölgesi Sosyal Yapıda Mevcut Durum ve 2014-2023 Yılları Stratejileri ve Hedefleri Raporu" adlı çalışmanın veri ve bulguları kısmında yer almaktadır.

2015 Yılı Sosyal Kalkınma Mali Destek Programının öncelikleri üst ölçekli planlarla uyumludur., Bölgesel Gelişme Ulusal Stratejisi (BGUS), 10. Kalkınma Planı, Bütünleşik Kentsel Gelişme Stratejisi ve Eylem Planlarında altı çizildiği üzere kadınlar ve dezavantajlı grupların sosyal ve ekonomik yaşama aktif katılımlarını sağlamak için politikalar geliştirilmelidir. Kırsal ve kentsel bölgelerde sosyal ve fiziki altyapının geliştirilmesi sağlanmalıdır.

10. Kalkınma Planı (2014-2018), Bölgesel Gelişme Ulusal Stratejisi (BGUS: 2014-2023) ve Türkiye Sanayi Strateji Belgesinde (2015-2018) orta gelirli bölgelerde girişimcilik ortamı ve kültürünün geliştirilmesi, üretimin çeşitlendirilmesi, istihdam olanaklarının artırılması ve bu şekilde sürdürülebilir kalkınmanın sağlanması öngörülmüştür.

Çalışma kapsamında elde edilen veriler ve bulgular, Sosyal Kalkınma Mali Destek Programı'nın bölgesel ihtiyaçlar ve ulusal önceliklerle uyumlu olduğunu, etkin ve başarılı şekilde yürütüldüğünü göstermektedir. Program sayesinde bölge düzeyinde, kurumlar ve iller açısından önemli etkiler elde edilmiştir.

2015 Yılı Sosyal Kalkınma Mali Destek Programı'nın öncelikleri şu şekilde tanımlanmıştır:

Öncelik 1: Dezavantajlı/kırılgan grupların sosyo-ekonomik hayata entegrasyonunun sağlanması ve bu gruplara yönelik sosyal girişimciliğin geliştirilmesi,

Öncelik 2: Yoksulluk, göç, suç, erken evlilik, eğitimin terkedilmesi, madde bağımlılığı, şiddet gibi toplumsal problemlerle mücadele yollarının geliştirilmesi,

Öncelik 3: Sığınmacıların sosyal ve ekonomik yaşama entegrasyonunun güçlendirilmesi.

Programa toplam 103 proje başvurusu gelmiş; 41 proje desteklenmek üzere seçilmiş bunların 14'ü çeşitli nedenlerle sözleşme imzalamaktan vazgeçmiştir. Sözleşme imzalanan 27 projeden 23'ü projelerini başarılı bir şekilde tamamlamıştır. Program için 2.531.412,12 TL bütçe tahsis edilmiştir. Programa ayrılan bütçenin %100'ü sözleşmeye bağlanmış ve %74'ü kullanılmıştır.

Programdan TR71 bölgesinde bulunan kamu kurum ve kuruluşları, kamu kurumu niteliğinde meslek kuruluşları, üniversiteler ve mesleki eğitim kurumları ve sivil toplum kuruluşları (vakıflar, dernekler, birlikler, kooperatifler vb.) yararlanmıştır. Yararlanıcıların programa başvurularındaki temel amaç dezavantajlı/kırılgan grupların sosyal sermayesinin artırılması, toplumsal problemlerle mücadele yollarının geliştirilmesi ve bölgedeki sığınmacıların sosyal hayata uyumunun sağlanması şeklindedir. Yapılan anket sonuçlarına göre yararlanıcıların %91'inin projenin önemli olduğunu dile getirmesi, programın yararlanıcıların ihtiyaçlarıyla büyük oranda örtüştüğünü göstermektedir. Program ayrıca, ulusal ve bölgesel politikalardaki önceliklerle de uyum içindedir.

Programın uygulama süreçleri, Ajansın uygulama süresince sağladığı destek oranı, hibe miktarı ve ön ödeme miktarı konularında anketlere verilen cevaplara göre, yararlanıcıların %69,57'si programı hibe miktarı, %69,57'si destek oranı ve %56,53'ü de ön ödeme miktarı açısından cazip bulmuştur. Destek oranı ve hibe miktarı, yararlanıcıların finansal olarak nispeten daha memnun olduğu konulardır. Ön ödeme miktarı konusunda yararlanıcılar diğer finansal unsurlara göre daha az olumlu görüş bildirmiştir. Yararlanıcıların %56,22'si ön ödeme miktarını yeterli bulurken %30,43'lük kısmı ön ödeme miktarının yeterli olmadığını, miktarın %40'tan fazla olması gerektiğini belirtmiştir.

Elde edilen proje çıktılarının sonucunda yararlanıcıların büyük kısmının hizmet kalitesi, kurum tanınırlığı ve prestiji artmıştır. Yararlanıcıların %78'i hedeflerine ulaştıklarını belirtmiştir. Bu değerlendirmeler ışığında 2015 yılı Sosyal Kalkınma Mali Destek Programı'nın bölgenin ve

yararlanıcıların ihtiyaçlarına önemli katkılar sağlayan başarılı bir program olduğu sonucuna varılmaktadır.

Yararlanıcıların proje teklif çağrısından haberdar olma şekillerine bakıldığında en etkili yöntemin %43 (10 yararlanıcı) ile Ajansın internet sitesi olduğu görülmektedir. TR71 bölgesinde sosyal alanda çıkılan ilk teklif çağrısı olması, Ajans internet sitesinin yararlanıcılar tarafından takip edilmesi ve yayınlanan içeriklerin incelenerek programlara başvuru yapılması hususları düşünüldüğünde bölgede Ajansın bilinirliğinin yüksek olduğu kanaatine varılmaktadır.

Yararlanıcıların büyük çoğunluğu öngördükleri hedeflere ulaşmış ve istedikleri sonuçları elde etmişlerdir. Ayrıca yararlanıcıların program sayesinde bölge halkını ilgilendiren sosyal konularda eğitim ve farkındalık faaliyetleri ile dezavantajlı gruplara yönelik eğitim programları konularında proje uygulama kapasitelerinin arttığı gözlemlenmiştir. Buna bağlı olarak projelerle halkı ilgilendiren sosyal konularda farkındalık ve bilgi artışı sağlandığı ve dezavantajlı grupların sosyal ve ekonomik hayata entegre olmalarında iyileşme yaşandığı tespit edilmiştir. Program ile yararlanıcıların proje ve işbirliği kültürünün oluşması sağlanmıştır.

Destek alan yararlanıcıların %17'si projenin kurum için hayati öneme sahip olduğunu dile getirirken, yarısından fazlası (%65) destek almamış olsalardı projelerini erteleyeceklerini veya daha düşük bütçe ile gerçekleştireceklerini belirtmişlerdir. Yararlanıcıların sadece %9'u, Ajans desteği olmasa da projelerini aynen gerçekleştireceklerini ifade etmiştir. Proje kapsamında destek alınmaması durumunda projelerin erteleneceği veya daha düşük bütçe ile gerçekleştirileceği bilgisi özellikle programın süre ve kapsam açısından önemli bir fayda sağladığı ve projelerle hedeflenen problemlerin çözümünü hızlandırdığı görüşünü desteklemektedir. Destek alınmaması durumunda gerçekleştirilemeyecek olan ve kurum için hayati öneme sahip olan projelerin Ajans desteği ile hayata geçirilmesi program seçiminin yerinde olduğunun bir göstergesidir.

1.8. Öneriler

2015 Yılı Sosyal Kalkınma Mali Destek Programına dair genel tespit ve öneriler aşağıda sunulmuştur.

- Projelerde detaylı bir inceleme yapılarak projelerin kilit personelleri incelendiğinde aynı bölgede yürütülmüş olan projelerde aynı isimler göze çarpmaktadır. Bu sonuç, bir ilde veya ilçede yürütülmüş olan projelerin aynı ekip tarafından yazılma ihtimalinin çok yüksek olduğunu göstermekle birlikte bölgede proje yazma ve yürütme konusunda tecrübesi olan kişilerin yeni projeler yazma ve başarılı olma konusunda rakiplerinin önüne geçtiğinin açık bir kanıtıdır. Mali desteklerden faydalanan olacak olan yararlanıcıların bölge içinde orantılı bir dağılım sergileyebilmesi için proje döngüsü eğitimlerine ağırlık verilmelidir.
- Yararlanıcılar ile yapılan anket çalışmasında en çok şikayet edilen konu Ajans tarafından istenen evrak sayısının ve uygulanan prosedürlerin fazla olmasıdır. Yararlanıcıların neredeyse yarısı başka bir program için proje yazma ve uygulama isteğinin kalmadığını

belirtmiştir. Bu nedenle proje uygulama aşamasında istenen evrak ve prosedürlerin azaltılması için Ajans tarafından gerekli çalışmanın yapılması gerektiği düşünülmektedir.

- Sosyal Kalkınma Mali Destek Programı kapsamında kurumlar tarafından 103 adet proje başvurusu yapılmıştır. Bunların 41'i başarılı bulunmuş ve Ajans tarafından sözleşmeye davet edilmiştir. Fakat proje başvurularının 14'ü (%34) çeşitli nedenlerle sözleşme imzalamaktan vazgeçmiştir. Sözleşme feragatlarından sonra kullanılmayan kaynak Ajans Yönetim Kurulu kararı ile aynı dönemde uygulanan Enerji Altyapısı Mali Destek Programı'na aktarılmıştır. Sosyal problemlerin fazla olduğu bölgede artan kaynağın yine sosyal programlar ile değerlendirilmesi bölge açısından faydalı olacaktır.
- Sözleşme sonrası Ajans desteklerinden men cezası, kursiyer yetersizliği ve eş finansman problemleri nedeniyle 4 projede fesih işlemi gerçekleştirilmiştir. Yararlanıcılar ile yapılacak olan sözleşmelerin imzalanmasından önce kurumlarla birebir çalışarak projelere yönelik mevcut kurumsal ve uygulamaya yönelik risklerinin belirlenmesi fesih olasılığının azaltılmasını sağlayacaktır.
- Program kapsamında desteklenen projelerin sürdürülebilirliği konusunda yapılan değerlendirmede, destek alan kurumların projeleri kapsamında yapılan çalışmaların devam edip etmediği irdelenmiştir. Projelerin %65'inde çalışmalarının devam ettiği fakat projelerin %35'inde (8 proje) faaliyetlerin çeşitli sebeplerle sürdürülemediği tespit edilmiştir. Projenin hangi sebeplerle sürdürülemediği ile ilgili yöneltilen soruya karşılık verilen cevaplarda 2 projede personel eksikliği, 1 projede katılımcı isteksizliği, 1 projede kaynakların yeterli olmaması nedeniyle projenin sürdürülemediği belirtilmiştir. Geriye kalan projelerin devam etmeme gerekçesi olarak proje faaliyetlerinin farklı kurumlar tarafından verilmesi veya resmi olarak farklı kurumların görev alanına girmesi ileri sürülmüştür. Verilen cevaplar değerlendirildiğinde projelerin sürdürülebilirliğinin sağlanması için program tasarımına özellikle dikkat edilmesi gerektiği düşünülmektedir.
- İzleme verilerinin göstergelerle uyumlu olarak yıllar bazında zaman serileri oluşturacak şekilde toplanmasını sağlayacak bir sistem kurulmalıdır. Çıktı göstergelerine ait verilerin projelerin bitiminde, sonuç göstergelerine ait verilerin ise projelerin bitiminden en az 1 yıl sonra yararlanıcılardan alınması faydalı olacaktır.
- Yararlanıcılar genel anlamda proje başvuru ve yönetme yeteneklerinin geliştiğini ifade etseler de, yararlanıcıların %57'si desteklerden yararlandığını belirtirken geriye kalan kurumlar herhangi bir destek almadığını belirtmiştir. Bölgedeki kurumların desteklerden daha fazla yararlanabilmesi için sadece Ajansın değil, ulusal ve uluslararası kurum desteklerinin de Ajans tarafından tanıtılması ve bunlara başvurunun teşvik edilmesi önerilmektedir.

2. 2015 YILI ENERJİ ALTYAPISI MALİ DESTEK PROGRAMI

2.1. Programın Tanım ve Kapsamı

Programın Uygun Başvuru Sahipleri: Enerji Altyapısı Mali Destek Programı bölgede faaliyet gösteren kâr amacı gütmeyen kurum ve kuruluşlara yönelik olarak tasarlanmıştır. Programda uygun başvuru sahipleri şu şekilde tanımlanmıştır:

- Valilikler,
- Kaymakamlıklar,
- İl ve İlçe Müdürlükleri (fiziki altyapı hizmeti veren),
- 5355 Sayılı Kanun Kapsamındaki Mahalli İdare Birlikleri,
- Belediyeler,
- Özel İdareler,
- OSB ve KSS Yönetimleri.

Destek Miktarı ve Oranları: Proje bazında asgari destek tutarı 75.000 TL ve azami destek tutarı ise 500.000 TL olarak tespit edilmiştir. Yararlanıcı bazında verilen destek oranı proje bütçesinin en az %25'i ve en fazla %75'i olarak belirlenmiştir ve bu oranların dışında kalan destek talepleri değerlendirmeye alınmamıştır. Proje bütçesinin geri kalan bölümünün yararlanıcılar tarafından eş finansman olarak karşılanması öngörülmüş ve aynı katkılar eş finansman olarak kabul edilmemiştir.

Proje Süresi: Desteklenen projelerin süresi asgari 12 ay ve azami 18 ay olarak belirlenmiştir.

Proje Değerlendirme ve Seçim Süreci: Programın son başvuru tarihi 20 Mart 2015, değerlendirme sonuçlarının duyurulma tarihi ise 27 Mayıs 2015 olarak belirlenmiştir. Ajansa sunulan projeler, "Ön İnceleme" ve "Teknik ve Mali Değerlendirme" olmak üzere iki aşamada değerlendirilmiş; ön inceleme aşamasında projeler, idari şartlar ve uygunluk kriterleri yönünden ele alınmıştır. Teknik ve mali değerlendirme aşamasında ise her proje öncelikle en az iki bağımsız değerlendirici tarafından belirlenen değerlendirme kriterleri doğrultusunda puanlandırılmıştır. Başarı sıralaması iki bağımsız değerlendiricinin vermiş olduğu puanların aritmetik ortalaması alınarak tespit edilmiştir. İki değerlendiricinin vermiş olduğu puanlar arasında 15 (onbeş) ve üzeri puan farkı olması veya bir değerlendiricinin eşik değerinin altında, diğerinin ise eşik değerin üzerinde puan vermesi halinde, teklif tekrar değerlendirilmek üzere üçüncü bir bağımsız değerlendiriciye incelenmiştir. Başarı sıralamasında üçüncü değerlendirme puanı ile bu puana en yakın değerlendirme puanının aritmetik ortalaması esas alınmıştır. Üçüncü değerlendirme puanının diğer iki değerlendirme puanına olan farkının birbirine eşit olması halinde hangi puanın esas alınacağı, Değerlendirme Komitesi tarafından kararlaştırılmıştır. Bağımsız değerlendiriciler tarafından başarılı bulunan projeleri Değerlendirme Komitesi incelemiştir. Bu aşamayı da başarıyla geçen projeler için nihai destek kararı, Ajans Yönetim Kurulu tarafından değerlendirme puanlarına herhangi bir müdahale olmadan verilmiştir.

Desteklenecek projelerin seçiminde kullanılan teknik ve mali kriterler şu şekilde belirlenmiştir:

- Başvuranın mali ve yönetim kapasitesi,
- Proje konusunun programın amaç ve öncelikleri ile ilgililiği,
- Önerilen metodolojinin kalitesi ve geçerliliği,
- Projenin destek sonrası sürdürülebilirliği,
- Projenin bütçe ve maliyet etkinliği.

Bir projenin desteklenebilmesinin ön koşulu mali ve yönetim kapasitesi bakımından 20 puan üzerinden en az 10 puan, ilgililik bakımından ise 25 puan üzerinden en az 13 puan almak olarak belirlenmiştir. Ön koşulu sağlayan ve değerlendirme sonunda toplam 100 puan üzerinden en az 65 puan alan projeler başarılı bulunmuştur.

Destek Süreci: Sözleşmede belirtilen süre içerisinde, yararlanıcı kurumun talebi doğrultusunda destek miktarının %40'ı ön ödeme olarak aktarılmıştır. Ön ödemeden sonra yapılan diğer ödemeler ise hakediş usulüne göre gerçekleştirilmiştir. Buna göre, ön ödeme tutarının ve aynı oranda eş finansman tutarının usulüne uygun harcandığını gösteren belgelerin ara/nihai raporlarla birlikte Ajansa sunulmasının ve ilgili raporların Ajans tarafından incelenip onaylanmasının ardından (sözleşmede aksi belirtilmediği sürece), ara ödemede destek miktarının %50'si ve nihai ödemede de %10'u yararlanıcının banka hesabına 30 gün içerisinde aktarılmıştır.

2.2. Programın Amaç, Öncelik ve Performans Göstergeleri

Değerlendirmeye konu Enerji Altyapısı Mali Destek Programı'nın amaçları ve öncelikleri ile performans göstergeleri program başvuru rehberlerinden hareketle aşağıda özetlenmektedir.

Programın genel amacı, *“TR71 Bölgesinde yenilenebilir enerji (güneş, jeotermal ve rüzgar) altyapısının güçlendirilmesi ve yenilenebilir enerji kullanımının yaygınlaştırılması”* olarak belirlenmiştir.

Programın öncelikleri ise;

1. *“Güneş, jeotermal ve rüzgar enerjisinin ısıtma, soğutma, depolama ve kurutma başta olmak üzere kullanımının yaygınlaştırılmasına yönelik yatırımların desteklenmesi,*
2. *Güneş, jeotermal ve rüzgâr enerji kaynakları ile lisanssız elektrik üretimine yönelik altyapı yatırımlarının güçlendirilmesi”* şeklinde tanımlanmıştır.

Programın performans göstergeleri şu şekildedir:

- Doğrudan faydalanan kişi sayısı,
- Kurulan / iyileştirilen jeotermal sera alanı,
- Küçük sanayi sitelerine yapılan yatırım tutarı,
- Organize sanayi bölgelerine yapılan yatırım tutarı,

- Tesis edilen güneş enerjisi sisteminin kurulu gücü,
- Yenilenebilir enerji yatırım tutarı,
- Yenilenebilir enerji kaynaklarıyla üretilen elektrik enerjisi ile azaltılan CO₂ miktarı,
- Yenilenebilir enerji kaynaklarıyla üretilen elektrik neticesinde tasarruf edilen fosil kaynaklı elektrik enerjisi,
- Yenilenebilir enerji kaynaklarıyla üretilen yıllık elektrik enerjisi,
- Yenilenebilir enerji kaynaklı elektrik üretim kapasitesi.

2.3. Programın Sonuçları

2.3.1. Bütçe Gerçekleşmeleri

Enerji Altyapısı Mali Destek Programı'nın çağrı bütçesi 7.000.000,00 TL olarak belirlenmiş, daha sonra Yönetim Kurulu kararı ile Ajans bütçesinden ve Sosyal Kalkınma Mali Destek Programı çağrı bütçesinden 3.294.428,06 TL Enerji Altyapısı Mali Destek Programı'na aktarılmıştır. Enerji Altyapısı Mali Destek Programı bütçesi toplamda 10.294.428,06 TL'ye çıkarılmıştır. Program bütçesinin 9.371.465,75 TL'lik bölümü sözleşmeye bağlanarak 22 projeye dağıtılmıştır. Program kapsamında sözleşmeye bağlanan eş finansman tutarı 7.115.055,55 TL'dir. Program kapsamında eş finansman dahil toplam proje bütçesi tutarı 16.486.521,30 TL olmuştur. Program sonunda gerçekleşen destek miktarı 4.478.856,02 TL, toplam eş finansman tutarı 3.233.697,17 TL, projelerin toplam bütçesi ise 7.712.553,19 TL tutarındadır. Tamamlanan projeler incelendiğinde yararlanıcıların, sözleşmelerindeki hibe miktarının ortalama yarısını kullanabildiği görülmektedir. Enerji Altyapısı Mali Destek Programı'nda yararlanıcılar, proje bütçelerinin ortalama %58'i oranında Ajans desteği almıştır.

Tablo 8. 2015 Yılı Enerji Altyapısı Mali Destek Programı Bütçe Gerçekleşmeleri

Mali Destek Programı	Sözleşmeye Bağlanan Destek Tutarı (TL)	Gerçekleşen Ajans Katkısı (TL)	Gerçekleşen Toplam Eş Finansman Tutarı (TL)	Gerçekleşen Toplam Proje Bütçesi (TL)
2015 Yılı Enerji Altyapısı Mali Destek Programı	9.371.465,75 TL	4.478.856,02 TL	3.233.697,17 TL	7.712.553,19 TL

Kaynak: Program Kapanış Raporu, AHİKA

2.3.2. Proje Başvuruları, Sözleşme İmzalanan ve Tamamlanan Projelere İlişkin İstatistikî Bilgiler

Programa toplam 60 proje başvurmuş; bunların yaklaşık %43'ü teknik ve mali değerlendirmede başarılı bulunarak (26 adet) desteklenmeye hak kazanmıştır. Desteklenmesine karar verilen projelerin 4 tanesi çeşitli sebeplerden dolayı Ajansla sözleşme imzalamaktan feragat etmiş, dolayısıyla 22 proje için hibe desteği verilmeye başlanmıştır (Tablo 9). Program kapsamında hibe desteği verilen projelerden 12 tanesi ise uygulama süreci içerisinde feshedilmiş olup 10 proje başarıyla tamamlanmıştır.

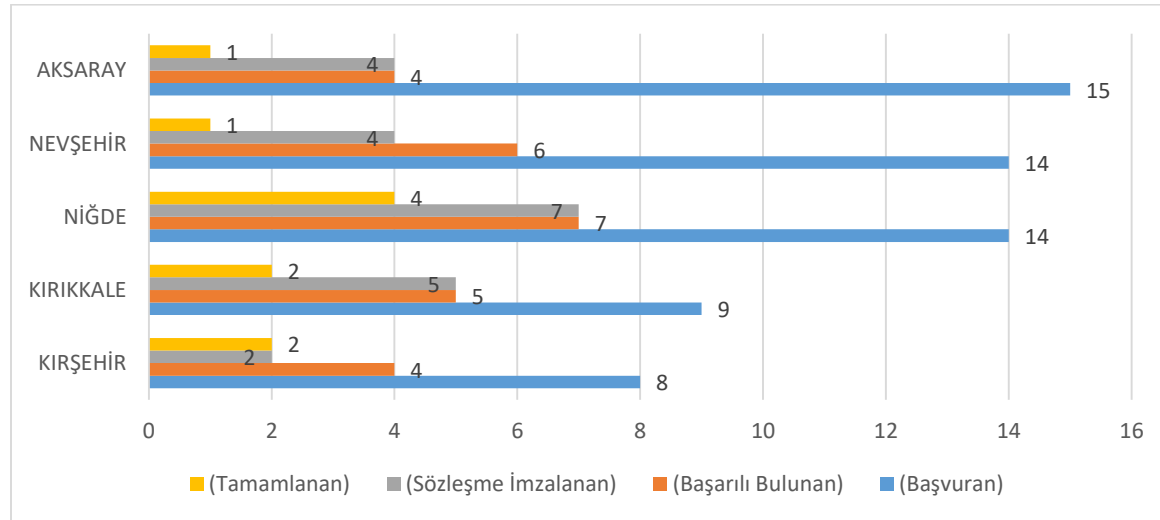
Tablo 9. 2015 Yılı Enerji Altyapısı Mali Destek Programı Başvuran ve Tamamlanan Proje Sayıları

2015 Yılı Enerji Altyapısı Mali Destek Programı	Sayı
Başvuru	60
Başarılı Proje	26
Feragat	4
Sözleşme İmzalanan Proje	22
Fesih	12
Tamamlanan Proje	10

Kaynak: Program Kapanış Raporu, AHİKA

2015 yılı Enerji Altyapısı Mali Destek Programı bölgede faaliyet yürüten kar amacı gütmeyen kurum ve kuruluşlara yönelik olarak gerçekleştirilmiştir. Programa başvuruların sırasıyla Aksaray (%25), Nevşehir (%23), Niğde (%23), Kırıkkale (%15) ve Kırşehir (%13) şeklinde olduğu görülmektedir. Değerlendirme sonucunda başarılı bulunan projelerin il dağılımına bakıldığında 7 proje (%27) ile ilk sırada bulunan Niğde ilini, 6 proje ile (%23) Nevşehir ilinin izlediği görülmektedir. Bu illeri 5 proje (%19) ile Kırıkkale, 4 proje (%15) ile Kırşehir ve 4 proje (%15) ile Aksaray ili izlemektedir (Şekil 18). Değerlendirme sonucunda sözleşme imzalanıp desteklenen projelerin il dağılımına bakıldığında ise 7 proje (%32) ile ilk sırada bulunan Niğde ilini, 5 proje ile (%23) Kırıkkale ilinin izlediği görülmektedir. Bu illeri 4'er proje (%18) ile Nevşehir ile Aksaray illeri ve 2 proje (%9) ile Kırşehir ili izlemektedir (Şekil 20).

Şekil 20. 2015 Yılı Enerji Altyapısı Mali Destek Programı Başvuran ve Tamamlanan Projelerin İller Bazında Dağılımı nBaşvuru=60, nBaşarılı=26, nSözleşme=22, nTamamlanan=10

Kaynak: Program İzleme Verileri, AHİKA

2015 yılı Enerji Altyapısı Mali Destek Programı kapsamında sözleşme imzalanan projelerde; 7 proje (%32) ile ilk sırada bulunan Niğde ilini 5 proje ile (%23) Kırıkkale ilinin izlediği görülmektedir. Bu illeri 4 proje ile (%18) Aksaray ili, 4 proje ile (%18) Nevşehir ili ve 2 proje ile (%9) Kırşehir ili izlemektedir (Tablo 10).

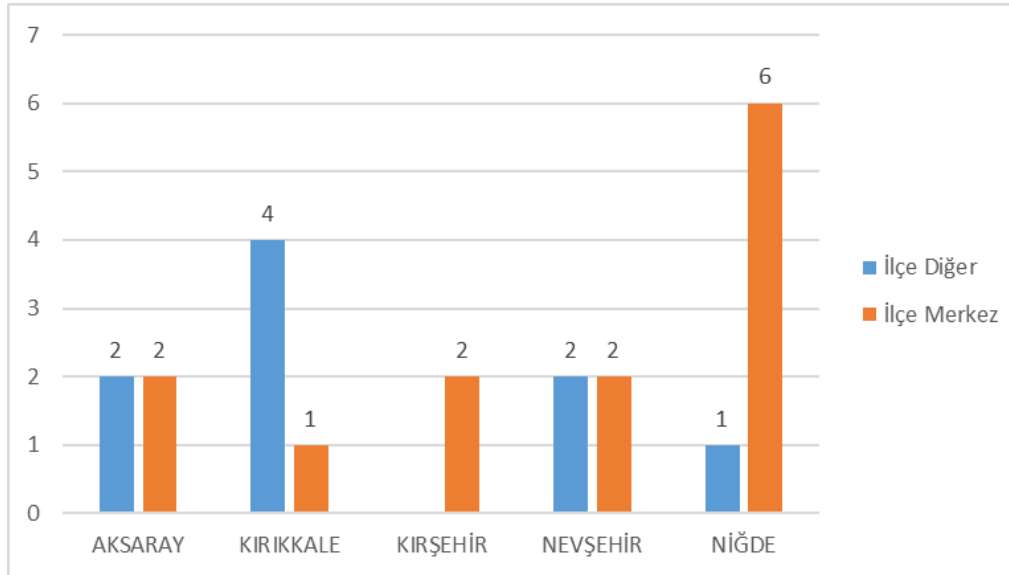
Tablo 10. 2015 Yılı Enerji Altyapısı Mali Destek Programı Sözleşme İmzalanan Proje Sayıları ve İlçelere Göre Dağılımı

Yaralanıcıların Bulunduğu İller	İl	İlçe	
		Merkez	Diğer
Aksaray	4	2	2
Kırıkkale	5	1	4
Kırşehir	2	2	-
Nevşehir	4	2	2
Niğde	7	6	1
Toplam	22	13	9

Kaynak: Program İzleme Verileri, AHİKA

Sözleşme imzalanan projelerin merkez (%59) ve ilçe (%41) dağılımları birbirine yakın ve orantılıdır. Aksaray ve Nevşehir ilinde merkez ve ilçe dağılımları eşit olarak gerçekleşmiştir. Diğer illerde dağılımların ağırlığı merkez ya da ilçe olarak il özelinde değişmektedir (Şekil 21).

Şekil 21. Sözleşme İmzalanan Projelerin İllere ve İlçelere Göre Dağılımı, n=22

2015 yılı Enerji Altyapısı Mali Destek Programı kapsamında tamamlanan projelerde; 4 proje (%40) ile ilk sırada bulunan Niğde ilini 2 proje ile (%20) Kırıkkale ili ve 2 proje ile (%20) Kırşehir ilinin izlediği görülmektedir. Bu illeri 1 proje ile (%10) Aksaray ili ve 1 proje ile (%10) Nevşehir ili izlemektedir (Tablo 11).

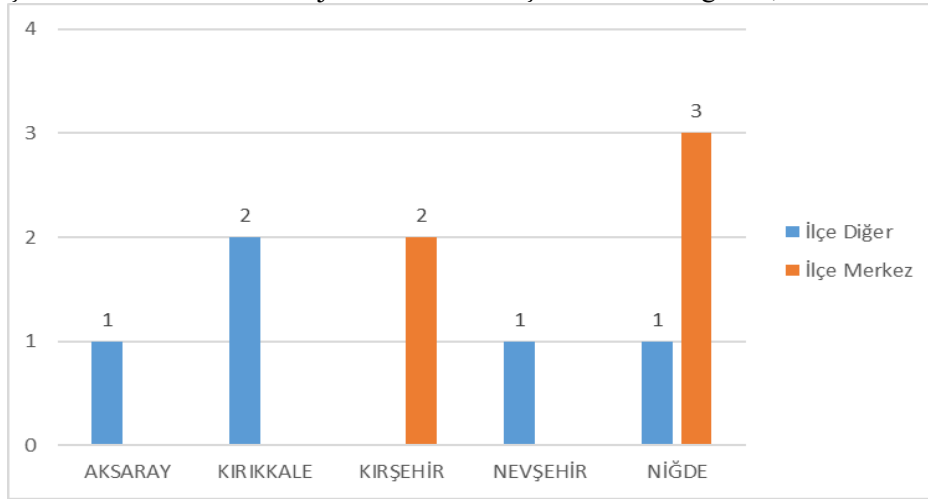
Tablo 11. 2015 Yılı Enerji Altyapısı Mali Destek Programı Tamamlanan Proje Sayıları ve İlçelere Göre Dağılımı

Yaralanıcıların Bulunduğu İller	İl	İlçe	
		Merkez	Diğer
Aksaray	1	-	1
Kırıkkale	2	-	2
Kırşehir	2	2	-
Nevşehir	1	-	1
Niğde	4	3	1
Toplam	10	5	5

Kaynak: Program İzleme Verileri, AHİKA

En çok proje yürütülen il 4 proje ile Niğde ili olurken bunu 2 proje ile Kırıkkale ve 2 proje ile Kırşehir ili izlemektedir. Projelerin merkez ve ilçe dağılımları birbirine yakın ve orantılıdır. Başarı ile tamamlanan 10 projenin %50 'si (5 proje) merkez ilçelerde yürütülürken %50 'si (5 proje) diğer ilçelerde yürütülmüştür (Şekil 22).

Şekil 22. Tamamlanan Projelerin İllere ve İlçelere Göre Dağılımı, n=10

Kaynak: Program Değerlendirme ve Etki Analizi Anketleri

Tamamlanan projelerin il ve ilçe bazında dağılımlarına bakıldığında Niğde ili hariç diğer bütün illerde ya merkez ya da ilçe bazında proje yürüten yararlanıcıların bulunduğu görülmektedir. Niğde ilinde yürütülen dört projenin üç tanesi merkez ilçede iken bir tanesi Çiftlik ilçesinde yürütülmüştür. Kırşehir ilinde yürütülen iki proje de merkez ilçede yürütülmüştür. Kırıkkale ilinde yürütülen iki proje Delice ile Yahşıhan ilçelerinde yürütülmüştür. Aksaray ilinde yürütülen bir proje Ortaköy ilçesinde, Nevşehir ilinde yürütülen bir proje ise Kozaklı ilçesinde yürütülmüştür. Projelerin yürütüldüğü il özelinde proje il ve ilçe dağılımlarının dengeli olmadığı görülmektedir.

Sözleşme imzalanan projelerin sayısı 22 iken tamamlanan projelerin sayısı 10 olarak gerçekleşmiştir. Projelerin sözleşme imzalama aşamasında yenilenebilir enerji tesislerinde

üretileen enerjisinin fazlasının satılabilmesi için MEDAŞ tarafından onaylanan çağrı mektupları sunulmamıştır. Proje süresince de söz konusu çağrı mektuplarının alınması işlemi tamamlanamadığı için projelerin yarısından fazlası feshedilmiştir.

Kamu kurumlarının sözleşme imzalama aşamasında çağrı mektubu sunması yeni çıkılan mali destek programlarında zorunlu hale getirilmiştir. Bu sayede projelerin tamamlanma oranlarının artırılması hedeflenmektedir.

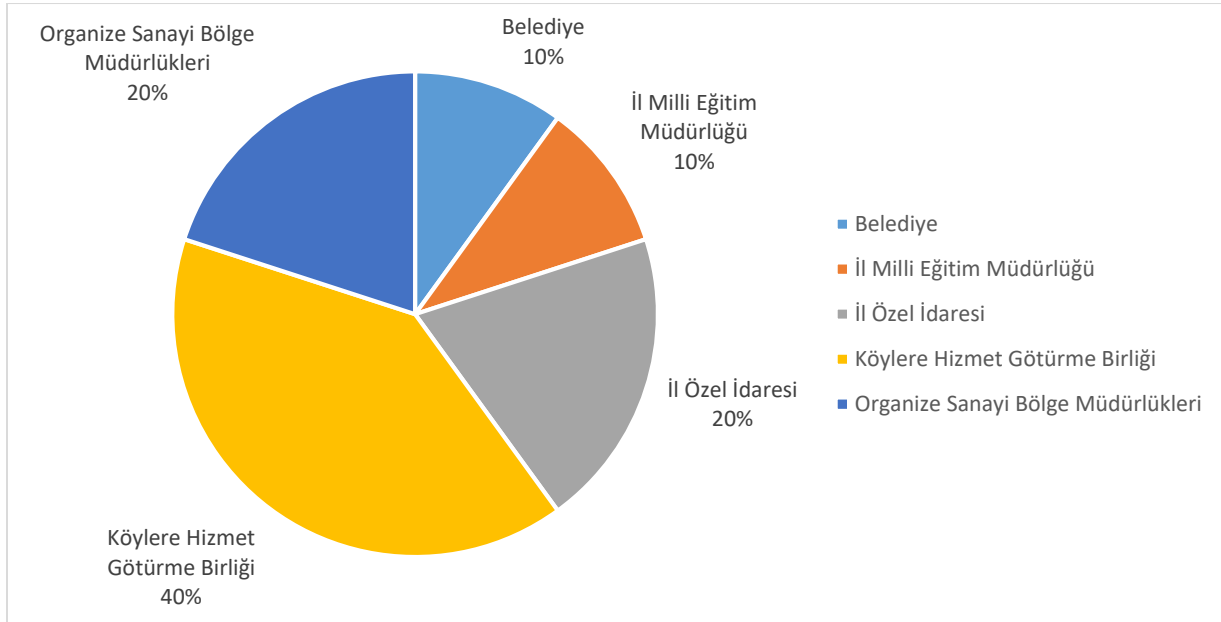
Tablo 122. 2015 Yılı Enerji Altyapısı Mali Destek Programı Tamamlanan Proje Sayılarının Yararlanıcı Kurumlara Göre Dağılımı

Yararlanıcı Kurum	Proje Sayısı
Belediye	1
İl Milli Eğitim Müdürlüğü	1
İl Özel İdaresi	2
Köylere Hizmet Götürme Birliği	4
Organize Sanayi Bölge Müdürlükleri	2
Toplam	10

Kaynak: Program İzleme Verileri, AHİKA

Tablo 12’de görüleceği üzere başarı ile tamamlanan 10 projenin 4 tanesi köylere hizmet götürme birlikleri tarafından yürütölmüşken, bunu ikişer projeyle il özel idareleri ile organize sanayi bölge müdürlükleri izlemektedir. Diğer kurumların dağılımları ise Şekil 23’te yer almaktadır.

Şekil 23. Tamamlanan Projelerin Kurum Türlerine Göre Dağılımı, n=10

2.4. Amaç ve Öncelikler Kapsamında Hedeflere Ulaşılma Düzeyi

Uygulanan mali destek programları için başvuru rehberlerinde performans göstergeleri belirlenmiştir. KAYS sisteminin uygulamaya alınmasının ardından mali destek programları bazında hedeflenen ve gerçekleşen performans göstergesi verilerini toplamak mümkün olmuştur. 2015 yılı mali destek programı kapanış raporlarında ve KAYS sisteminde, 2015 yılı Enerji Altyapısı Mali Destek Programı kapsamında 8 gösterge için hedeflenen ve gerçekleşen rakamlara yer verilmektedir. 2015 yılı mali destek programları kapsamında yararlanıcılardan birebir alınan proje kapanış verileri karşılıklı kontrole tabi tutularak, veri doğrulama yapıldıktan sonra aşağıdaki tablolara yansıtılmıştır. 2015 yılı mali destek programları kapsamında hedeflenen ve gerçekleşen performans göstergeleri verileri KAYS sisteminden alınmış ve program kapanış raporlarında yer almıştır.

Öte yandan, özellikle 2015 yılından önceki mali destek programlarında, başvuru rehberlerinde listelenen performans göstergeleri ile proje ve program kapanış raporlarındaki performans göstergeleri birbirinden farklılık göstermektedir ve kapanış raporlarında program için tanımlanan gösterge verilerin tamamının alınmadığı görülmektedir. Bu durum, özellikle programların çıktılarının eksik olarak yansıtılması riskini taşımaktadır. Son olarak bazı gösterge verilerinde mevcut, hedeflenen ve elde edilen değerler tutarlı değildir. Yararlanıcılar tarafından sunulan proje sonrası değerlendirme raporlarından elde edilen veriler ve anket verileri kullanılarak karşılıklı veri doğrulaması yapıldıktan sonra analizler gerçekleştirilmiştir.

2015 yılı Enerji Altyapısı Mali Destek Programı'nın aşağıda belirtilen önceliklerine yönelik olarak başvuru rehberinde toplam 10 gösterge belirlenmiş ve program kapanışında 9 kurum ve kuruluşan toplam 8 gösterge verisi alınmıştır. Tüm göstergelerde artış gözlemlenmiştir. Yenilenebilir enerji kaynaklarının kullanımında önemli derecede artış sağlanmıştır. Bölge genelinde yenilebilir enerji kaynakları hakkında kayda değer bir farkındalık oluşmuştur. Çevreye salınan CO₂ miktarı ciddi oranda azaltılmıştır.

Enerji Altyapısı Mali Destek Programı kapsamında 2 öncelik belirlenmiştir. Bu öncelikler;

Öncelik 1: *“Güneş, jeotermal ve rüzgar enerjisinin ısıtma, soğutma, depolama ve kurutma başta olmak üzere kullanımının yaygınlaştırılmasına yönelik yatırımların desteklenmesi,*

Öncelik 2: *Güneş, jeotermal ve rüzgâr enerji kaynakları ile lisanssız elektrik üretimine yönelik altyapı yatırımlarının güçlendirilmesi”* şeklinde tanımlanmıştır.

Tablo 13. 2015 Yılı Enerji Altyapısı Mali Destek Programı Öncelikler Bazında Gerçekleşmeler Tablosu*

İlgili Öncelik	Program Performans Göstergesi	Göstergenin Proje Öncesi Değeri	Göstergenin Proje ile Hedeflenen Değeri	Göstergenin Proje Sonrası Gerçekleşen Değeri
Öncelik 1 ve 2	Doğrudan Faydalanan Kişi Sayısı	12.403	62.897	58.048

Öncelik 1 ve 2	Yenilenebilir enerji kaynaklarıyla üretilen yıllık elektrik enerjisi (kWh)	12.400	2.856.770	2.862.270
Öncelik 1 ve 2	Tesis edilen güneş enerjisi sisteminin kurulu gücü (kW)	3	2.153	1.706
Öncelik 1 ve 2	Organize Sanayi Bölgelerine Yapılan Yatırım Tutarı (TL)	0	1.216.042	1.289.982
Öncelik 1 ve 2	Küçük Sanayi Sitelerine Yapılan Yatırım Tutarı (TL)	0	0	0
Öncelik 1 ve 2	Yenilenebilir Enerji Kaynaklı Elektrik Üretim Kapasitesi (MW/Yıl)	9	6.310	4.998
Öncelik 1 ve 2	Kurulan/İyileştirilen Jeotermal Sera Alanı	0	0	0
Öncelik 1 ve 2	Yenilenebilir Enerji Yatırım Tutarı (TL)	60.000	5.263.812	5.855.095
Öncelik 1 ve 2	Yenilenebilir enerji kaynaklarıyla üretilen elektrik neticesinde tasarruf edilen fosil kaynaklı elektrik enerjisi (kWh)	12.400	2.849.902	2.738.901
Öncelik 1 ve 2	Yenilenebilir enerji kaynaklarıyla üretilen elektrik enerjisi ile azaltılan CO ₂ miktarı (ton/yıl)	5,90	1.359,82	1.362,44

Kaynak: Program İzleme Verileri, AHİKA

*Proje sonrası değerlendirme raporları ve anket verileri konsolide edilmiştir.

2.5. Değerlendirme Kriterleri Kapsamında Programın İncelenmesi

2.5.1. İlgililik

İlgililik kriteri kapsamında, program hedeflerinin genel sosyo-ekonomik amaçlar ve ihtiyaçlar ile ve ulusal veya bölgesel plan ve programlar ile uyumu değerlendirilmektedir. Bu bağlamda, yararlanıcıların programa başvurma nedenleri ve programın yararlanıcıların ihtiyaçlarıyla uyumu konuları ele alınmıştır.

Yararlanıcıların Programa Başvurma Nedenleri

Yararlanıcıların programa başvurma amaçları, programın amaç ve öncelikleriyle uyumludur. Yararlanıcıların programa başvurmalarındaki en önemli sebep (%80) yenilenebilir enerji kaynaklarını kullanmak ve yaygınlaştırmak ile bölgenin su, kanalizasyon, arıtma tesislerine yönelik enerji ihtiyaçlarını karşılamak olarak öne çıkmaktadır. Üçüncü ve dördüncü önemli sebep olarak %70 oranla kurumsal maliyetleri azaltmak ile bölgede yenilenebilir enerji farkındalığı ve kültürü oluşturmak nedenleri gelmektedir. Bunları %40 oranla bölgesel kalkınmaya katkı

sağlamak, bölgedeki insanların yaşam kalitesini artırmak ile çevreyi korumak ve temiz tutmak takip etmektedir. Verilen cevaplar analiz edildiğinde proje teklif çağrısı öncelikleri ile başvuru sahiplerinin amaçlarının örtüştüğü görülmektedir (Şekil 24).

Şekil 24. Ankete Katılan Yararlanıcıların Programa Başvurma Nedenleri, n=10

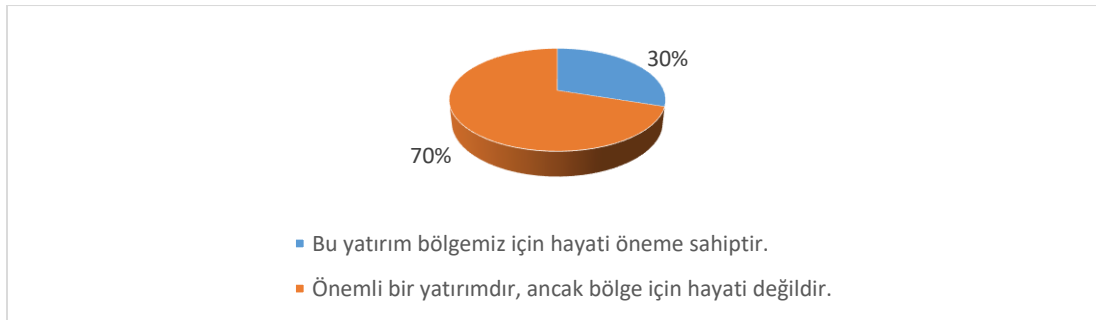

Kaynak: Program Değerlendirme ve Etki Analizi Anketleri

Programın Yararlanıcıların İhtiyaçlarıyla Uyumu

Yapılan saha çalışmalarına göre yararlanıcıların %70'i projenin önemli bir yatırım olduğunu fakat bölge için hayati öneme sahip olmadığını dile getirirken, %30'u projenin bölge için hayati öneme sahip bir yatırım olduğunu dile getirmektedir. Proje kapsamında yapılan yatırımın kurumların bütün faaliyetleri içindeki öneminin küçük olduğu hakkında hiçbir yararlanıcı görüş belirtmemiştir. Yararlanıcıların tamamı projenin önemli bir yatırım ya da hayati bir yatırım olduğunu ifade etmişlerdir. Bu kapsamda bütün yararlanıcıların projeyi önemli bir yatırım olarak değerlendirmesi programın yararlanıcıların ihtiyaçlarıyla büyük oranda örtüştüğünü göstermektedir (Şekil 25).

Şekil 25. Ankete Katılan Yararlanıcıların Yatırımları Hakkında Görüşleri, n=10

Kaynak: Program Değerlendirme ve Etki Analizi Anketleri

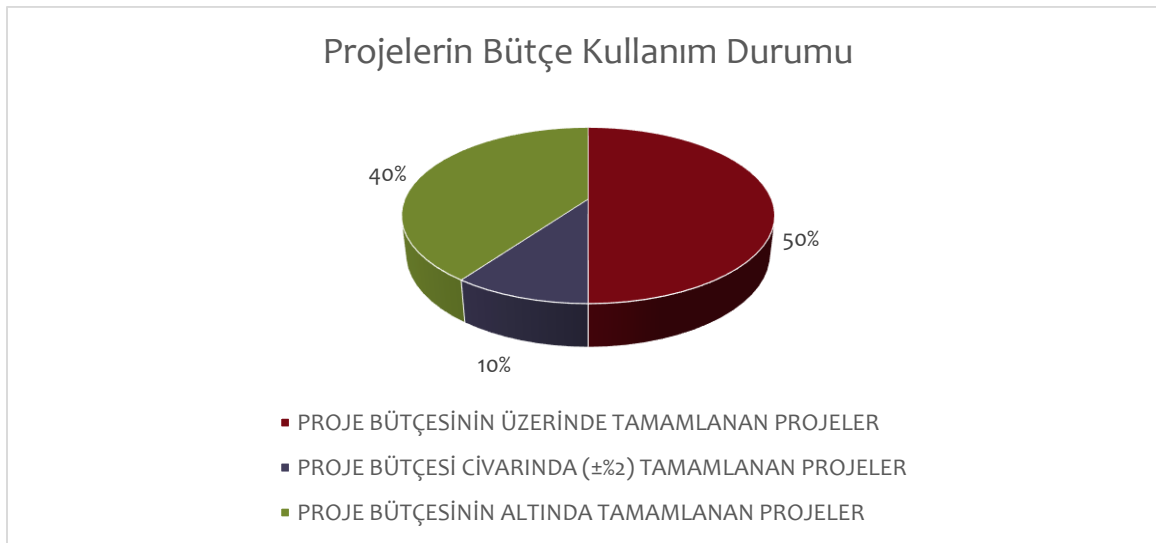
2.5.2. Etkinlik

Etkinlik kriteri kapsamında, program sonucunda ortaya çıkan çıktılar, sonuçlar ve etkiler ile kullanılan kaynaklar, girdiler ve çıktıların orantılı olup olmadığı ölçülmektedir. Ayrıca program için ayrılan bütçe ile daha fazlasının yapılıp yapılamayacağı değerlendirilmektedir. Bu bölümde, projelerin bütçe kullanımı, zamanında tamamlanma durumları ve amaçladıkları çıktıları gerçekleştirme düzeyleri ele alınmıştır.

Projelerin Bütçe Kullanım Durumu

Enerji Altyapısı Mali Destek Programı kapsamında başarılı bir şekilde tamamlanan projelerin bütçe kullanım durumu incelendiğinde; projelerin %40'ı (4 proje) sözleşme başlangıcında belirlenen bütçe tutarının altında bir bütçe ile tamamlanırken %50'si (5 proje) ise sözleşme başlangıcında belirlenen bütçe tutarının üzerinde bir bütçe ile tamamlanmıştır. Sadece 1 proje $\pm\%2$ tolerans aralığında olacak şekilde, başlangıçta belirlenen proje bütçesi civarında bir bütçe ile tamamlanmıştır. Yukarıda belirtilen veriler ışığında her projenin bütçe kullanım durumunun değişkenlik gösterdiğini söylemek mümkündür. Proje uygulamasına başlamadan önce alınması gereken çağrı mektubu, ruhsat ve izinler ile yapılması gereken projelendirme çalışmalarının proje uygulama süresi içerisinde yapılması sebebiyle öngörülemeyen gecikmeler yaşanmıştır. Proje uygulama süresi içerisinde alınan çağrı mektubu, ruhsat ve izinler doğrultusunda projelendirme çalışmalarında değişiklikler olmuştur. Onaylı projeler ve teknik gereklilikler doğrultusunda hesaplanan yaklaşık maliyetler ve değişen piyasa koşulları doğrultusunda bütçe kullanımında düşüş ya da artışlar meydana gelmiştir. Proje faaliyetlerinin tam anlamıyla tamamlandığı baz alınırsa proje bütçelerinin etkin bir şekilde kullanıldığını ifade etmek mümkündür. (Şekil 26).

Şekil 26. Projelerin Bütçe Kullanım Durumu, n=10

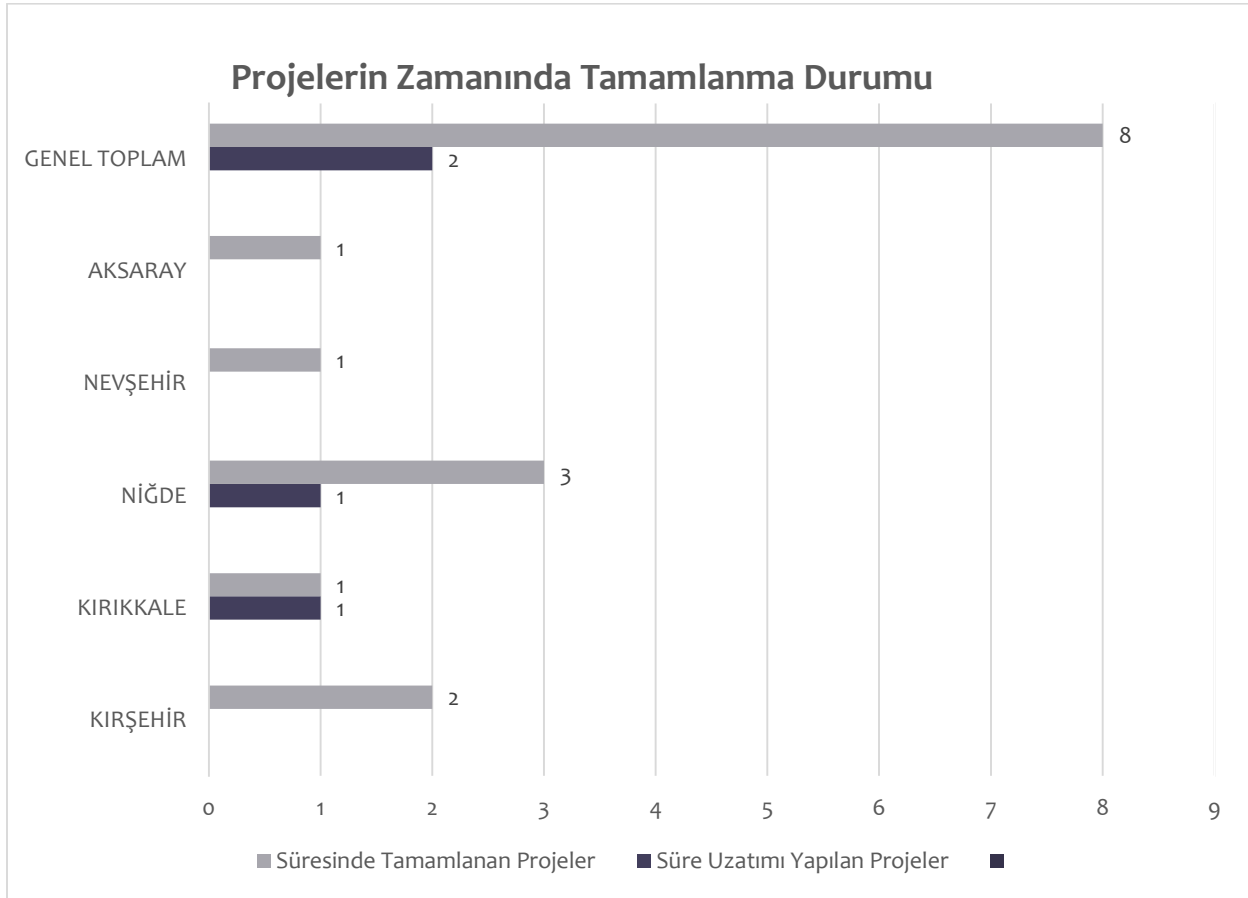

Kaynak: Program İzleme Verileri, AHİKA.

Projelerin Zamanında Tamamlanma Durumu

Enerji Altyapısı Mali Destek Programı kapsamında tamamlanan 10 proje için sözleşme anındaki proje süreleri incelendiğinde, 7 projenin süresinin 12 ay, 1 projenin süresinin 15 ay ve 2 projenin süresinin ise 18 ay olduğu görülmektedir. Zeyilname ile 2 projenin süresi 12 aydan 18 aya çıkartılarak süre uzatımı yapılmıştır. Projelerin %80'i (8 adet) sözleşme anındaki proje süresi içerisinde tamamlanmış olup %20'si (2 adet) ise 6 ay süre uzatımı yapılarak tamamlanmıştır. Projelerin çoğunluğu sözleşme anında belirlenen proje süresi içerisinde tamamlanmış olup, yararlanıcıların sözleşme başlangıcında tanımlanan süreyi etkin ve verimli bir şekilde kullandığı görülmektedir. Süre uzatımı yapılan projelerde ise proje uygulamasına başlamadan önce alınması gereken çağrı mektubu ile ruhsat ve izinlerin proje uygulama süresi içerisinde alınmaya çalışılması sırasında yaşanan aksaklıklar sebebiyle süre uzatımı yapılması gerekmiştir. (Şekil 27).

Şekil 27. Projelerin Zamanında Tamamlanma Durumu, n=10

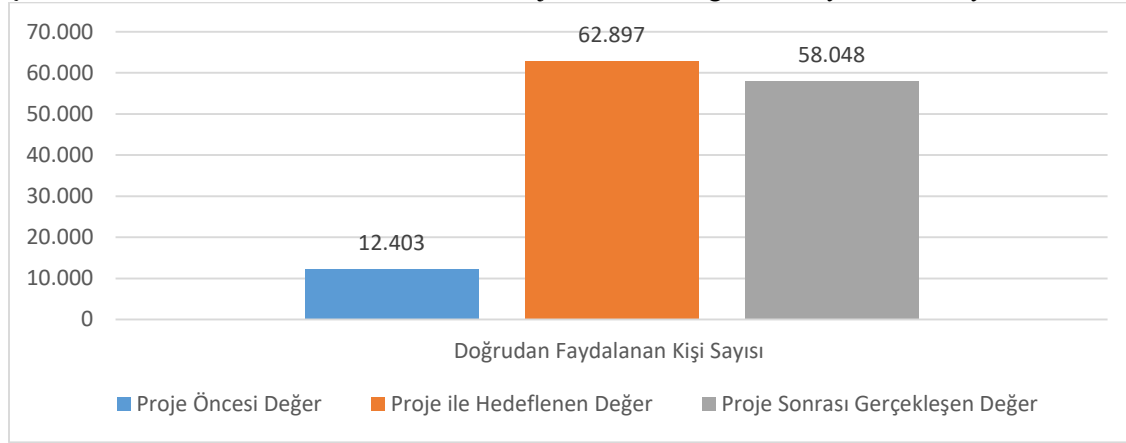
Kaynak: Program İzleme Verileri, AHİKA.

Programın Çıktıları

Yararlanıcılar ile yapılan anketlerden elde edilen verilerde gerek proje süresi içerisinde ve gerekse süreç sonrasında sürdürülebilirliği sağlanan projeler kapsamında aşağıdaki bulgular elde edilmiştir.

Program kapsamında uygulanan tüm projelerde toplam doğrudan faydalanıcı sayısı program öncesinde 12.403 iken program ile 62.897 kişiye ulaşılması hedeflenmiştir. Program sonrasında 58.048 kişi ile %92 oranında hedefe ulaşılmıştır.

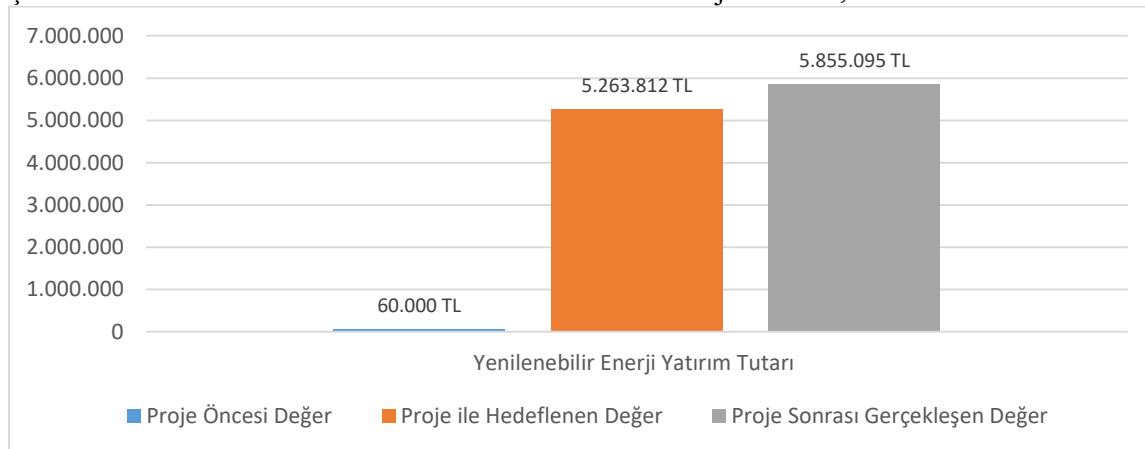
Şekil 28. Ankete Katılan Yararlanıcıların Projelerindeki Doğrudan Faydalanıcı Sayısı, n=10

Kaynak: Program Değerlendirme ve Etki Analizi Anketleri

Program kapsamında uygulanan tüm projelerde, yenilenebilir enerji yatırım tutarı program öncesinde 60.000,00 TL iken program ile 5.263.812,00 TL yatırım yapılması hedeflenmiştir. Program sonrasında ise 5.855.095,00 TL yatırım yapılmış olup hedefe ulaşılmıştır.

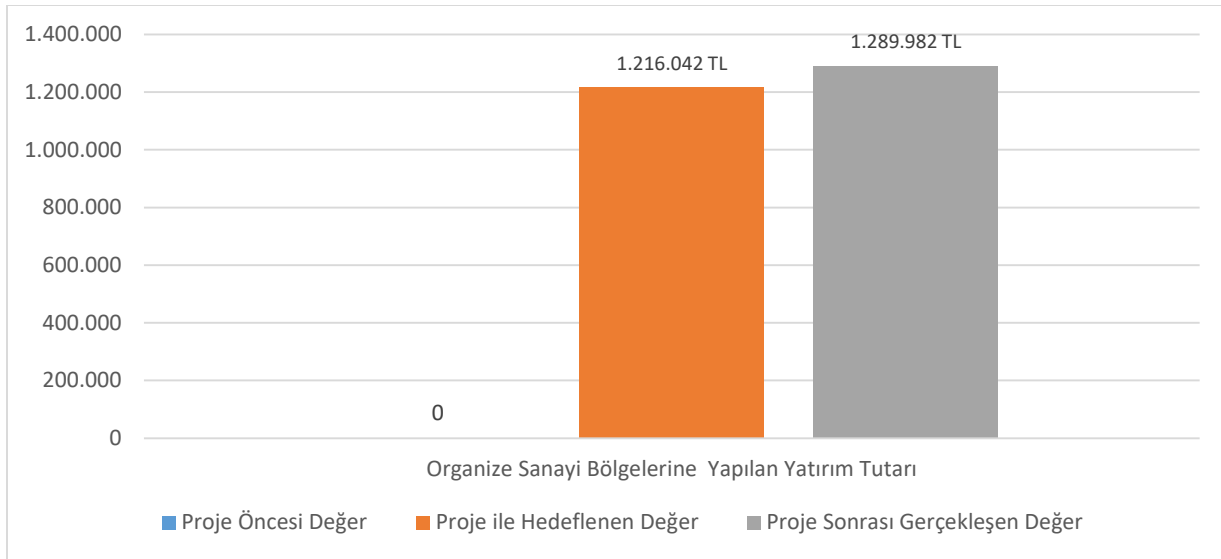
Şekil 29. Ankete Katılan Yararlanıcıların Yenilenebilir Enerji Yatırımı, n=10

Kaynak: Program Değerlendirme ve Etki Analizi Anketleri

Program kapsamında uygulanan tüm projelerde, organize sanayi bölgelerinde proje öncesinde yenilenebilir enerji yatırımı hiç yapılmamışken program ile 1.216.042,00 TL yatırım yapılması hedeflenmiştir. Program sonrasında 1.289.982,00 TL yatırım yapılmış olup hedefe ulaşılmıştır.

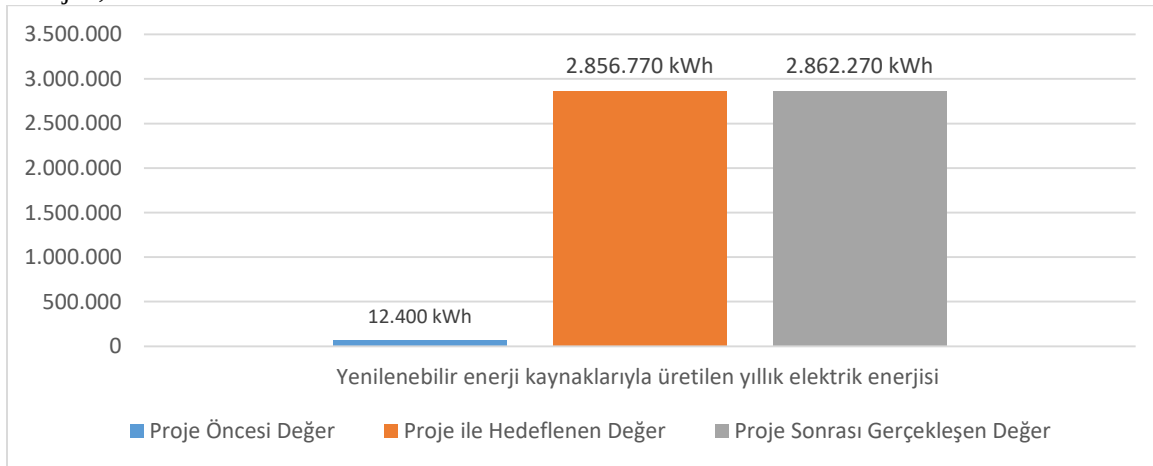
Şekil 30. Ankete Katılan Yararlanıcıların Organize Sanayi Bölgelerinde Yaptıkları Yenilenebilir Enerji Yatırımı, n=10

Kaynak: Program Değerlendirme ve Etki Analizi Anketleri

Program kapsamında uygulanan tüm projelerde, yenilenebilir enerji kaynaklarıyla üretilen yıllık elektrik enerjisi program öncesinde 12.400 kWh iken program ile 2.856.770 kWh üretim yapılması hedeflenmiştir. Program sonrasında 2.862.270 kWh üretim yapılmış olup hedefe ulaşılmıştır.

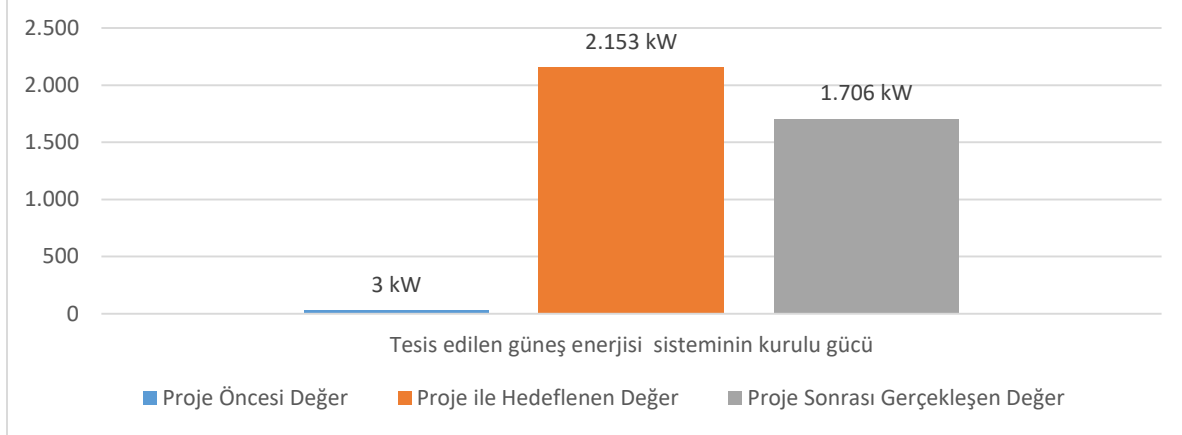
Şekil 31. Ankete Katılan Yararlanıcıların Yenilenebilir Enerji Kaynaklarıyla Üretilen Yıllık Elektrik Enerjisi, n=10

Kaynak: Program Değerlendirme ve Etki Analizi Anketleri

Program kapsamında uygulanan tüm projelerde, tesis edilen güneş enerji sisteminin kurulu gücü program öncesinde 3 kW iken program ile 2.153 kW kapasiteye ulaşılması hedeflenmiştir. Program sonrasında 1.706 kW kurulu güce ulaşılmış olup %79 oranında hedefe ulaşılmıştır.

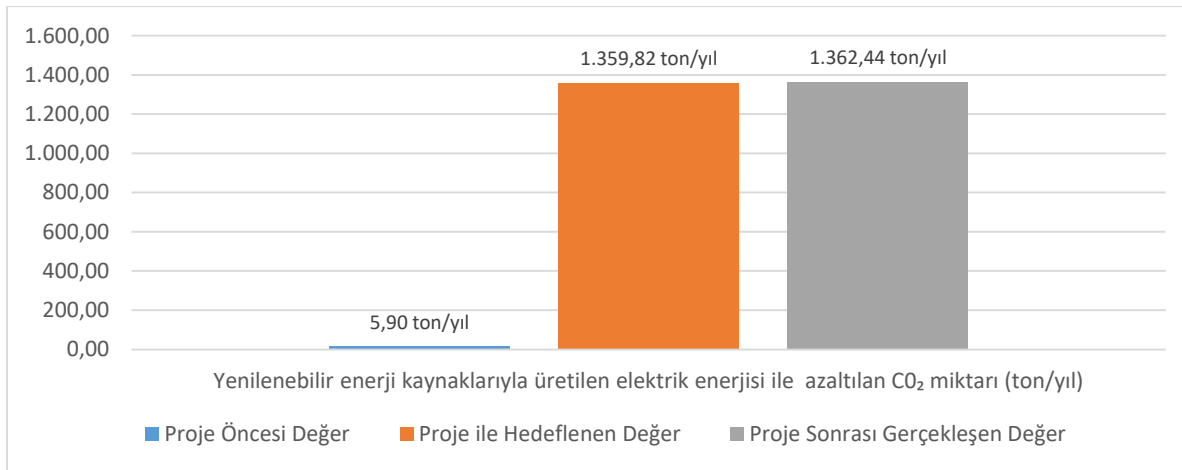
Şekil 32. Ankete Katılan Yararlanıcıların Tesis Edilen Güneş Enerji Sisteminin Kurulu Gücü, n=10

Kaynak: Program Değerlendirme ve Etki Analizi Anketleri

Program kapsamında uygulanan tüm projelerde, yenilenebilir enerji kaynaklarıyla üretilen elektrik enerjisi ile salınımı azaltılan CO₂ miktarı program öncesinde 5,90 ton/yıl iken program ile 1.359,82 ton/yıl CO₂ salınımının azaltılması hedeflenmiştir. Program sonrasında 1.362,44 ton/yıl CO₂ salınımı azaltılmış olup %100 oranında hedefe ulaşılmıştır.

Şekil 33. Ankete Katılan Yararlanıcıların Yenilenebilir Enerji Kaynaklarıyla Üretilen Elektrik Enerjisi İle Salınımı Azaltılan CO₂ Miktarı, n=10

Kaynak: Program Değerlendirme ve Etki Analizi Anketleri

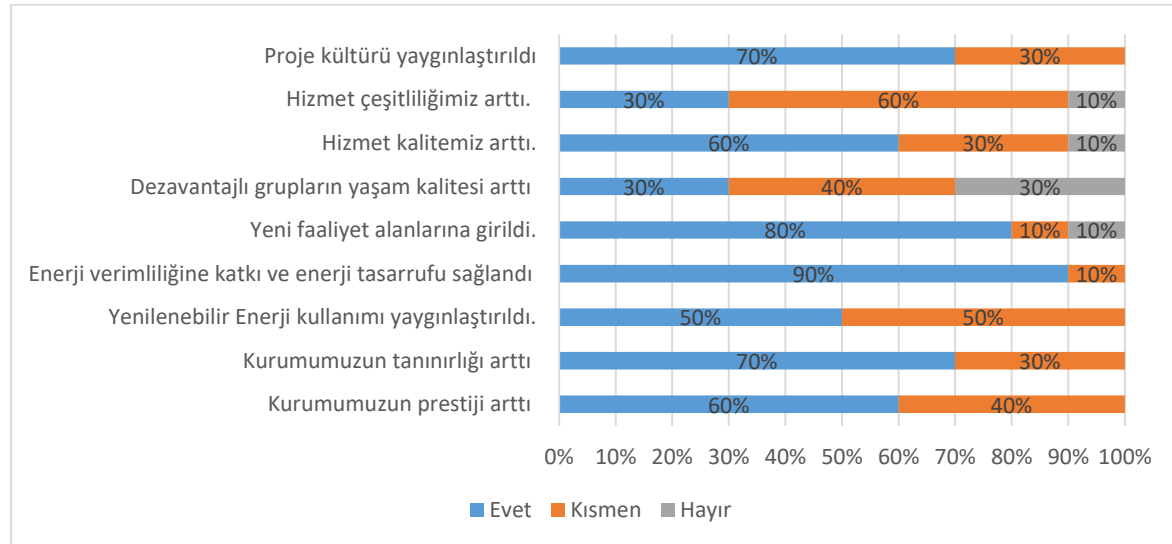
2.5.3. Etkililik

Etkililik kriteri kapsamında, programın hedeflerine ulaşp ulaşmadığı, uygulamada ortaya çıkan güçlükler ve çözüm yöntemleri ile programın dışsal etkileri dikkate alınmaktadır. Ayrıca program sonucunda ortaya çıkan çıktılar, sonuçlar veya etkilerin programın temel hedefleri ile uyumlu olup olmadığı değerlendirilmektedir. Bu bağlamda, programın sonuçları ve hedeflere ulaşma durumu ele alınmıştır.

Programın Sonuçları

Gerçekleştirilen anket çalışması ile yararlanıcıların proje sonunda elde ettikleri sonuçlar değerlendirilmiştir. Buna göre yararlanıcıların büyük bölümü projelerinde hedefledikleri sonuçları elde etmişlerdir. Bu sonuçlar kapsamında; yararlanıcıların %60'ı kurumlarının prestijlerinin arttığını ifade ederken, %40'ı ise kurumlarının prestijlerinin kısmen arttığını belirtmektedir. Yararlanıcıların %70'i kurumlarının tanınırlığının arttığını ifade ederken, %30'u kurumlarının tanınırlığının kısmen arttığını belirtmektedir. Yararlanıcıların %30'u hizmet çeşitliliğinin arttığını ifade ederken, %60'ı ise hizmet çeşitliliğinin kısmen arttığını belirtmiştir. Yararlanıcıların %60'ı hizmet kalitesinin arttığını ifade ederken, %30'u hizmet kalitesinin kısmen arttığını belirtmektedir. Yararlanıcıların %80'i yeni faaliyet alanlarına girildiğini ifade ederken %10'u ise yeni faaliyet alanlarına kısmen girildiğini belirtmektedir. Yararlanıcıların %70'i proje kültürünün yaygınlaştırıldığını ifade ederken, %30'u ise proje kültürünün kısmen yaygınlaştırıldığını belirtmektedir. Kurumların tamamı kurumsal prestij ve tanınırlıklarının arttığını belirtmişlerdir. Kurumların büyük çoğunluğu yeni faaliyet alanlarına girildiği ve hizmet kalitesi ile hizmet çeşitliliklerinin arttığını belirtmişlerdir. Kurumların tamamı proje kültürünün yaygınlaştırıldığını belirtmişlerdir.

Şekil 34. Ankete Katılan Yararlanıcıların Proje Çıktıları ile Elde Ettikleri Sonuçlar, n=10

Kaynak: Program Değerlendirme ve Etki Analizi Anketleri

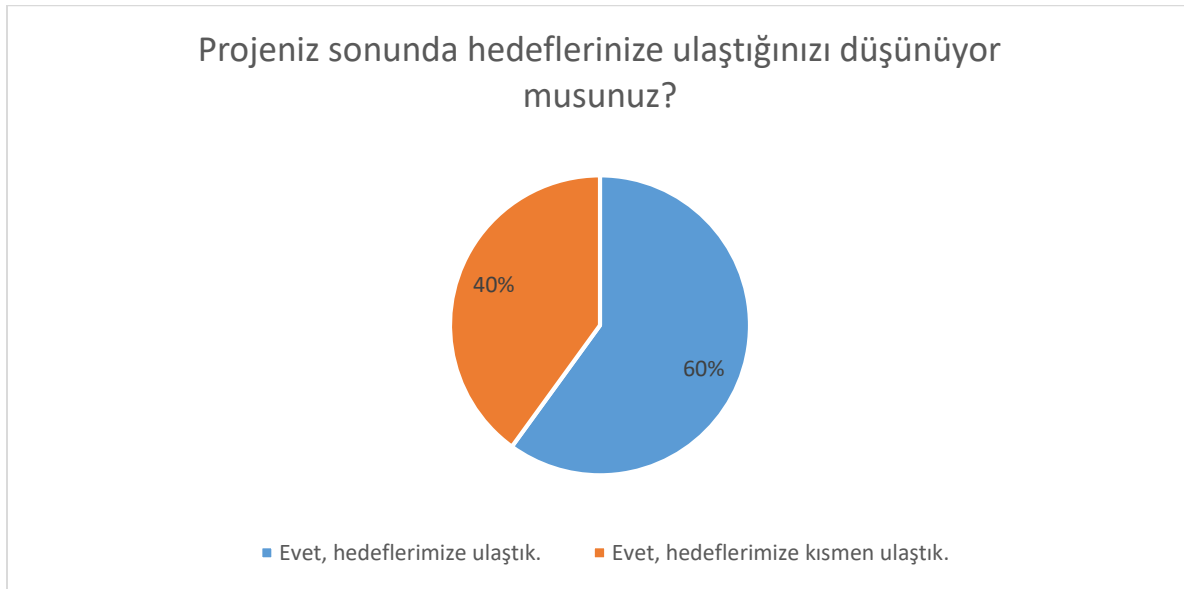
Yararlanıcıların %90'ı enerji verimliliğine katkı ve enerji tasarrufu sağlandığını ifade ederken, %10'u ise enerji verimliliğine katkı ve enerji tasarrufunun kısmen sağlandığını belirtmektedir. Yararlanıcıların %50'si yenilenebilir enerji kullanımının yaygınlaştırıldığını ifade ederken, %50'si yenilenebilir enerji kullanımının kısmen yaygınlaştırıldığını belirtmektedir. Yararlanıcıların %30'u dezavantajlı grupların yaşam kalitesinin arttığını ifade ederken, %40'ı ise dezavantajlı grupların yaşam kalitesinin kısmen arttığını belirtmektedir. Bu soruda %30'luk bir kısım ise dezavantajlı grupların yaşam kalitesinde değişiklik olmadığını ifade etmişlerdir. Kurumların tamamı yenilenebilir enerji kullanımının yaygınlaştırılarak enerji verimliliğine katkı ve enerji tasarrufu sağlandığını belirtmişlerdir. Kurumların büyük çoğunluğu dezavantajlı grupların yaşam kalitesinin arttığını belirtmişlerdir.

Genel olarak değerlendirildiğinde; bölgede proje kültürünün yaygınlaştığı, hizmet kalitesinin ve çeşitliliğinin büyük ölçüde arttığı, bölgede yeni hizmetlerin sunulmaya başlandığı, mali destek programı öncelikleri doğrultusunda enerji verimliliğine katkı ve enerji tasarrufu sağlandığı ve bölgenin yenilenebilir enerji kapasitesi artırılarak, yenilenebilir enerji kullanımının yaygınlaştırıldığı görülmektedir.

Hedeflere Ulaşma Durumu

Yararlanıcıların gerçekleştirmiş oldukları projeleri kapsamında; %60'ı hedeflerine ulaştıklarını, %40'ı ise hedeflerine kısmen ulaştıklarını belirtmektedir. Buradan da anlaşılacağı üzere Enerji Altyapısı Mali Destek Programı'nın tamamlanan projelerinde, yararlanıcıların başvuru aşamasında belirledikleri hedeflere büyük oranda ulaştıkları görülmektedir.

Şekil 35. Ankete Katılan Yararlanıcıların Hedeflerine Ulaşma Durumu, n=10

Kaynak: Program Değerlendirme ve Etki Analizi Anketleri

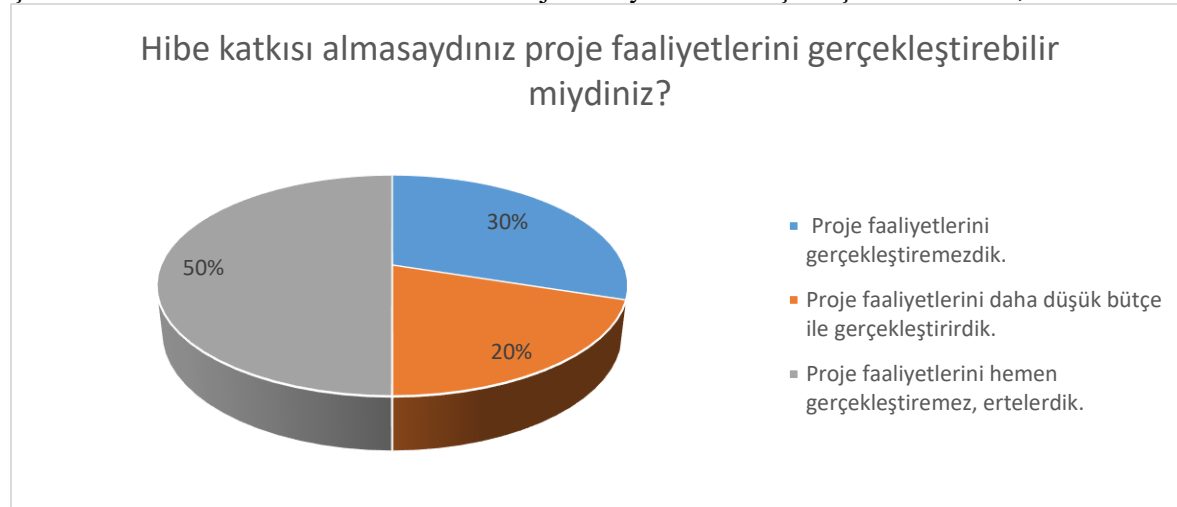
2.5.4. Etki

Etki kriteri kapsamında, programın sosyo-ekonomik ve çevresel bakımdan uzun vadeli ve kapsamlı sonuçları değerlendirilmektedir. Bu kriter kapsamında gerek hedeflenen etkiler, gerekse hedeflenmeyen olumlu ve olumsuz etkiler dikkate alınmaktadır. Bu bölümde, proje faaliyetlerinin gerçekleşme durumu ve programın yararlanıcılar üzerindeki diğer etkileri ele alınmıştır.

Proje Faaliyetlerinin Gerçekleşme Durumu

Program kapsamında, hibe katkısı almama durumunda, yararlanıcıların verdikleri cevaplara göre %30'u proje faaliyetlerini gerçekleştiremeyeceklerini, %50'si proje faaliyetlerini hemen gerçekleştiremeyip erteleyeceklerini ve %20'si ise proje faaliyetlerini daha düşük bütçe ile gerçekleştireceklerini belirtmektedir. Buradan da anlaşılabacağı üzere yararlanıcıların %80'i hibe destek mekanizması olmadan projelere ait faaliyetleri hayata geçiremeyeceklerini ya da erteleyeceklerini belirtmektedir. Mali destek programının, projelerin hayata geçirilmesinde büyük oranda etkili olduğu görülmektedir (Şekil 36).

Şekil 36. Ankete Katılan Yararlanıcıların Proje Faaliyetlerini Gerçekleştirme Durumu, n=10

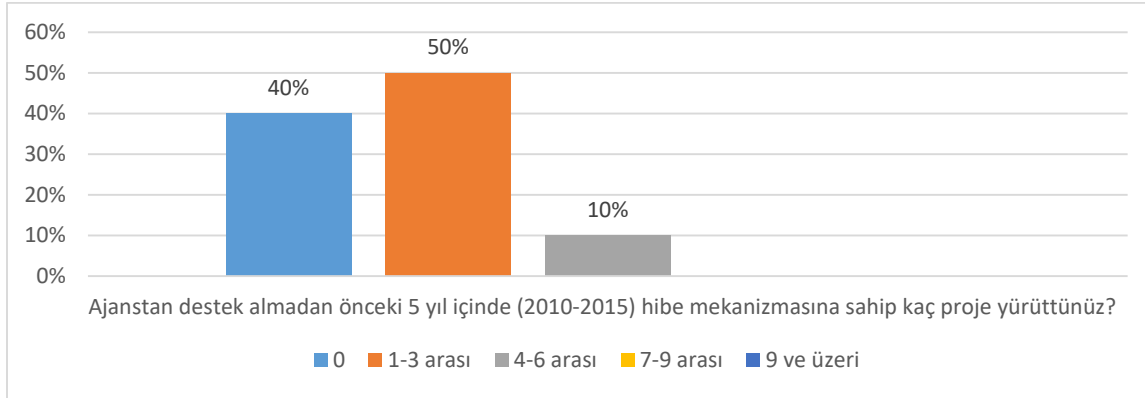

Kaynak: Program Değerlendirme ve Etki Analizi Anketleri

Programın Yararlanıcılar Üzerindeki Diğer Etkileri

Program kapsamında, Ajanstan destek almadan önceki 5 yıl içinde (2010-2015) hibe mekanizmasına sahip kaç proje yürütüldüğüne ilişkin yararlanıcıların verdikleri cevaplara göre, %50'si 1-3 arasında proje yürüttüklerini, %10'u 4-6 arasında proje yürüttüklerini ve %40'ı ise hiç proje yürütmediklerini belirtmişlerdir.

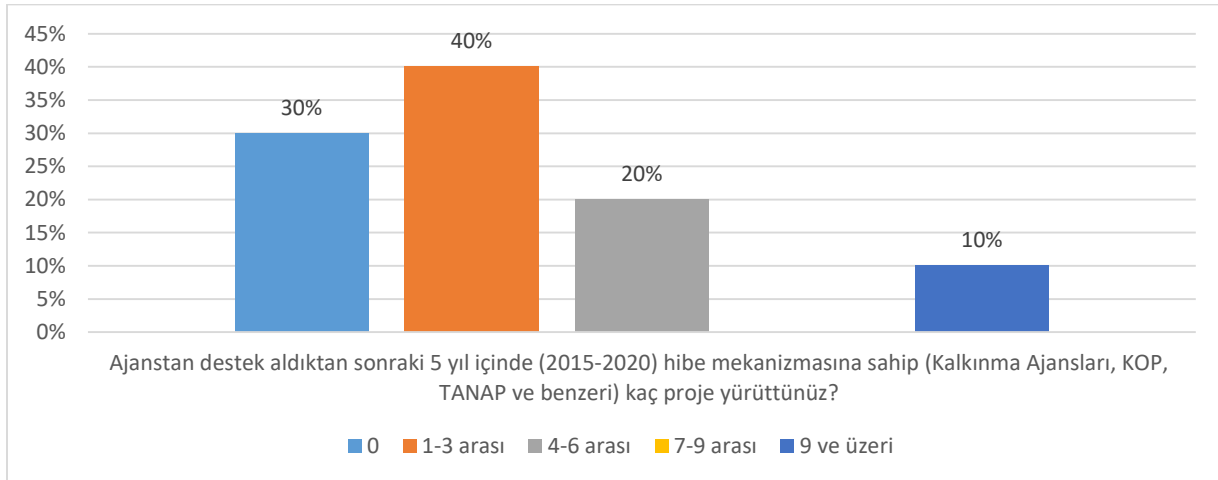
Şekil 37. Ankete Katılan Yararlanıcıların Ajanstan Destek Almadan Önceki 5 Yıl İçerisinde Yürüttükleri Proje Sayıları, n=10

Kaynak: Program Değerlendirme ve Etki Analizi Anketleri

Program kapsamında, Ajanstan destek aldıktan sonraki 5 yıl içinde (2015-2020) hibe mekanizmasına sahip kaç proje yürütüldüğüne ilişkin yararlanıcıların verdikleri cevaplara göre, %40'ı 1-3 arasında proje yürüttüklerini, %20'si 4-6 arasında proje yürüttüklerini, %10'u 9 ve üzeri proje yürüttüklerini ve %30'u ise hiç proje yürütmediklerini belirtmişlerdir.

Şekil 38. Ankete Katılan Yararlanıcıların Ajanstan Destek Aldıktan Sonraki 5 Yıl İçerisinde Yürüttükleri Proje Sayıları, n=10

Kaynak: Program Değerlendirme ve Etki Analizi Anketleri

2014-2023 yıllarını kapsayan Ahiler Kalkınma Ajansı Bölge Planının “Risk Analizi” kısmında, Gelişme Eksenleri ana başlığı altındaki “Eksen 4. Nitelikli Hizmet Sunma Kapasitesi” başlığı altında, aşağıda belirtilen önceliklerin gerçekleştirilmesine yönelik çalışmalar arasında ortak proje kültürünün oluşturulması veya yaygınlaştırılması yer almaktadır.

Öncelik 4.3. “Kurumsal plan program proje ve proje uygulama”,

Öncelik 4.4. “Uluslararası ve kurumsal işbirliği geliştirme”.

Anket sonuçlarının analiz edilmesinden anlaşılabacağı üzere, yararlanıcıların proje uygulama kapasitelerinin arttığı ve proje yürütmeyen yararlanıcı oranının azaldığı görülmektedir. Mali Destek Programı bölgede proje kültürünün yaygınlaştırılmasına ve artmasına katkı sağlamıştır.

2.5.5. Sürdürülebilirlik

Sürdürülebilirlik kriteri kapsamında, program sonucunda meydana gelen çıktılar, sonuçlar ve etkilerin devamlılığı dikkate alınmaktadır. Programın uygulanması sonucunda meydana gelen sonuçların, sağlanan mali destek sona erdikten sonra da yararlanıcıların kendi kaynakları veya diğer dışsal kaynaklar ile sürdürülebilirlik durumu değerlendirilmektedir. Bu bölümde davranışsal katkısallık, yararlanıcıların proje yürütme ve yönetme kapasitesi ve projelerin sürdürülebilirliği konuları ele alınmıştır.

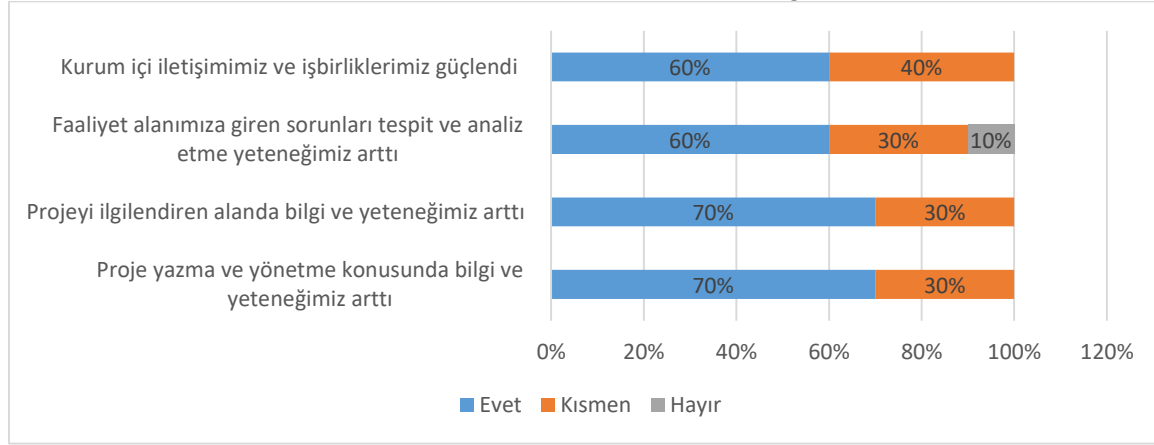
Davranışsal Katkısallık

Projeye elde edilen davranışsal kazanımlar, projenin yararlanıcılara etkilerinin sürdürülebilirliğini sağlamaktadır. Yararlanıcılarının %70'i proje yazma ve yönetme konusu ile projeyi ilgilendiren alanlarda bilgi ve yeteneklerinin arttığını, %30'u ise bu artışın kısmen olduğunu belirtmişlerdir. Yararlanıcıların %60'ı kurum içi iletişim ile işbirliklerinin güçlendiğini, %40'ı ise bu artışın kısmen olduğunu belirtmişlerdir. Yararlanıcıların %60'ı faaliyet alanlarına giren sorunları tespit ve analiz etme yeteneklerinin arttığını, %30'u bu artışın kısmen olduğunu ve %10'u ise artış olmadığını belirtmişlerdir.

2014-2023 yıllarını kapsayan Ahiler Kalkınma Ajansı Bölge Planının “Risk Analizi” kısmında, Gelişme Eksenleri ana başlığı altındaki “Eksen 4. Nitelikli Hizmet Sunma Kapasitesi” başlığı altında; “*Öncelik 4.2. Nitelikli insan kaynağının geliştirilmesi*” bölümünde, hizmet sunumunun kalitesinin artmasında en önemli unsurlar arasında insan kaynağının geliştirilmesi önceliği yer almaktadır.

Anket sonuçlarının analiz edilmesinden anlaşılabacağı üzere, yararlanıcıların faaliyet alanlarına giren sorunları tespit ve analiz etme yeteneklerinin artması, proje yazma ve yönetme konusu ile projeyi ilgilendiren alanlarda bilgi ve yeteneklerinin çoğalması sonucunda bölgede nitelikli insan kaynağının geliştiği görülmektedir. Ayrıca projelerin kurum içi iletişim ile işbirliklerinin güçlenmesine olumlu katkı sağladığını söylemek mümkündür.

Şekil 39. Ankete Katılan Yararlanıcılarda Görülen Davranışsal Değişiklikler, n=13

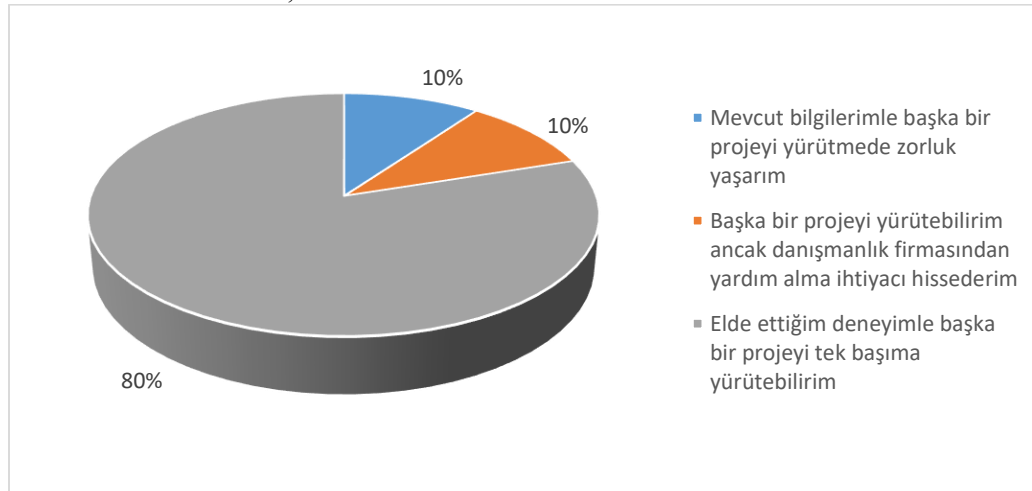

Kaynak: Program Değerlendirme ve Etki Analizi Anketleri

Proje Yürütme ve Yönetme Kapasitesi

Projelerden elde ettikleri deneyimlerle başka bir projeyi yönetebilme konusunda; yararlanıcıların % 80'i elde ettiği deneyimler ile başka bir projeyi tek başına yürütebileceğini belirtmekte iken, % 10'u ise başka bir projeyi yürütebileceğini ancak danışmanlık firmalarından yardıma ihtiyaç duyacağını belirtmektedir. Yararlanıcıların %10'u ise mevcut bilgileri ile başka bir projeyi yürütmekte zorluk yaşayacaklarını ifade etmişlerdir (Şekil 40). Anket sonuçlarının analiz edilmesinden anlaşılabileceği üzere yararlanıcıların büyük çoğunluğu elde ettiği deneyimler ile başka bir projeyi tek başına yürütebileceğini belirtmişlerdir. Proje yönetme kapasitesinin artması sonucunda bölgede nitelikli insan kaynağının geliştiği görülmektedir. Bölgede proje yazma ve yürütme için danışman ihtiyacının azaldığı ve kurumsal kapasitenin arttığını söylemek mümkündür.

Şekil 40. Ankete Katılan Yararlanıcıların Projelerinden Elde Ettikleri Deneyim ile Başka Proje Yürütebilme Durumları, n=10

Kaynak: Program Değerlendirme ve Etki Analizi Anketleri

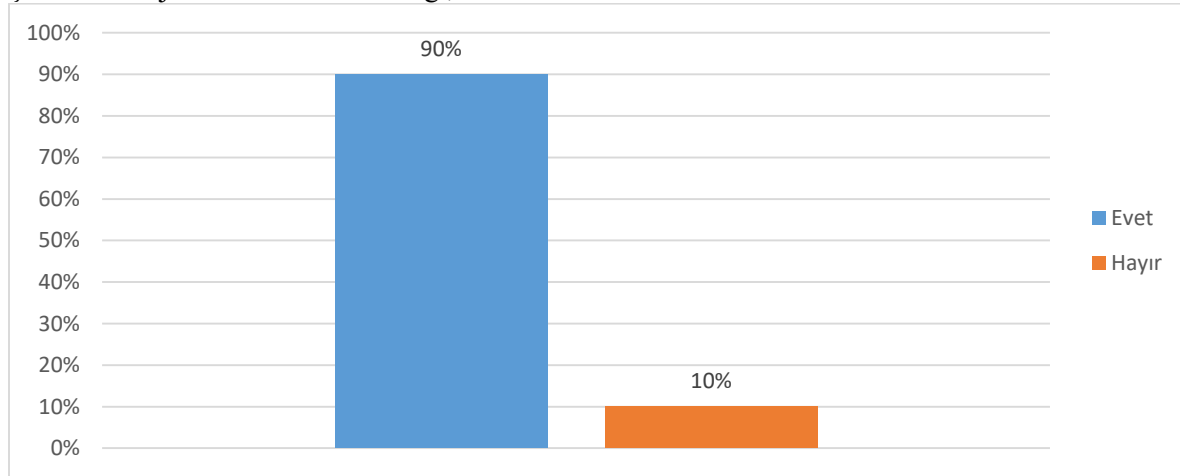
Projelerin Sürdürülebilirliği

Program kapsamında desteklenen projelerin sürdürülebilirliği konusunda yapılan değerlendirmede; destek alan kurumların projeleri kapsamında daha önce yapılan faaliyetlerin devam edip etmediği sorulmuştur. Kurumların beyanları doğrultusunda projelerin %90'ında faaliyetlerin devam ettiği, projelerin %10'unda ise faaliyetlerin kaynak yetersizliği sebebiyle sürdürülemediği belirtilmiştir.

2014-2023 yıllarını kapsayan Ahiler Kalkınma Ajansı Bölge Planının Sürdürülebilirlik ana başlığı altında “*Temelde sosyal, ekonomik ve çevre alanlarında yaratılacak olumlu gelişmelerin uzun dönemdeki etkilerinin sürekliliği amaçlanmaktadır. Söz konusu olumlu etkilerin sürekliliği için paydaşların uygulanan proje ve programlardaki uygulamaları bundan sonra kendi kapasite ve kaynakları ile tekrarlamaları (çarpan etkisi) öngörülmektedir*” ifadesi yer almaktadır.

Anket sonuçlarının analiz edilmesinden anlaşılabileceği üzere projelerin büyük çoğunluğunun sürdürülebilirliğinin sağlandığı, projelerin devamlılığının kurumların kendi kapasite ve kaynakları ile sağlandığı ve çarpan etkilerinin katlanarak devam ettiği görülmektedir.

Şekil 41. Projelerin Sürdürülebilirliği, n=10

Kaynak: Program Değerlendirme ve Etki Analizi Anketleri

2.6. Proje Uygulama Süreci

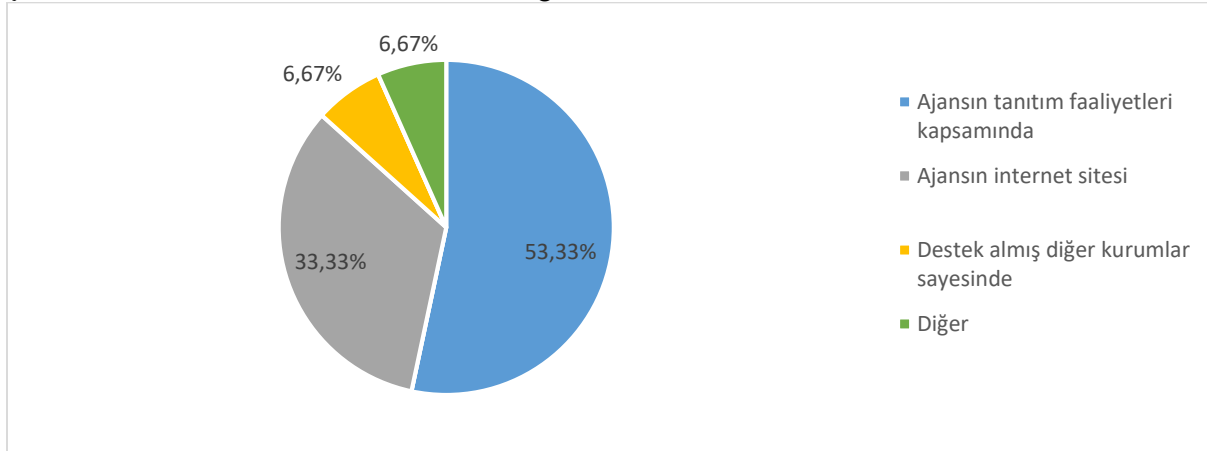
Yararlanıcıların Programdan Haberdar Olma Yolları

Yararlanıcıların proje teklif çağrısından haberdar olma şekillerine bakıldığında en etkili yöntemin %53 ile Ajans tanıtım faaliyetleri olduğu görülmektedir. TR71 bölgesinde enerji altyapısı hakkında çıkılan ilk teklif çağrısı olduğu düşünüldüğünde, Ajans tanıtım faaliyetlerinin yerinde ve etkili bir şekilde yürütüldüğü değerlendirilmektedir.

Yararlanıcıların proje teklif çağrısından haberdar olma şekillerine bakıldığında en etkili ikinci yöntemin %33 ile Ajansın internet sitesi olduğu görülmektedir. Bu durum, TR71 bölgesinde Ajans internet sitesinin yararlanıcılar tarafından takip edildiğini ve bölgede Ajansın bilinirliğinin yüksek olduğunu göstermektedir. Ajans tanıtım faaliyetleri ile Ajans internet sitesini %7’şer oranla “destek almış kurumlar sayesinde” ve “diğer” seçenekleri takip etmektedir.

Tüm yöntemler arasında Ajansın etkin olduğu görülmektedir. Ajansın tanıtım faaliyetleri ve Ajans internet sitesi %86 gibi yüksek bir oran ile yararlanıcıların haberdar olma yolları arasında öne çıkmaktadır (Şekil 42).

Şekil 42. Ankete Katılan Yararlanıcıların Programdan Haberdar Olma Yolları, n=10

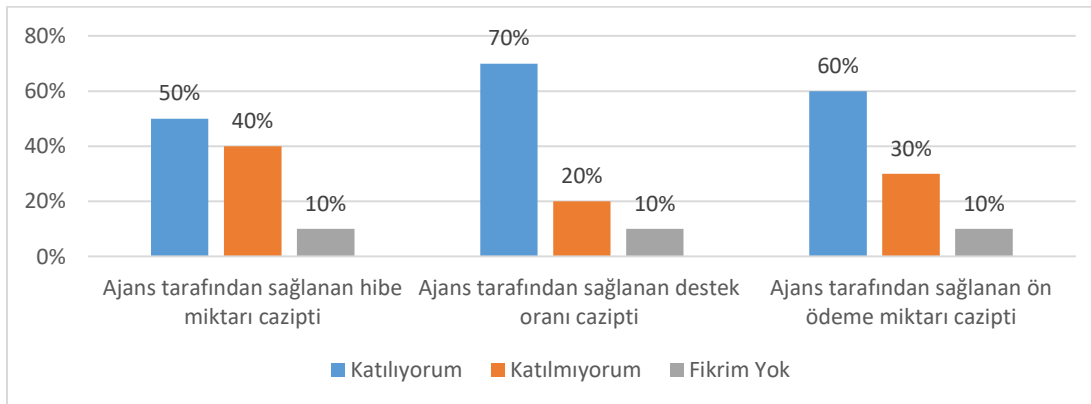

Kaynak: Program Değerlendirme ve Etki Analizi Anketleri

Yararlanıcıların Programı Finansal Olarak Değerlendirmeleri

Yararlanıcıların %50’si programın hibe miktarının, %70’i destek oranının ve %60’ı da ön ödeme miktarının cazip olduğunu belirtmişlerdir (Şekil 43). Destek oranı ve ön ödeme miktarı yararlanıcıların finansal olarak nispeten daha memnun olduğu konulardır.

Şekil 43. Ankete Katılan Yararlanıcıların Programı Finansal Olarak Değerlendirmesi, n=10

Kaynak: Program Değerlendirme ve Etki Analizi Anketleri

Gerçekleştirilen 5 projede (%50) nihai bütçe proje bütçesine yakın veya daha az olarak gerçekleşmiş olup 5 tanesinde ise (%50) nihai bütçe proje bütçesinden yüksek oranda gerçekleşmiştir. Çağrı mektubu alma sürelerinin uzaması ve ürün fiyatlarındaki artışa bağlı olarak proje teklif çağrısı döneminde oluşturulan bütçelerin güncelliğini kaybettiği görülmektedir. Bu durum, Ajans tarafından sağlanan hibe miktarının cazip olması seçeneğinin %50'lere kadar düşmesine sebep olmuştur.

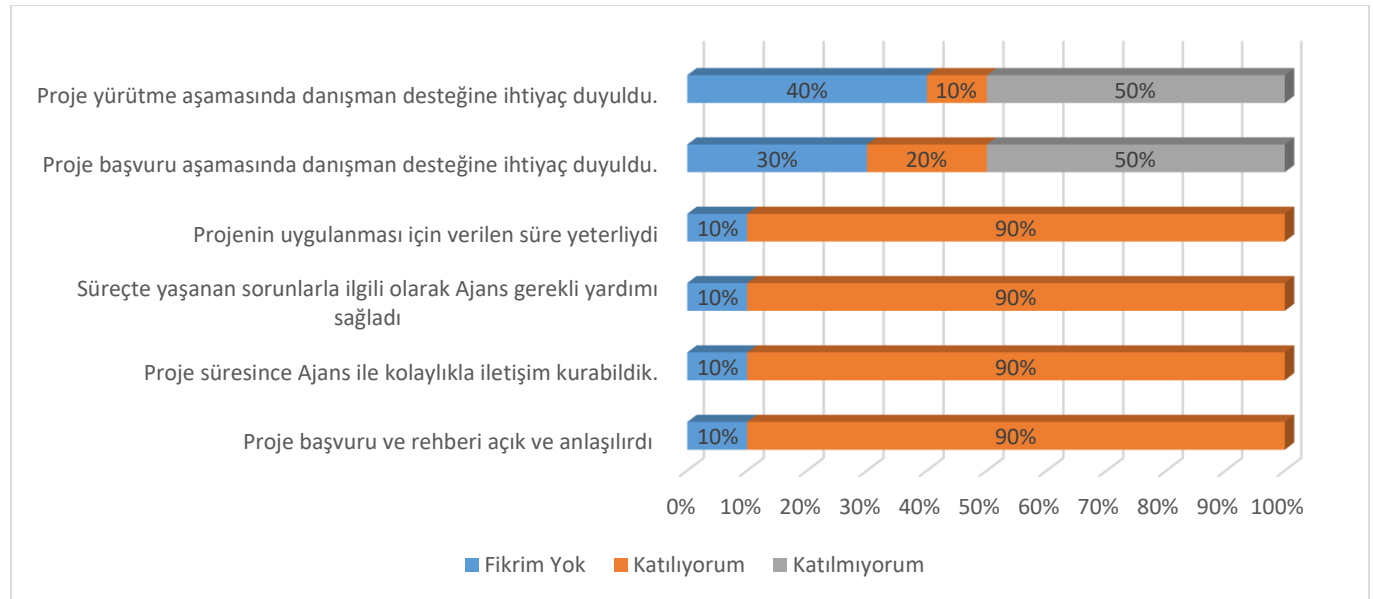
Kamu kurumlarının sözleşme imzalama aşamasında çağrı mektubu sunması yeni çıkılan mali destek programlarında söz konusu mağduriyetlerin engellenmesine ve Ajans tarafından sağlanan hibe miktarının cazip hale gelmesine katkı sağlayacaktır.

Yararlanıcıların Program Başvuru Süreçlerine Dair Görüşleri

Yararlanıcıların proje başvuru rehberi, süreçler ve ajans ile iletişimini ölçmek adına sorulan sorulara verdikleri yanıtlar incelendiğinde; başvuru rehberinin açık ve anlaşılır olduğu, projenin uygulanması için verilen sürenin yeterli olduğu, hem proje başvuru aşamasında hem de projelerin yürütülmesi aşamasında Ajans ile kolaylıkla iletişim kurulduğu ve süreçte yaşanan sorunlarla ilgili olarak Ajansın gerekli yardımı sağladığı %90 oranında dile getirilmiştir.

Proje başvuru aşamasında (%20) ve proje yürütme aşamasında (%10) danışman desteğine ihtiyaç duyan yararlanıcıların oranlarının çok düşük olduğu görülmektedir. Proje yazma ve yürütme aşamalarında başvuru rehberi ile Ajans uzman desteğinin yeterli olduğu ve bölgede proje kültürünün yerleşmeye başladığı düşünülmektedir (Şekil 44).

Şekil 44. Ankete Katılan Yararlanıcıların Destek Süreçlerinin Uygunluğuna Dair Görüşleri, n=10

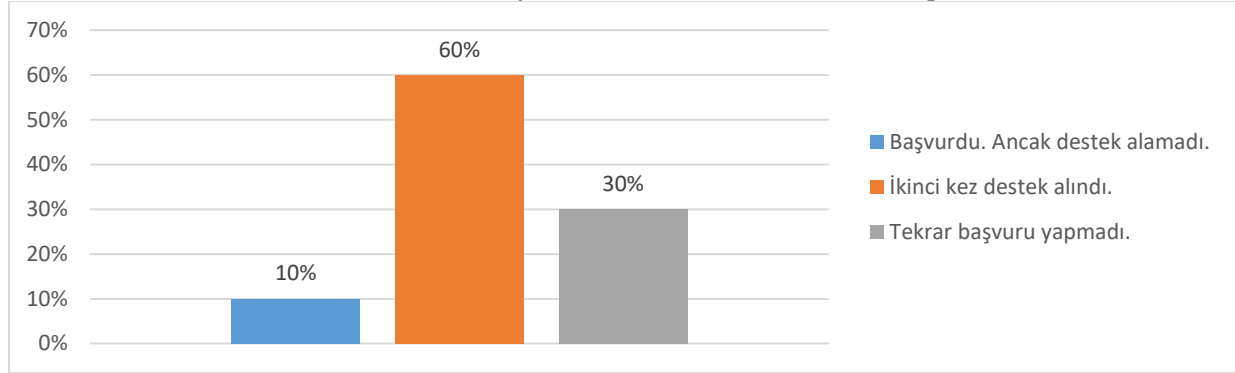

Kaynak: Program Değerlendirme ve Etki Analizi Anketleri

Yararlanıcıların Tekrar Destek Başvurusu Yapma Durumu

Kurumlara yöneltilen “*Ajans programlarına tekrar başvuru yaptınız mı?*” sorusuyla ilgili olarak, program kapsamında projelerini başarılı bir şekilde tamamlayan kurumlardan %60’ı Ajanstan tekrar destek aldığını ve %10’u Ajansın destek programlarına tekrar başvuru yaptığını ancak destek alamadığını belirtmiştir. Kurumların %30’u ise Ajans programlarına tekrar başvuru yapmadığını belirtmiştir. Ayrıca “*İhtiyaçlarınıza uygun bir destek olması halinde Ajanstan tekrar destek almayı düşünür müsünüz?*” sorusuna ilişkin olarak, kurumların tamamı destek almak istediklerini belirtmişlerdir.

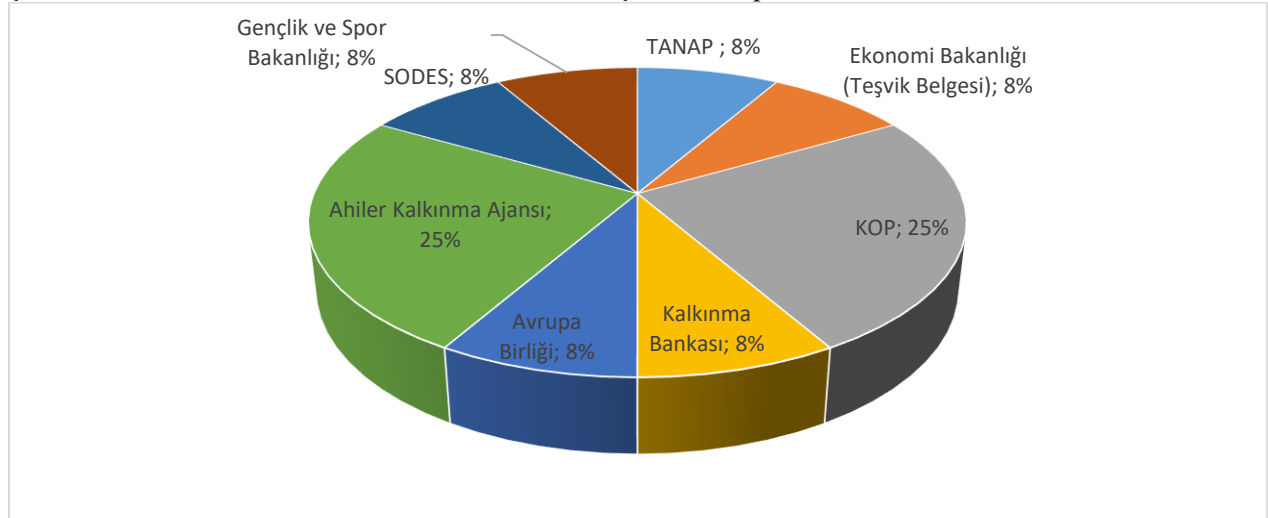
Şekil 45. Ankete Katılan Yararlanıcıların Ajansa Tekrar Destek Başvurusu Yapma Durumu, n=10

Kaynak: Program Değerlendirme ve Etki Analizi Anketleri

“*Ahiler Kalkınma Ajansından destek aldıktan sonra destek, hibe veya kredi aldınız mı?*” sorusuna ankete katılan kurumların %70’i evet cevabını verirken, geriye kalan %30’u herhangi bir destek almadığını belirtmişlerdir. Kurumlar Ajans dışında KOP, TANAP, Ekonomi Bakanlığı (Teşvik Belgesi), Avrupa Birliği, Gençlik ve Spor Bakanlığı ile SODES programlarından destek aldığını belirtmişlerdir (Şekil 46).

Şekil 46. Ankete Katılan Yararlanıcıların Destek Başvurusu Yaptıkları Kurumlar, n=10

Kaynak: Program Değerlendirme ve Etki Analizi Anketleri

VAKA ÇALIŞMASI - Enerjimiz Güneş Olsun, Okullarımız Yeşil Olsun Projesi

Projenin İlgili Olduğu Öncelik: Güneş, jeotermal ve rüzgâr enerjisinin ısıtma, soğutma, depolama ve kurutma başta olmak üzere kullanımının yaygınlaştırılmasına yönelik yatırımların desteklenmesi.

2015 Yılı Enerji Altyapısı Mali Destek Programı kapsamında desteklenen Niğde İl Milli Eğitim Müdürlüğü'nün "Enerjimiz Güneş Olsun, Okullarımız Yeşil Olsun" isimli projesinde, İl Milli Eğitim Müdürlüğü'ne bağlı farklı kurumların çatılarına fotovoltaiik panel sistemleri kurularak kurumların enerji ihtiyaçlarının güneş enerjisi ile karşılanması sağlanmıştır.

Proje kapsamında Niğde ilinde, Kırbağları Anadolu İmam Hatip Lisesi, Niğde Güzel Sanatlar Lisesi pansiyonu, Niğde Atatürk Lisesi pansiyonu, Niğde Akşemsettin Bilim Sanat Merkezi, Şehit Fazıl Doğruöz Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi, Atatürk Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi, Kemal Aydoğan İlkokulu, Hacı Zekiye Aslan Lisesi pansiyonu, Niğde İl Milli Eğitim Müdürlüğü, Niğde Öğretmenevi ve Akşam Sanat Okulu olmak üzere 10 kurumun çatısına kurulan fotovoltaiik panel sistemleri ile kurumların enerji ihtiyaçları güneş enerjisi ile karşılanmaya başlanmış ve sürdürülebilir çevreye katkı sağlanmıştır. Projenin Milli Eğitim Müdürlüğüne bağlı kurumlar kapsamında gerçekleştirilmiş olması, öğrencilerin eğitim hayatları boyunca yenilenebilir enerji farkındalığı kazanmış birer birey olarak yetişmelerini sağlamaktadır. Bu husus aynı zamanda yenilenebilir enerji kullanımının bölgede yaygınlaştırılmasının teşvik edilmesine katkıda bulunmaktadır.

Başarıyla tamamlanan proje, 2018 yılında Ahiler Kalkınma Ajansı tarafından başarılı proje örneklerinin kamuoyuna tanıtılması amacıyla hazırlatılan ve TRT HABER televizyonunda yayınlanan "Güneşi Uyandırmak" adlı belgesel kapsamında spot film olarak yayınlanmıştır. Niğde İl Milli Eğitim Müdürlüğü'nün Ar-Ge biriminde görevli ve aynı zamanda yenilenebilir enerji teknolojileri alanında uzman öğretmen Türker YAVUZER, projenin sağladığı katkıyı "Niğde İl Milli Eğitim Ar-Ge ekibi olarak yazarak yürüttüğümüz ve tamamladığımız bu proje sayesinde, 10 tane kurumumuz hem enerji verimliliği sağlayan, kendi elektriğini üreten, aynı zamanda da CO₂ emisyonu vermeyen, doğaya zarar vermeyen birer yeşil bina haline geldi ve yenilenebilir enerjinin ülkemizdeki ve ilimizdeki potansiyelinin farkındalığını oluşturma fırsatını yakalamış olduk." şeklinde açıklamıştır.

Proje sayesinde kazanılan somut faydayı ise: "Çatısına kurulan fotovoltaiik paneller ile her bir kurumumuz, 3kW'lık kurulu güç, 14,4 kW'lık depolu güce sahip olarak tamamen bir ada sistemiyle çalışıyor, paneller sayesinde güneşten gelen fotonlardan elde ettiğimiz enerjiyi elektrik enerjisine dönüştürüyoruz ve makinalarımızda, teçhizatlarımızda kullanıyoruz. Daha sonra elde ettiğimiz fazla enerjimizi depoluyoruz, depoladıktan sonra akşam eğitimlerimizde veya güneşin yetmediği durumlarda kullanıyoruz. Şebeke elektriğini ise sadece güneş veya akü sistemimiz yetmediği durumlarda kullanıyoruz." şeklinde belirtmiştir.

Yavuzer, son olarak: “Yeni yenilenebilir enerji yönetmeliği ile artık bütün çatılarda fotovoltaiik kurulum olacak, ki bu 1980’li yıllarda Avrupa ülkelerinde başlamış bir yatırım. Biz ülke olarak geç kaldığımız bir olaya, onların 30 yılda atmış olduğu küçük küçük adımları, Ahiler Kalkınma Ajansı ile biz 5 yıllık bir süre içerisinde attık. Ve ben Türkiye’de Yenilenebilir enerji alanında geleceğe çok büyük umutla bakıyorum” ifadesi ile bölgemizde ve ülkemizde yenilenebilir enerji alanındaki dönüşüme Ahiler Kalkınma Ajansı ile birlikte sağladıkları katkıdan dolayı mutluluğunu ve geleceğe olan umudunu dile getirmiştir.

İncelenen projeden elde edilen geri dönüşler neticesinde, güneş enerjisinin ısıtma, soğutma, depolama ve kurutma başta olmak üzere kullanımının yaygınlaştırılması önceliği ile projenin birebir örtüştüğü ve projenin yeterli etki düzeyine ulaştığı anlaşılmaktadır.

2.7. Sonuç ve Değerlendirmeler

2015 Yılı Enerji Altyapısı Mali Destek Programı’nın öncelikleri şu şekilde tanımlanmıştır:

Öncelik 1: Güneş, jeotermal ve rüzgar enerjisinin ısıtma, soğutma, depolama ve kurutma başta olmak üzere kullanımının yaygınlaştırılmasına yönelik yatırımların desteklenmesi,

Öncelik 2: Güneş, jeotermal ve rüzgâr enerji kaynakları ile lisanssız elektrik üretimine yönelik altyapı yatırımlarının güçlendirilmesi.

2015 Yılı Enerji Altyapısı Mali Destek Programı kapsamında toplanan verilerin analizi sonucu elde edilen bulgular, değerlendirilen programın bölgenin ihtiyaçlarıyla ve programın öncelikleriyle uyumlu olduğunu, ancak etkinliğinin kısıtlı düzeyde kaldığını göstermektedir. Bu

değerlendirmede temel kısıt sözleşme imzalanan projelerin tamamlanma oranı olarak ortaya çıkmaktadır. Başarıyla tamamlanan proje sayısı, destek programının başarı düzeyine doğrudan etki etmektedir. Tamamlanan program sayesinde kurumlar, iller ve bölge düzeyinde önemli etkiler elde edilmiş ve bu etkilerin sürdürülebilirliği için gerekli ortam hazırlanmıştır. Yukarıda belirtilen program önceliklerine yönelik olarak, başvuru rehberinde belirtilen 10 gösterge kapsamında, 9 kurum ve kuruluştan toplam 8 gösterge verisi alınmıştır. Bu göstergelerin tamamında artış gözlemlenmiştir. Yenilenebilir enerji kaynaklarının kullanımında önemli derecede artış sağlandığı görülmektedir. Çevreye salınan CO₂ miktarı ciddi oranda azaltılmıştır. Bölge genelinde yenilenebilir enerji kaynakları konusunda kayda değer bir farkındalık oluşmuştur.

2015 Yılı Enerji Altyapısı Mali Destek Programı için 10.294.428,06 TL bütçe tahsis edilmiştir. Programa 60 proje başvurusu gelmiş, 26 proje desteklenmek üzere seçilmiş (%43) ve 22 projenin (%36) yürütülmesi için 9.371.465,75 TL sözleşmeye bağlanmıştır. Bu tutar program için ayrılan bütçenin %91'ini oluşturmaktadır.

Projelerin uygulama sürecinde, 12 adet proje Yönetim Kurulu onayıyla feshedilmiştir. Projeler ekseriyetle güneş enerji sistemleri için gerekli olan bağlantı anlaşması çağrı mektubunu yararlanıcıların proje süresi içinde alamaması ve proje uygulamalarına başlayamamaları nedeniyle feshedilmiştir. Bu bağlamda, 2015 Enerji Altyapısı Mali Destek Programı kapsamında sadece 10 adet proje tamamlanmıştır. Tamamlanan proje sayısı, sözleşme imzalanan proje sayısının %45'ine tekabül etmektedir. Tamamlanan projeler kapsamında kullandırılan destek tutarı 4.478.856,02 TL ile program için ayrılan toplam bütçenin %44'ü oranındadır.

Destek programının genel başarı oranının %50'nin altında gerçekleştiği görülmektedir. Güneş enerji sistemleri için gerekli olan bağlantı anlaşması çağrı mektuplarının yararlanıcılar tarafından proje süresi içinde alınamaması ve proje uygulamalarına başlanamaması nedeniyle projelerin büyük çoğunluğu feshedilmiştir. Bu nedenle, yararlanıcılar tarafından projeler kapsamında alınması gereken tüm ruhsat ve izinlerin proje uygulamasına başlamadan önce alınmasının çok büyük önem taşıdığı sonucu ortaya çıkmaktadır.

Programdan bölgenin beş ilindeki kamu kurum ve kuruluşları (il özel idaresi, belediye, il milli eğitim müdürlüğü, organize sanayi bölge müdürlüğü ve köylere hizmet götürme birliği) yararlanmıştır. Yararlanıcıların programa başvurmalarındaki temel amaç, yenilenebilir enerji kaynakları ile lisanssız elektrik üretimine yönelik olarak altyapı yatırımlarının güçlendirilmesidir. Program, yararlanıcıların ihtiyaçlarıyla uyumlu şekilde tasarlanmış olup, tamamlanan projeler kapsamında kurumların tamamının ihtiyaçlarına cevap vermiştir. Program ayrıca, ulusal ve bölgesel politikalardaki önceliklerle de uyum içindedir.

Yararlanıcılar programın uygulama süreçleri arasında yer alan Ajansın uygulama süresince sağladığı destek oranı ve ön ödeme miktarından genel olarak memnundur. Bu durum, tamamlanan projeler dikkate alındığında programın verimli şekilde yürütüldüğünü göstermektedir. Hibe miktarı konusunda yararlanıcılar diğer finansal unsurlara göre daha az olumlu görüş bildirmiştir. Bu olumsuz görüşün sözleşmelerin imzalanmasından önce yapılan bütçe revizyonundan kaynaklanabileceği düşünülmektedir.

Performans göstergelerinin analizi için, proje sonrası değerlendirme raporları kapsamında yararlanıcılardan toplanan performans göstergesi verilerine ek olarak, etki değerlendirme anketinde yer alan performans göstergeleri ile ilgili sorulardan elde edilen veriler de analize dahil edilmiş, karşılıklı veri doğrulama yapıldıktan sonra analizler gerçekleştirilmiştir. Program kapsamında yararlanıcılara yenilenebilir enerji kaynakları kapsamında proje öncesi hedefleri ve proje sonrası elde ettikleri somut çıktılar sorulmuştur. Projelerini başarıyla tamamlayan kurumların, programa başvuru amaçlarına paralel olarak yenilenebilir enerji yatırımlarını gerçekleştirdikleri sonucu elde edilmiştir. Gerçekleştirilen yenilenebilir enerji yatırım tutarı 5.855.095 TL olarak, hedeflenen 5.263.812 TL değerinin üzerine çıkmıştır. Program öncesi hedeflenen 2.106 kW kurulu güçle yatırım hedefi kapsamında, program süresince tesis edilen güneş enerjisi sistemlerinin kurulu gücünün 1.706 kW olarak gerçekleştiği dikkate alındığında, bu hedefe %79 oranında ulaşılmış olduğu görülmektedir.

Bu doğrultuda, yenilenebilir enerji kaynaklı yıllık hedeflenen 6.310 MW ve gerçekleştirilen 4.998 MW elektrik üretim kapasiteleri de aynı başarı oranıyla sağlanmıştır. Yenilenebilir enerji kaynaklarıyla üretilen elektrik enerjisi ile çevreye salınımı azaltılan CO₂ miktarı hedefi 1.359,82 ton olarak belirlenmişken, 1.362,44 ton gerçekleşme oranıyla %100 oranında hedefin yakalandığı görülmektedir. Yenilenebilir enerji kaynakları ile üretilen yıllık elektrik enerjisi hedefi incelendiğinde ise 2.856.770 kWh olarak belirlenmiş olan hedefin, 2.862.270 kWh olarak gerçekleşmiş olduğu ve hedefe %100 oranında ulaşıldığı görülmektedir. Bu hedefe %100 ulaşılmasında, projeler kapsamında kurulan PV panellerin çalışma verimlerinin, panel verim ortalamaları ve üzerinde değerlerle gerçekleşmiş olması ve TR71 bölgesi güneşlenme saatlerinin Türkiye ortalamasının üzerinde seyrediyor olmasının katkısı olduğu düşünülmektedir.

Programın bütçesi ve destek alan yararlanıcı sayısının azlığı sebebiyle bölgesel anlamda etkisini ölçmek mümkün olmasa da, yararlanıcılar projelerinin bölgeye olumlu etkileri olduğu görüşündedir. Kurumlar; projelerinin kurumsal prestij ve tanınırlıklarının, hizmet kalitesinin, hizmet çeşitliliğinin artmasına katkı sağladığını bildirmiştir. Ayrıca kurumlar; yeni faaliyet alanlarına girilmesi, proje kültürünün yaygınlaştırılması, enerji verimliliğine katkı ve enerji tasarrufu sağlanması, yenilenebilir enerji kullanımının yaygınlaştırılması, bölgedeki su ve çevre kirliliğinin azaltılması, vatandaşların memnuniyet seviyesinin ve dezavantajlı grupların yaşam kalitesinin artırılması konularında katkı sağlandığını bildirmiştir.

Program, kurumlarda davranışsal değişimleri de tetiklemiş, kurum içi iletişim ve işbirliklerinde güçlenme, proje ile ilgili alanda ve proje yazma ve yönetme konusunda bilgi artışı gibi faydalar sağlamıştır. Bu durum, elde edilen kazanımların sürdürülebilir olacağını göstermektedir. Yararlanıcıların büyük çoğunluğu Ajans desteğinden sonra tek başlarına ya da bir danışman desteğiyle proje yürütebileceklerini belirtmiş, %70'i daha sonra başka kurumların desteklerine de başvurmuştur. Program yararlanıcılarının tamamının destek almamış olsalardı projelerini gerçekleştiremeyeceklerini, erteleyeceklerini veya daha düşük bütçe ile gerçekleştireceklerini belirtmeleri sebebiyle, programın özellikle projelerin süre ve kapsamı açısından önemli bir fayda sağladığı ve projelerle hedeflenen sorunların çözümünü hızlandırdığı görülmektedir.

2.8. Öneriler

2015 yılı Enerji Altyapısı Mali Destek Programına ait tespit ve öneriler genel hatlarıyla aşağıda sunulmuştur.

- 2015 Yılı Enerji Altyapısı Mali Destek Programı kapsamında yapılan feragat ve fesihlere ilişkin olarak program bütçesinin oldukça düşük bir bölümü kullanılmıştır. Feshedilen 12 projeden 7'sinde fesih gerekçesinin GES kurulumu için bağlantı anlaşması çağrı mektubunun proje süresi içinde alınamaması olduğu görülmektedir. Yaşanılan bu durum programın başarısını büyük ölçüde etkilemiştir. Benzeri durumlarla tekrar karşılaşılmaması için proje sözleşmeleri imzalanmadan önce projelerle ilgili tüm izin/ruhsat işlemlerinin tamamlanmış olması gerekmektedir. Söz konusu izin/ruhsat işlemleri tamamlanmadığı sürece proje uygulama aşamasına geçilmemelidir.
- Fesih gerçekleştirilen diğer projelerde fesih gerekçesi olarak, alınacak malzemelerde fiyat artışları yaşanması, ihalelerde gelen tekliflerin proje bütçesini aşması ve benzeri sebeplerle yararlanıcıların ek maliyetleri karşılayamaması öne çıkmaktadır. Bu problemlerin önüne geçilebilmesi için proje başvuru aşamasında başvuru sahipleri tarafından ilerleyen dönemlerde ortaya çıkabilecek muhtemel maliyet artışları göz önünde bulundurularak hesaplamalar yapılması, bütçeleme yaparken bu hususların dikkate alınması faydalı olacaktır.
- Destek çağrısı başvuru süresi tamamlandıktan sonra, değerlendirme süreci ve sözleşme öncesi tamamlanması gereken işlemler nedeniyle geçebilecek süreler, sözleşme imza sürecini uzatabilmektedir. Bu kapsamda, satın alma faaliyetlerinin proje faaliyet takviminin kaçınıcı aylarında tamamlanabileceği gibi hususlar proje bütçelemesi ve finansman planı yapılırken yararlanıcılar tarafından dikkate alınmalı ve proje yazımı aşamasında maliyet gerekçelendirmeleri kanıtlayıcı belgelerle sunulmalıdır. Maliyet artışından dolayı oluşabilecek ek maliyetlere yönelik risk analizi başvuru sahipleri tarafından yapılmalı ve sözleşme imzalanması durumunda bu tür ek maliyetlerin nasıl karşılanabileceğine yönelik çözümler proje başvuru dosyasında Ajansa sunulmalıdır.
- Projelerin etkinliğinin sağlanabilmesi için proje hazırlama ve yönetme konularını kapsayan uygulamalı eğitimlerin sürekli ve düzenli bir biçimde TR71 Bölgesindeki tüm il ve ilçeleri içine alacak şekilde yaygınlaştırılması faydalı olacaktır.
- Projelerin performans göstergelerinin sözleşme imzalanmadan önce Ajans tarafından gözden geçirilmesi, yararlanıcı ile birlikte değerlendirilmesi ve proje başlamadan önce ihtiyaç duyulan gerekli revizyonların yapılması tavsiye edilmektedir. Bu suretle, hedeflerin daha gerçekçi olarak belirlenmesi ve hedeflere ulaşma olasılığı artacaktır. Ayrıca performans göstergelerinde birimlerin standart olarak yazılması, verilerin hem toplanması hem de değerlendirilmesi süreci için büyük önem arz etmektedir.

- Proje nihai raporlarında yararlanıcılar tarafından KAYS sistemine girişı yapılan performans göstergeleri izleme ve değerlendirme uzmanları tarafından titizlikle kontrol edilmeli, eksiklik veya hata içeren performans göstergesi olduğu düşünölüyor ise nihai ödeme gerçekleşmeden önce düzeltilmeli ve tamamlatılmalıdır. Bu husus, uygulama sonrası etki değerlendirme çalışmalarının daha verimli yürütölmesini sağlayacaktır.
- Yenilenebilir enerji kullanımının yaygınlaştırılması, iklim değişikliğinin olumsuz etkilerini azaltmaya yönelik en etkili çözümlerden birisidir. 2015 Yılı Enerji Altyapısı Mali Destek Programı, Ahiler Kalkınma Ajansı tarafından bölgede yenilenebilir enerji yatırımlarının desteklenmesi amacıyla uygulanan ilk program olma özelliğini taşımaktadır. Fakat uygulamada yaşanan sorunlar sebebiyle programın başarısının kısıtlı düzeyde kaldığı düşünölmektedir. 2015 yılından sonra bu konuda tekrar bir destek programı çağırısına çıkılmamıştır. Türkiye güneş haritası verileri incelendiğinde, güneşlenme sürelerinin oldukça verimli olduğu bu bölgede yenilenebilir enerji yatırımlarının desteklenmesi gerektiğı düşünölmektedir. Ancak bu süreçte daha önce yaşanan sorunların benzerlerinin tekrarlanmaması için, bu programdan elde edilen derslerin önemli olduğu değerlendirilmektedir.

EKLER

EK-1: 2015 YILI SOSYAL KALKINMA MALİ DESTEK PROGRAMI ANKETİ

Ahiler Kalkınma Ajansı 2015 Yılı Sosyal Kalkınma Mali Destek Programı Kapsamında Hibe Desteği Almaya Hak Kazanmış Yararlanıcılarla Yapılan Etki Değerlendirme Analizi Anketi.

SOSYAL KALKINMA - 2015

Bu anket Ahiler Kalkınma Ajansıncı; 2015 yılında uygulanan Mali Destek Programının sonuçlarını değerlendirmek amacıyla hazırlanmıştır. Ankette doldurduğunuz veriler başka hiçbir yerde ve farklı amaçlar için kullanılmayacaktır. Anket formlarında gizliliğe riayet edilecek ve başka kurumlarla paylaşılmayacaktır. Vereceğiniz cevaplar ajansımızın ilerleyen yıllarda sağlayacağı destekler için ışık tutacak, anketlerin analiz sonuçları bundan sonra uygulanacak olan mali destek programlarında göz önünde bulundurulacaktır. Bu sebeple ankete vereceğiniz cevaplar büyük öneme haizdir. Herhangi bir sorunuz olursa bizimle irtibata geçebilirsiniz (Telefon: +90 (384) 214 36 66).

Göstermiş olduğunuz ilgi ve özen için şimdiden teşekkür eder, saygılar sunarız.

Kurum Adı :	Anketör
Adresi :	Adı - Soyadı :
İlgili Kişi Adı :	İmza :
Unvanı :	
İmza :	Tarih :

Soru 1) Yararlanıcının bulunduğu il/ilçe

--	--

Soru 2) Kurumunuzun statüsü nedir? (Lütfen aşağıdaki şıklardan birini işaretleyiniz.)

Valilik	
Kaymakamlık	
Belediye	
İl Özel İdaresi	
Ticaret ve Sanayi Odası	
5355 sayılı Mahalli İdare Birlikleri Kanunu çerçevesinde kurulmuş birlikler	
Organize Sanayi Bölge Müdürlükleri	
Milli Eğitim Kurumu (Okul)	
Üniversiteler	
Diğer (Belirtiniz)	

Soru 3) Ajans desteklerinden nasıl haberdar oldunuz?

- ☐ Ajansın tanıtım faaliyetleri
☐ Danışman firma
☐ Ajansın internet sitesi
☐ Destek almış diğer kurumlar sayesinde
☐ Basın
☐ Diğer

Soru 4) Yararlanmış olduğunuz mali destek programına başvuru nedenleriniz nelerdir?

- (Birden çok seçenek seçilebilir)
a) Bölgemizdeki sosyal ve kültürel ortamın gelişmesini ve güçlenmesini sağlamak,
b) Bölgedeki mevcut işgücü niteliğini artırmak,
c) İşsizliğin azaltılmasını/yeni istihdam imkânlarının oluşturulmasını sağlamak,
d) Kurumumuzun proje uygulama alanındaki bilgi ve yeteneğini yükseltmek,
e) Diğer kuruluşlarla bağlantılarımızı ve işbirliklerimizi artırmak,
f) Kurumumuza prestij ve tanınırlık sağlamak,
g) Sosyal kalkınmaya katkı sağlamak,
h) Bölgemizin kaynak ve imkanlarının araştırılmasını ve tanıtılmasını sağlamak,
ı) Kültürel değerlerimizin korumasını sağlamak.

Soru 5) Destek sürecinin uygunluğuna ilişkin görüşleriniz nelerdir?

	Katılıyorum	Fikrim Yok	Katılmıyorum
Proje Başvuru Rehberi anlaşılırdı.			
Proje süresince Ajans ile kolaylıkla iletişim kurabildik.			
Süreçte yaşanan sorunlarla ilgili olarak Ajans gerekli yardımı sağladı.			
Ajans ile sözleşme imzalama aşamasındaki prosedür makuldü.			
Projenin uygulanması için verilen süre yeterliydi.			
Proje başvuru aşamasında danışman desteğine ihtiyaç duyuldu.			
Proje yürütme aşamasında danışman desteğine ihtiyaç duyuldu.			
Ajans tarafından sağlanan hibe miktarı cazipti.			
Ajans tarafından sağlanan destek oranı cazipti.			
Ajans tarafından sağlanan ön ödeme miktarı cazipti.			

Soru 6) Uyguladığınız projenin kurumunuz açısından önemi nedir ?

- ☐ Bu proje kurumumuz için hayati öneme sahiptir.
☐ Önemli bir projedir, ancak kurumumuz için hayati değildir.
☐ Bu projenin kurumumuzun bütün faaliyetleri içindeki önemi küçüktür.

Soru 7) Sosyal Kalkınma MDP kapsamında gerçekleştirilen projenizin ana faaliyetleri içerisinde aşağıdakilerden hangileri mevcuttur?

(Birden fazla seçenek işaretleyebilirsiniz)

- a) Eğitim verilmesi
- b) Ekipman alımı
- c) Tedavi/bakım sağlanması
- d) Diğer

Soru 8) Sosyal Kalkınma MDP kapsamında ana faaliyeti eğitim gerçekleştirilmesi olan projenizde odaklanılan eğitim türlerini seçerek eğitim sayısı, eğitilen kişi ve eğitilen kadın sayısını belirtiniz.

(Birden fazla seçenek işaretleyebilirsiniz)

	Eğitim Sayısı	Eğitilen Kişi Sayısı	Eğitilen Kadın Sayısı
a) Meslek edindirme eğitimi			
b) Hizmet içi eğitim			
c) Kişisel gelişim eğitimi			
d) Farkındalığı arttırmaya yönelik eğitim			
e) Diğer (Belirtiniz.....)			

Soru 9) Projeniz sonunda hedeflerinize ulaştığınızı düşünüyor musunuz?

- a) Evet, hedeflerime ulaştım.
- b) Evet, hedeflerime kısmen ulaştım.
- c) Hayır, hiçbir hedefime ulaşamadım.

Soru 10) Projeden elde ettiğiniz deneyimle başka bir projeyi yürütebilir misiniz?

- a) Elde ettiğim deneyimle başka bir projeyi tek başıma yürütebilirim.
- b) Başka bir projeyi yürütebilirim ancak danışmanlık firmasından yardım alma ihtiyacı hissederim.
- c) Mevcut bilgilerimle başka bir projeyi yürütmede zorluk yaşarım.

Soru 11) Aşağıdaki ifadeler arasından en uygun seçeneği seçiniz.

	Evet	Hayır	Kısmen
Kurumunuzun prestiji artı.			
Kurumumuzun tanınırlığı arttı.			
Dezavantajlı grupların yaşam kalitesi arttı.			
Hizmet kalitemiz arttı.			
Hizmet çeşitliliğimiz arttı.			

Bölgenin tanıtımına katkı sağlandı.			
Bölgenin yaşam kalitesinin artmasına katkı sağladık.			
Proje kapsamında faaliyet alanımıza yönelik iyileştirilen / geliştirilen tesis sayısı arttı.			
Proje yazma ve yönetme konusunda bilgi ve yeteneğimiz arttı.			
Projeyi ilgilendiren alanda bilgi ve yeteneğimiz arttı.			
Kurum dışı paydaşlarla iletişimimiz ve işbirliğimiz güçlendi.			
Hedef kitlemizin ihtiyaçlarını daha iyi anlar ve analiz eder hale geldik.			

Soru 12) Hibe katkısı almasaydınız proje faaliyetlerini gerçekleştirebilir miydiniz?

(Birden fazla seçenek işaretleyebilirsiniz)

- a) Proje faaliyetlerini aynen gerçekleştirdik (Aynı zamanda, aynı bütçe ile aynı bölgede).
- b) Proje faaliyetlerini hemen gerçekleştiremez, ertelerdik.
- c) Proje faaliyetlerini daha düşük bütçe ile gerçekleştirdik.
- d) Proje faaliyetlerini gerçekleştiremezdik.
- e) Diğer (Lütfen açıklayınız)

Soru 13) Projenin sürdürülebilirliği sağlanıyor mu? (Halen faaliyet gerçekleştiriliyor mu?)

- a) Evet
- b) Hayır

Soru 13a) 13. Sorunun cevabı hayır ise nedenleri nedir?

- a) Kaynak yetersizliği
- b) Personel eksikliği
- c) Katılımcı isteksizliği
- d) Diğer (Lütfen açıklayınız)

Soru 14) Ajanstan destek almadan önceki 5 yıl içinde (2010-2015) hibe mekanizmasına sahip kaç proje yürüttünüz?

- a) 0
- b) 1-3
- c) 4-6
- d) 7-9
- e) 9 üzeri

Soru 15) Ajanstan destek aldıktan sonraki 5 yıl içinde (2015-2020) hibe mekanizmasına sahip (Kalkınma Ajansları, KOP, TANAP vb.) kaç proje yürüttünüz?

- a) 0
- b) 1-3

- c) 4-6
- d) 7-9
- e) 9 üzeri

Soru 16) Ahiler Kalkınma Ajansı desteklerine tekrar başvuru yaptınız mı?

- a) İkinci kez destek alındı.
- b) Başvurdu, ancak destek alamadı.
- c) Tekrar başvuru yapmadı.

Soru 17) İhtiyaçlarınıza uygun bir destek olması halinde Ajanstan tekrar destek almayı düşünür müsünüz?

- a) Evet
- b) Hayır

Soru 18) Ahiler Kalkınma Ajansı'ndan destek aldıktan sonra destek, hibe veya kredi aldınız mı ?

- a) Evet
- b) Hayır

Cevap “Evet” ise hangi kurumdan destek, hibe veya kredi aldınız?

- a) Ahiler Kalkınma Ajansı
- b) KOP
- c) TANAP
- d) KOSGEB
- e) Tarım Bakanlığı
- f) Tarımsal ve Kırsal Kalkınmayı Destekleme Kurumu (TKDK)
- g) İŞKUR
- h) Avrupa Birliği
- i) Diğer (.....)

Belirtmek istedikleriniz:

--

İlginiz için teşekkür ederiz.

Notlar (Ajans uzmanı tarafından doldurulacaktır)

--

EK-2: 2015 YILI ENERJİ ALTYAPISI MALİ DESTEK PROGRAMI ANKETİ

Ahiler Kalkınma Ajansı 2015 Yılı Enerji Altyapısı Mali Destek Programı Kapsamında Hibe Desteği Almaya Hak Kazanmış Yararlanıcılarla Yapılan Etki Değerlendirme Analizi Anketi.

ENERJİ ALTYAPISI - 2015

Bu anket Ahiler Kalkınma Ajansı'na; 2015 yılında uygulanan Enerji Altyapısı Mali Destek Programı sonuçlarını değerlendirmek amacıyla hazırlanmıştır. Ankette doldurduğunuz veriler başka hiçbir yerde ve farklı amaçlar için kullanılmayacaktır. Anket formlarında gizliliğe riayet edilecek ve başka kurumlarla paylaşılmayacaktır. Vereceğiniz cevaplar ajansımızın ilerleyen yıllarda sağlayacağı destekler için ışık tutacak, anketlerin analiz sonuçları bundan sonra uygulanacak olan mali destek programlarında göz önünde bulundurulacaktır. Bu sebeple ankete vereceğiniz cevaplar büyük öneme haizdir. Herhangi bir sorunuz olursa bizimle irtibata geçebilirsiniz (Telefon: +90 (384) 214 36 66).

Göstermiş olduğunuz ilgi ve özen için şimdiden teşekkür eder, saygılar sunarız.

Kurum Adı :	Anketör
Adresi :	Adı - Soyadı :
İlgili Kişi Adı :	İmza :
Ünvanı :	
İmza :	Tarih :

Soru 1) Yararlanıcının bulunduğu il/ilçe

--	--

Soru 2) Kurumunuzun statüsü nedir? (Lütfen aşağıdaki şıklardan birini işaretleyiniz)

Valilik	
Kaymakamlık	
Belediye	
İl Özel İdaresi	
Ticaret ve Sanayi Odası	
5355 sayılı Mahalli İdare Birlikleri Kanunu çerçevesinde kurulmuş birlikler	
Organize Sanayi Bölge Müdürlükleri	
Milli Eğitim Kurumu (Okul)	
Üniversiteler	
Diğer (Belirtiniz).....	

Soru 3) Yararlanmış olduğunuz mali destek programına başvuru nedenleriniz nelerdir?

(Birden fazla seçenek işaretleyebilirsiniz)

- a) Bölgesel kalkınmaya katkı sağlamak.
- b) Bölgemizdeki insanların yaşam kalitesini artırmak.
- c) Kurumsal maliyetleri azaltmak.
- d) Bölgenin (su, kanalizasyon, arıtma tesisine vb.) yönelik enerji ihtiyaçlarını karşılamak.
- e) Çevreyi korumak ve temiz tutmak.
- f) Bölgede yenilenebilir enerji farkındalığı ve kültürü oluşturmak.
- g) Yenilenebilir enerji kaynaklarını kullanmak ve yaygınlaştırmak.

Soru 4) Hibe katkısı almasaydınız proje faaliyetlerini gerçekleştirebilir miydiniz?

(Birden fazla seçenek işaretleyebilirsiniz)

- a) Proje faaliyetlerini aynen gerçekleştirdik (Aynı zamanda, aynı bütçe ile aynı bölgede).
- b) Proje faaliyetlerini hemen gerçekleştiremez, ertelerdik.
- c) Proje faaliyetlerini daha düşük bütçe ile gerçekleştirdik.
- d) Proje faaliyetlerini gerçekleştiremezdik.
- e) Diğer (Lütfen açıklayınız)

Soru 5) Uyguladığınız proje kapsamındaki yatırım için aşağıdakilerden hangisi geçerlidir?

- a) Bu yatırım bölgemiz için hayati öneme sahiptir.
- b) Önemli bir yatırımdır, ancak bölge için hayati değildir.
- c) Bu yatırımın kurumumuzun bütün faaliyetleri içindeki önemi küçüktür.

Soru 6) Projeden elde ettiğiniz deneyimle başka bir projeyi yürütebilir misiniz?

- a) Elde ettiğim deneyimle başka bir projeyi tek başıma yürütebilirim.
- b) Başka bir projeyi yürütebilirim ancak danışmanlık firmasından yardım alma ihtiyacı hissederim.
- c) Mevcut bilgilerimle başka bir projeyi yürütmede zorluk yaşarım.

Soru 7) Destek sürecinin uygunluğuna ilişkin görüşleriniz nelerdir?

	Katılıyorum	Fikrim Yok	Katılmıyorum
Proje Başvuru Rehberi anlaşılırdı.			
Proje süresince Ajans ile kolaylıkla iletişim kurabildik.			
Süreçte yaşanan sorunlarla ilgili olarak Ajans gerekli yardımı sağladı.			
Ajans ile sözleşme imzalama aşamasındaki prosedür makuldü.			

Projenin uygulanması için verilen süre yeterliydi.			
Proje başvuru aşamasında danışman desteğine ihtiyaç duyuldu.			
Proje yürütme aşamasında danışman desteğine ihtiyaç duyuldu.			
Ajans tarafından sağlanan hibe miktarı cazipti.			
Ajans tarafından sağlanan destek oranı cazipti.			
Ajans tarafından sağlanan ön ödeme miktarı cazipti.			

Soru 8) Aşağıdaki ifadeler arasından en uygun seçeneği seçiniz.

	Evet	Kısmen	Hayır
Kurumunuzun prestiji arttı.			
Kurumumuzun tanınırlığı arttı.			
Yenilenebilir enerji kullanımı yaygınlaştırıldı.			
Enerji verimliliğine katkı ve enerji tasarrufu sağlandı.			
Yeni faaliyet alanlarına girildi.			
Dezavantajlı grupların yaşam kalitesi arttı.			
Hizmet kalitemiz arttı.			
Hizmet çeşitliliğimiz arttı.			
Proje kültürü yaygınlaştırıldı.			
Bölgenin yaşam kalitesinin artmasına katkı sağlandı.			
Bölgede su ve çevre kirliliğinin azaltılması sağlandı.			
Bölgedeki içme suyu kalitesi ve ulaşılabilirliğinin artırılması sağlandı.			
Bölgedeki atık su yönetimine katkı sağlandı.			
Proje kapsamında faaliyet alanımıza yönelik iyileştirilen/geliştirilen tesis sayısı arttı.			
Bölgedeki tarım ve hayvancılık sektörüne pozitif katkı sağlandı.			
Bölgemizdeki vatandaşların memnuniyet seviyesi arttı.			
Bölgemizin tanınırlığı arttı.			
Proje yazma ve yönetme konusunda bilgi ve yeteneğimiz arttı.			
Projeyi ilgilendiren alanda bilgi ve yeteneğimiz arttı.			
Faaliyet alanımıza giren sorunları tespit ve analiz etme yeteneğimiz arttı.			
Kurum içi iletişimimiz ve işbirliklerimiz güçlendi.			

Soru 9) Proje sonuçları ile ilgili olarak aşağıdaki soruları cevaplayınız.

	Proje Öncesi	Proje Sonrası
Projeniz öncesinde ve sonrasında gerçekleşen yıllık enerji maliyeti (TL)	TL	TL
Projeniz öncesinde ve sonrasında yenilenebilir enerji kaynaklarıyla üretilen yıllık elektrik enerjisi (kwh)		
Projeniz öncesinde ve sonrasında enerji altyapısına yönelik iyileştirilen/geliştirilen tesis sayısı (adet)		
Projeniz öncesinde ve sonrasında çıkarılan içme suyu miktarı (m ³)	m ³	m ³
Projeniz öncesinde ve sonrasında tesis edilen yenilenebilir enerji tesislerinin kurulu gücü (kw)	kw	kw
Projeniz öncesinde ve sonrasında gerçekleştirilen/iyileştirilen enerji altyapısından doğrudan faydalanan kişi sayısı (kişi)		
Projeniz öncesinde ve sonrasında yenilenebilir enerji kaynaklarıyla üretilen elektrik enerjisi ile azaltılan CO ₂ miktarı	m ³	m ³

Soru 10) Projeniz sonunda hedeflerinize ulaştığınızı düşünüyor musunuz?

- a) Evet, hedeflerimize ulaştık.
- b) Evet, hedeflerimize kısmen ulaştık.
- c) Hayır, hiçbir hedefimize ulaşamadık.

Soru 11) Proje sayesinde edinilen tecrübe ile herhangi bir kurum/kuruluşa proje başvurusunda bulunuldu mu / hibe desteği alındı mı?

- a) Hayır
- b) Evet
 - b.1) Ekonomi Bakanlığı (Teşvik Belgesi)
 - b.2) Tarım ve Orman Bakanlığı
 - b.3) Kalkınma Bankası
 - b.4) KOSGEB
 - b.5) Tarımsal ve Kırsal Kalkınmayı Destekleme Kurumu (TKDK)
 - b.6) TANAP
 - b.7) Avrupa Birliği
 - b.8) TÜBİTAK
 - b.9) KOP
 - b.10) Diğer (açıklayınız)

Soru 12) Ajans desteklerinden nasıl haberdar oldunuz?

- a) Ajansın tanıtım faaliyetleri
- b) Danışman firma
- c) Ajansın internet sitesi
- d) Destek almış diğer kurumlar sayesinde (açıklayınız)

- e) Basın
- f) Diğer (açıklayınız)

Soru 13) İhtiyaçlarınıza uygun bir destek olması halinde Ajanstan tekrar destek almayı düşünür müsünüz?

- a) Evet
- b) Hayır

Soru 14) Ahiler Kalkınma Ajansı desteklerine tekrar başvuru yaptınız mı?

- a) İkinci kez destek alındı.
- b) Başvurdu, ancak destek alamadı.
- c) Tekrar başvuru yapmadı.

Soru 15) Projenin sürdürülebilirliği sağlanıyor mu? (Halen faaliyet devam ediyor mu?)

- a)Evet
- b)Hayır
 - b.1) Kaynak yetersizliği
 - b.2) Personel eksikliği
 - b.3) Katılımcı isteksizliği
 - b.4) Diğer (.....)

Soru 16) Ajanstan destek almadan önceki 5 yıl içinde (2010-2015) hibe mekanizmasına sahip kaç proje yürüttünüz?

- a) 0
- b) 1-3
- c) 4-6
- d) 7-9
- e) 9 üzeri

Soru 17) Ajanstan destek aldıktan sonraki 5 yıl içinde (2015-2020) hibe mekanizmasına sahip (Kalkınma Ajansları, KOP, TANAP ve benzeri) kaç proje yürüttünüz?

- a) 0
- b) 1-3
- c) 4-6
- d) 7-9
- e) 9 üzeri

Belirtmek İstedikleriniz: (Gerçekleştirdiğiniz projeniz kapsamında belirtmek istediğiniz başka hususlar varsa lütfen belirtiniz)

--

İlginiz için teşekkür ederiz.

Notlar (Ajans uzmanı tarafından doldurulacaktır.)

--

Kaynakça

8 Kasım 2008 Tarihli ve 27048 Sayılı Resmî Gazete’de yayınlanan Kalkınma Ajansları Proje ve Faaliyet Destekleme Yönetmeliği.

Ahiler Kalkınma Ajansı (2016). TR71 Düzey 2 Bölgesi Bölge Planı 2014–2023.

Ahiler Kalkınma Ajansı Mali Destek Programları Başvuru Rehberleri (2010-2014).

Ahiler Kalkınma Ajansı Mali Destek Programları Kapanış Raporları (2010-2014).

Ahiler Kalkınma Ajansı. (2013). TR71 Düzey 2 Bölgesi Sosyal Yapıda Mevcut Durum ve 2014-2023 Yılları Stratejileri ve Hedefleri Raporu.

Ahiler Kalkınma Ajansı. (2019). 2010, 2011, 2012 ve 2014 Yıllarına Ait Mali Destek Programları Uygulama Sonrası Etki Değerlendirme Raporu.

Elçi, Ş. (2014). Ar-Ge ve İnovasyon Destek Programlarının Değerlendirilmesi ve Etki Analizi, “Ar-Ge ve İnovasyon Programlarında Değerlendirme ve Etki Analizi”, R. Akpınar, ed.

Elçi, Ş. (2014). Kamu Destek Programları Çevrimi, İNOMER.

Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı, Kalkınma Ajanslarınca Uygulanan Mali Desteklerin Değerlendirilmesine İlişkin Usul ve Esaslar. (2019). s.2-3.

T.C. Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü, Hacettepe Üniversitesi Nüfus Etütleri Enstitüsü. (2015). Türkiye’de Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet Araştırması.

T.C. Bayındırlık ve İskân Bakanlığı. (2010). Bütünleşik Kentsel Gelişme Stratejisi ve Eylem Planı 2010-2023.

T.C. Bilim Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı. (2015). Türkiye Sanayi Strateji Belgesi 2015-2018.

T.C. Kalkınma Bakanlığı Onuncu Kalkınma Planı (2014-2018).

T.C. Kalkınma Bakanlığı. (2016). Bölgesel Gelişme Ulusal Stratejisi 2014-2023.

T.C. Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı Kalkınma Ajansları Genel Müdürlüğü. (2017). İllerin ve Bölgelerin Sosyo-Ekonomik Gelişmişlik Sıralaması Araştırması.

Ahiler Kalkınma Ajansı
Cevher Dudayev Mahallesi Vatan Caddesi No: 42
Merkez / Nevşehir

Ağustos, 2021

Kalkınma Ajansı Yayınları Bedelsizdir, Satılamaz.